

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Komitety Audytu MSWiA

**Raport
z niezależnej walidacji
samooceny audytu wewnętrznego
w wybranych jednostkach
w dziale
administracji rządowej – sprawy wewnętrzne**

DKiN-ZAW-9001-1/2018(30)

Warszawa, listopad 2018 r.

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Podsumowanie wyników niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego	6
1. Samoocena audytu wewnętrznego	6
2. Niezależna walidacja samooceny audytu wewnętrznego	8
III. Raporty z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego	11
1. Raport z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w CPD MSWiA.	12
2. Raport z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w KGP.	25
3. Raport z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w KG SG.	38
4. Raport z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w UdSC.	53
5. Raport z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w WSPol.	64
6. Raport z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w ZER MSWiA.	76

I. Wstęp

Zgodnie z art. 289 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych*¹ do zadań Komitetu Audytu należy m.in. monitorowanie efektywności pracy audytu wewnętrznego, w tym przeglądanie wyników zewnętrznych i wewnętrznych ocen pracy audytu wewnętrznego. Zadanie to Komitet Audytu MSWiA realizuje m.in. w formie przeglądu dokumentu zbiorczego zatytułowanego *Informacja o efektywności pracy komórek audytu wewnętrznego oraz o wewnętrznych i zewnętrznych ocenach pracy audytu wewnętrznego*.²

W wyniku dokonanego przez Komitet Audytu MSWiA przeglądu ocen pracy audytu wewnętrznego w jednostkach w dziale za lata 2014 – 2015 ustalono, że:

1. nie wszystkie komórki audytu wewnętrznego jednostek w dziale przeprowadzały – wymaganą przez *Standardy*³ – samoocenę audytu wewnętrznego. Ponadto, samoocena przeprowadzana była z wykorzystaniem odmiennych narzędzi samooceny, co nie pozwalało Komitetowi Audytu MSWiA na porównywanie wyników samooceny z różnych jednostek;
2. ocena zewnętrzna jakości pracy audytu wewnętrznego (sporządzona przez zespół lub osobę spoza organizacji) przeprowadzona została tylko w przypadku nielicznych jednostek;⁴
3. ocena zewnętrzna w formie niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego, przeprowadzona została tylko w jednej jednostce.⁵

Uwzględniając powyższe spostrzeżenia Komitet Audytu MSWiA podjął kierunkową decyzję o konieczności przeprowadzenia oceny zewnętrznej funkcjonowania audytu wewnętrznego w jednostkach w dziale sprawy wewnętrzne. Postanowienia *Standardu nr 1312 – Oceny zewnętrzne* stwierdzają, że komórka audytu wewnętrznego powinna raz na pięć lat zostać poddana pełnej ocenie zewnętrznej w zakresie zgodności jej funkcjonowania z *Międzynarodowymi Standardami Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego*. Usługa rynkowa przeprowadzenia takiej oceny oznaczałaby jednak w skali całego działu sprawy wewnętrzne wydatkowanie środków finansowych w znacznej wysokości, co z uwagi na gospodarność wydatkowania środków publicznych Komitet Audytu MSWiA uznał za niewskazane. W związku z powyższym, w celu realizacji wymogów *Standardu nr 1312* Komitet Audytu zdecydował o przeprowadzeniu oceny zewnętrznej w formie niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego, co zgodnie z ww. *Standardem* stanowi jedną z dwóch form oceny zewnętrznej.

W celu zapewnienia jak najlepszego przygotowania merytorycznego audytorów wewnętrznych z jednostek w dziale sprawy wewnętrzne do przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny, Komitet Audytu MSWiA zorganizował dla nich dwie konferencje szkoleniowe:

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z 2018 r. poz. 62, 1000, 1366 i 1693. Zadanie to wskazane zostało także § 2 pkt 7 regulaminu Komitetu Audytu dla działów administracji rządowej – administracja publiczna oraz sprawy wewnętrzne, kierowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, stanowiącego Załącznik do zarządzenia Nr 50 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 listopada 2017 r. w sprawie nadania regulaminu Komitetowi Audytu (Dz. Urz. Min. Spraw Wew. i Ad. z 2017 r., poz. 67).

² Przygotowywanego przez Zespół Audytu Wewnętrznego DKiN MSWiA.

³ „Międzynarodowe standardy praktyki zawodowej audytu wewnętrznego” stanowiące załącznik do Komunikatu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie standardów audytu wewnętrznego dla jednostek sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MRiF z 2016 r., poz. 28).

⁴ Były to: Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, Szkoła Główna Służby Pożarniczej oraz niektóre z SP ZOZ-ów nadzorowanych przez MSW/MSWiA.

⁵ MSW w 2015 roku.

- **I konferencję szkoleniową** (czerwiec 2016 r.), podczas której eksperci w danych dziedzinach omawiali kwestie dotyczące m.in.: roli audytu wewnętrznego w administracji rządowej, audytowania Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji oraz zarządzania efektywnością pracy komórki audytu wewnętrznego;
- **II konferencję szkoleniową** (wrzesień 2017 r.), której zasadniczą część stanowiło dwudniowe szkolenie z zakresu oceny jakości audytu wewnętrznego (*Quality Assessment*), które przeprowadzone zostało przez Instytut Audytorów Wewnętrznych IIA Polska.

W szkoleniu w 2017 r. brali udział kierownicy komórek audytu wewnętrznego i audytorzy wewnętrzni z 12 jednostek w dziale sprawy wewnętrzne.⁶ Uczestnicy szkolenia, po zrealizowaniu objętych jego programem warsztatów praktycznych uzyskali certyfikat jego ukończenia, co w ocenie Komitetu Audytu MSWiA pozwoliło na zorganizowanie procesu niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w wybranych jednostkach w dziale sprawy wewnętrzne. Spełnione zostały wymagania *Standardów* dotyczące kwalifikacji zespołu lub osoby przeprowadzającej niezależną walidację samooceny audytu wewnętrznego, zgodnie z którymi: *wykwalfikowana osoba lub zespół oceniający posiadają kompetencje w dwóch obszarach: praktyce audytu wewnętrznego i procesie oceny zewnętrznej. Kompetencje mogą wynikać z połączenia doświadczenia i wiedzy teoretycznej. Doświadczenie zdobyte w organizacjach podobnych pod względem wielkości, złożoności, specyfiki i sektora lub branży jest cenniejsze niż doświadczenie zdobyte w innych organizacjach.*⁷ Zgodnie z decyzją Komitetu Audytu MSWiA do udziału w niezależnej walidacji dopuszczone mogły zostać tylko osoby, które spełniły dwa wymogi określone *Standardami*: doświadczenie zawodowe w audycie wewnętrznym oraz ukończone szkolenie z zakresu oceny jakości audytu wewnętrznego.

Udział komórek audytu wewnętrznego w procesie niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego oparty był na zasadzie dobrowolności. Zaproszenie Komitetu Audytu MSWiA do przeprowadzenia niezależnej walidacji skierowane zostało do wszystkich jednostek w dziale, w których funkcjonuje audyt wewnętrzny. Zgłoszenie gotowości do udziału zadeklarowało 7 jednostek. Ponadto, kierownicy komórek audytu wewnętrznego z dwóch jednostek, w których przeprowadzono ocenę zewnętrzną w okresie krótszym, niż ostatnie 5 lat zadeklarowali pracę jak niezależni walidatorzy. Ostatecznie, w wyniku decyzji Komitetu Audytu MSWiA sformalizowanej w odpowiedniej uchwale,⁸ niezależna walidacja samooceny audytu wewnętrznego przeprowadzona została w następujących jednostkach:

1. Centrum Personalizacji Dokumentów MSWiA;
2. Komendzie Głównej Policji;
3. Komendzie Głównej Straży Granicznej;
4. Urzędzie do Spraw Cudzoziemców;
5. Wyższej Szkole Policji w Szczytnie;
6. Zakładzie Emerytalno – Rentowym MSWiA.⁹

⁶ W 2017 r. w dziale administracji rządowej – sprawy wewnętrzne audyt wewnętrzny prowadzony był w 20 jednostkach.

⁷ *Międzynarodowe Standardy Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego.*

⁸ Uchwała Nr 6 Komitetu Audytu MSWiA z dnia 5 grudnia 2017 r. w sprawie przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w jednostkach w dziale sprawy wewnętrzne.

⁹ W pierwotnej wersji uchwały w niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego uczestniczyć miała także komórka audytu wewnętrznego BOR. Z uwagi jednak na likwidację tej formacji z dniem 31 stycznia 2018 r. i powołaniem nowej jednostki, decyzją Komitetu Audytu MSWiA BOR jako jednostka zlikwidowana nie został objęty procesem niezależnej walidacji.

W procesie jako niezależni walidatorzy uczestniczyli kierownicy komórek audytu wewnętrznego oraz audytorzy wewnętrzni ww. jednostek, a także: kierownik komórki audytu wewnętrznego Służby Ochrony Państwa oraz audytor – usługodawca SP ZOZ MSWiA w Białymstoku.

Wymagania *Standardów* dotyczące ocen zewnętrznych stawiają wymóg niezależności zespołu/osoby przeprowadzającej walidację od organizacji, w której audyt będą oceniali. Zgodnie ze *Standardami: Niezależność osoby lub zespołu oceniającego oznacza, że nie występuje rzeczywisty lub domniemany konflikt interesów i osoby te nie są częścią, ani nie pozostają pod kontrolą organizacji, której audyt wewnętrzny jest oceniany. (...).*

W celu zapewnienia niezależności walidatora, proces został tak zorganizowany, aby wykluczyć sytuację „wzajemnego oceniania się audytorów” z tych samych jednostek. Dodatkowo, walidatorzy zobowiązani zostali do podpisania oświadczenia o nie występowaniu konfliktu interesów w stosunku do jednostki, której audyt wewnętrzny mieli walidować. Właściwość walidatorów, czyli wskazanie do której jednostki zostaną oni skierowani określona została ww. uchwałą Komitetu Audytu MSWiA:

- 1) Kierownik komórki audytu wewnętrznego Służby Ochrony Państwa w Komendzie Głównej Straży Granicznej;
- 2) Kierownik komórki audytu wewnętrznego Komendy Głównej Policji wraz z audytorem wewnętrznym KGP w Zakładzie Emerytalno – Rentowym MSWiA;
- 3) Kierownik komórki audytu wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej wraz z audytorem wewnętrznym KG Straży Granicznej w Komendzie Głównej Policji;
- 4) audytor wewnętrzny Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie w Urzędzie do Spraw Cudzoziemców;
- 5) audytor wewnętrzny Zakładu Emerytalno – Rentowego MSWiA w Centrum Personalizacji Dokumentów MSWiA;
- 6) audytor usługodawca SP ZOZ MSWiA w Białymstoku w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie.

W celu sprawnego przeprowadzenia procesu w roku 2018 Komitet Audytu MSWiA ustalił harmonogram niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego:

1. do dnia 31 marca 2018 r. – przeprowadzenie samooceny audytu wewnętrznego, z użyciem narzędzi określonych uchwałą Komitetu Audytu i sporządzenie *Raportu z samooceny*;
2. do dnia 30 kwietnia 2018 r. – uzgodnienie harmonogramu przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu w jednostce pomiędzy kierownikiem komórki audytu wewnętrznego a niezależnym walidatorem/zespołem walidującym;
3. do dnia 30 września 2018 r. – przeprowadzenie niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w jednostce i sporządzenie *Raportu z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego*;
4. do dnia 30 listopada 2018 r. – sporządzenie niniejszego *Raportu*.

Koordinacja całego procesu powierzona została Zespołowi Audytu Wewnętrznego DKiN MSWiA, którego zadaniem było także przygotowanie niniejszego *Raportu* dla Komitetu Audytu MSWiA.

II. Podsumowanie wyników niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego

1. Samoocena audytu wewnętrznego

Zgodnie z metodologią przeprowadzania zewnętrznej oceny jakości audytu wewnętrznego, jej pierwszym etapem jest sporządzenie samooceny audytu obejmującej wszystkie aspekty funkcjonowania audytu wewnętrznego w jednostce. Samoocena sporządzona została przez kierowników komórek audytu wewnętrznego z wykorzystaniem jednolitego formularza określonego uchwałą Komitetu Audytu. Zagadnienia ujęte tabelą samooceny obejmowały całość zagadnień dotyczących funkcjonowania audytu wewnętrznego w jednostce, pod względem zgodności ze *Standardami* i *Kodeksem Etyki IIA* oraz wymogami określonymi dla działu administracji rządowej – sprawy wewnętrzne przez Komitet Audytu MSWiA.

Po przeprowadzeniu samooceny, kierownicy komórek audytu wewnętrznego sporządzili *Raport z samooceny*, w którym przedstawiono: ogólną opinię co do zgodności funkcjonowania audytu wewnętrznego ze *Standardami*, a także najważniejsze informacje i wnioski płynące z samooceny.

Komitet Audytu MSWiA przyjął skalę ocen (opinii) zgodną z Podręcznikiem Oceny Jakości Audytu Wewnętrznego wydanym przez Instytut Audytorów Wewnętrznych (IIA Polska). Opinie zostały wydane w ramach trzystopniowej skali:

- „**Generalnie zgodne**” – oznacza, że audyt wewnętrzny w jednostce ma odpowiednią strukturę, zasady oraz funkcjonujące procedury, jak również procesy, w których są one stosowane zgodnie ze *Standardami* pod wszystkimi istotnymi względami.
- „**Częściowo zgodne**” – oznacza, że przy ocenie zauważono odchylenia od *Standardów*, ale braki te nie wykluczają, że audyt wewnętrzny wykonuje swoje obowiązki w sposób zadowalający.
- „**Niezgodne**” – oznacza braki lub niedociągnięcia w działalności audytu wewnętrznego, które są na tyle istotne, aby poważnie zaszkodzić lub uniemożliwić działalność audytu wewnętrznego w wykonywaniu obowiązków odpowiednio w całości lub w istotnych obszarach.

Zbiorcze wyniki samooceny przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 1. Zbiorcze wyniki samooceny audytu wewnętrznego – *Opinia ogólna*.

Lp.	Jednostka	Generalnie Zgodne	Częściowo Zgodne	Niezgodne
1.	CPD MSWiA	✓		
2.	KGP	✓		
3.	KG SG	✓		
4.	UdSC	✓		
5.	WSPol w Szczytnie	✓		
6.	ZER MSWiA	✓		

W wyniku przeprowadzonej samooceny, kierownicy wszystkich komórek audytu wewnętrznego biorących udział w niezależnej walidacji uznali funkcjonowanie komórki za generalnie zgodną ze *Standardami*.

W *Raportach z samooceny* kierownicy komórek audytu wewnętrznego przedstawili także spostrzeżenia i wnioski płynące z samooceny, których celem było usprawnienie funkcjonowania audytu wewnętrznego w jednostce. Przedmiotowe wnioski dotyczyły najczęściej dwóch kwestii: braku zgodności ze *Standardem nr 1312 – Oceny zewnętrzne* (brak zewnętrznej oceny audytu wewnętrznego w okresie ostatnich 5 lat) oraz braku zgodności ze *Standardem nr 1320 – Sprawozdawczość dotycząca Programu Zapewnienia i Poprawy Jakości* (brak praktycznego wdrożenia programu).

Zbiorcze podsumowanie wniosków z *Raportów z samooceny* przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Zbiorcze wyniki samooceny audytu wewnętrznego – *Wnioski i oceny szczegółowe*.

Lp.	Wniosek	Jednostka
1.	<i>Brak ocen zewnętrznych w okresie ostatnich 5 lat.</i>	wszystkie
2.	<i>Wymagania Standardów dotyczące Programu Zapewnienia i Poprawy Jakości:</i> <i>brak praktycznego wdrożenia,</i> <i>nieprawidłowa sprawozdawczość dotycząca PZPJ.</i>	- CPD MSWiA, - UdSC, - WSPoI w Szczytnie, - ZER MSWiA.
3.	<i>Wymagania Standardu nr 1010 – Uznawanie obowiązkowych wytycznych w karcie audytu wewnętrznego.</i>	- WSPoI w Szczytnie, - ZER MSWiA.
4.	<i>Wymagania Standardów dotyczące:</i> <i>Programu zadania,</i> <i>Dokumentowania informacji.</i>	- CPD MSWiA; - ZER MSWiA.
5.	<i>Nieaktualne procedury wewnętrzne.</i>	ZER MSWiA.

2. Niezależna walidacja samooceny audytu wewnętrznego

Zgodnie z założeniami niezależnej walidacji, *Raporty z samooceny* przedstawione zostały niezależnym walidatorom. Głównym zadaniem niezależnych walidatorów była weryfikacja zapewnień i ocen przedstawionych w ww. *raportach*.

Zakres i metodyka niezależnej walidacji zostały częściowo określone w uchwale Komitetu Audytu MSWiA. Szczególny nacisk położono na zbadanie przez niezależnych walidatorów tych ocen zawartych w samoocenie, które dotyczyły zgodności ze *Standardami* oraz przepisami prawa. Wszystkie *Raporty z niezależnej walidacji* zawierają przedstawienie zastosowanej metodyki, na którą składało się porównanie formularza samooceny z dokumentacją źródłową komórki audytu wewnętrznego, pod względem potwierdzenia ocen zawartych w samoocenie. Niezależni walidatorzy badali dokumentację dotyczącą umiejscowienia komórki audytu wewnętrznego w strukturze jednostki a także dokumentację związaną z planowaniem rocznym, sprawozdawczością i realizacją wybranych zadań audytowych. Badano także zgodność praktyki funkcjonowania audytu wewnętrznego z wewnętrznymi procedurami. W niektórych przypadkach niezależni walidatorzy badali ponadto dokumentację związaną z rozliczaniem budżetu czasu komórki audytu wewnętrznego.

W wyniku przeprowadzonej niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego, w pięciu przypadkach ogólna opinia walidatorów była tożsama z opinią wydaną na podstawie przeprowadzonej samooceny. W jednym przypadku niezależni walidatorzy wydali inną opinię.

Porównanie opinii odnoszących się do zgodności ze *Standardami*, które zawarto w *Raportach z samooceny* z opiniami niezależnych walidatorów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Zbiorcze wyniki niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego – Opinia ogólna samooceny a opinia Niezależnego Walidatora.

Lp.	Jednostka	Opinia wg samooceny	Opinia Niezależnego Walidatora
1.	CPD MSWiA	GZ	GZ
2.	KGP	GZ	GZ
3.	KG SG	GZ	GZ
4.	UdSC	GZ	GZ
5.	WSPol w Szczytnie	GZ	GZ
6.	ZER MSWiA	GZ	CZ

Opinia ogólna niezależnej walidacji wystawiona została po wydaniu ocen dotyczących zgodności działalności audytu wewnętrznego dla poszczególnych *Standardów*. W większości przypadków szczegółowe oceny dla poszczególnych *Standardów* przedstawione w samoocenie zostały w wyniku niezależnej walidacji potwierdzone. W przypadku dwóch komórek audytu wewnętrznego (CPD MSWiA oraz KGP) opinia walidatorów była w 100 % tożsama z opinią przedstawioną w *Raporcie z samooceny*.

Porównanie szczegółowych ocen niezależnego walidatora ze szczegółowymi ocenami wg samooceny przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Zbiorcze wyniki niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego – Oceny szczegółowe niezależnych walidatorów w stosunku do szczegółowych ocen wg samooceny audytu wewnętrznego.

Lp.	Jednostka	Ocena Niezależnego Walidatora
1.	CPD MSWiA	bez zmian w stosunku do szczegółowych ocen wg samooceny
2.	KGP	bez zmian w stosunku do szczegółowych ocen wg samooceny
3.	KG SG	1 zmiana w stosunku do szczegółowych ocen wg samooceny
4.	UdSC	1 zmiana w stosunku do szczegółowych ocen wg samooceny
5.	WSPol w Szczytnie	2 zmiany w stosunku do szczegółowych ocen wg samooceny
6.	ZER MSWiA	30 zmian w stosunku do szczegółowych ocen wg samooceny

Zgodnie z uchwałą Komitetu Audytu w *Raportach z niezależnej walidacji* przedstawiono także obserwacje i wynikające z nich zalecenia, które niezależni walidatorzy sformułowali w celu usprawnienia funkcjonowania audytu wewnętrznego w danej jednostce. Najwięcej zaleceń przedstawiono w *Raporcie z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w ZER MSWiA* (siedem zaleceń). W przypadku dwóch komórek audytu wewnętrznego (WSPol w Szczytnie oraz UdsC) walidatorzy odstąpili od przedstawiania zaleceń z uwagi na ich częściową realizację w trakcie niezależnej walidacji (aktualizacja wewnętrznych regulacji dotyczących audytu oraz procedur).

Zbiorcze podsumowanie zaleceń z *Raportów z niezależnej walidacji* przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5. Zbiorne wyniki niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego – **Zalecenia niezależnych walidatorów.**

Lp.	Wniosek	Jednostka
1.	<i>Przeprowadzanie ocen zewnętrznych audytu wewnętrznego co najmniej raz na 5 lat.</i>	• CPD MSWiA, • KGP, • KG SG, • ZER MSWiA.
2.	<i>Zapewnienia praktycznego wdrożenia Programu Zapewnienia i Poprawy Jakości oraz wdrożenie prawidłowej sprawozdawczości dotyczącej PZPJ.</i>	• CPD MSWiA, • ZER MSWiA.
3.	<i>Poprawa dokumentowania planowania rocznego.</i>	• CPD MSWiA.
4.	<i>Poprawa planowania i dokumentowania realizacji zadania audytowego.</i>	• CPD MSWiA, • ZER MSWiA.
5.	<i>Aktualizacja procedur wewnętrznych.</i>	• ZER MSWiA.

W dalszej części niniejszy raport składa się z *Raportów z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego* w jednostkach, w których została ona przeprowadzona.

Opracowanie:

1. Cezary Ogórek – audytor wewnętrzny, kierujący zespołem,
2. Dorota Krystman – audytor wewnętrzny,
3. Anita Miernik – audytor wewnętrzny.

Zespół Audytu Wewnętrznego
Departament Kontroli i Nadzoru
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

III. Raporty z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego

1. Raport z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w CPD MSWiA.

**RAPORT
Z WALIDACJI SAMOOCENY
AUDYTU WEWNĘTRZNEGO**

**W CENTRUM PERSONALIZACJI DOKUMENTÓW
MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI**

Warszawa, 28 września 2018 r.

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

I.1. Opinia co do zgodności ze *Standardami*

Przeprowadzona przez Niezależnego Walidatora ocena funkcjonowania audytu wewnętrznego w Centrum Personalizacji Dokumentów MSWiA (dalej też CPD MSWiA lub Centrum) stanowi jedną z form oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego, a tym samym realizację *Standardu 1312 – Oceny zewnętrzne*, zgodnie z którym rzeczona ocena musi być przeprowadzana co najmniej raz na 5 lat. Została ona zrealizowana w formie niezależnej walidacji samooceny dokonanej przez Audytora wewnętrznego Centrum. Przeprowadzona walidacja miała w szczególności na celu sprawdzenie zapewnień i ocen wyrażonych w *Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji* z dnia 13 czerwca 2018 r. sporządzonym przez Audytora wewnętrznego CPD MSWiA – Pana Łukasza Gumkowskiego w następstwie wypełnienia *Kwestionariusza samooceny audytu wewnętrznego w Zakładzie Emerytalno-Rentowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji*. Oceny zawarte w samoocenie, które podlegały weryfikacji dotyczyły zgodności ze *Standardami*¹⁰ i przepisami prawa.

W opinii Niezależnego Walidatora działalność audytu wewnętrznego w Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji jest:

☒ Generalnie zgodna

☐ Częściowo zgodna

☐ Niezgodna¹¹

ze *Standardami*.

¹⁰ Komunikat Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie standardów audytu wewnętrznego dla jednostek sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MRiF poz. 28).

¹¹ Na podstawie Podręcznika Oceny Jakości Wykonywania Audytu Wewnętrznego wydanego przez Instytut Auditorów Wewnętrznych (IIA):

- „Generalnie zgodna” – tzn., że odpowiednie struktury, zasady i procedury działalności audytu wewnętrznego oraz procesy, w których są one zastosowane odpowiadają wymogom danego Standardu lub elementowi Kodeksu etyki. Dla sekcji i głównych kategorii oznacza, że istnieje generalna zgodność z większością poszczególnych Standardów lub elementów Kodeksu etyki i przynajmniej częściowa zgodność w stosunku do pozostałych indywidualnych Standardów w danej sekcji lub kategorii. Nie występują sytuacje, które wymagają znaczącej/istotnej poprawy w zakresie osiągania celów Standardów i Kodeksu etyki, ale należy szukać możliwości ulepszenia stosowania Standardów i Kodeksu etyki, poprawy efektywności ich stosowania oraz osiągania ich celów.

- „Częściowo zgodna” – tzn., że audyt wewnętrzny podejmuje działania, aby osiągnąć zgodność z wymogami indywidualnych Standardów czy elementów Kodeksu etyki, sekcji lub głównych kategorii, ale nie udaje mu się osiągnąć niektórych ważnych celów. Oznacza to znaczne/istotne możliwości poprawy efektywności stosowania Standardów i Kodeksu etyki lub też osiągania zamierzonych celów. Niektóre niezgodności mogą pozostawać poza kontrolą audytu wewnętrznego i mogą skutkować rekomendacjami adresowanymi do kierownictwa jednostki. Zazwyczaj występują sytuacje, które wymagają istotnego ulepszenia w zakresie efektywnego stosowania Standardów czy Kodeksu etyki i/lub w zakresie osiągania celów Standardów czy Kodeksu etyki.

- „Niezgodna” – tzn., że audyt wewnętrzny nie jest świadomy działania niezgodnego ze Standardami oraz nie podejmuje działań, aby osiągnąć tę zgodność lub też nie osiąga wielu indywidualnych celów Standardów lub elementów Kodeksu etyki, sekcji lub głównych kategorii. Niezgodności te mają silny negatywny wpływ na efektywność działania audytu wewnętrznego i przysparzanie wartości dodanej jednostce. Sytuacje te oznaczają istotne możliwości poprawy działania, włączając działania kierownictwa jednostki. Niezgodności te będą miały znaczący negatywny wpływ na funkcję i skuteczność działalności audytu wewnętrznego.

Wydanie oceny na poziomie generalnej zgodności z *Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego* uprawnia do stosowania przez Audytora wewnętrznego Centrum formuły zgodności ze *Standardami*, o czym mowa w *Standardzie 1321* oraz w *Standardzie 2430*.

Szczegółowy wykaz zgodności z poszczególnymi *Standardami* przedstawiony został w załączniku do niniejszego raportu.

Ustalenia związane z wydaną opinią, w tym zidentyfikowane możliwości ulepszeń, zawarto w dalszej części raportu, a sformułowane wnioski/zalecenia uwzględniają dotychczasową działalność audytu wewnętrznego.

I.2. Główne ustalenia oceny

W wyniku dokonania oceny, Niezależny Walidator stwierdził, że działalność audytu wewnętrznego w CPD MSWiA jest generalnie zgodna ze *Standardami* oraz z przepisami prawa powszechnie obowiązującego w zakresie audytu wewnętrznego, w szczególności *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych* (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.) oraz *rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 roku w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu* (Dz. U. poz. 1480, z późn. zm.; zwane dalej także rozporządzeniem metodologicznym).

Ocena Niezależnego Walidatora w zakresie zgodności ze *Standardami* działalności audytu wewnętrznego w CPD MSWiA jest zgodna z przedstawioną przez Audytora wewnętrznego Centrum w *Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji* (wydanej na poziomie „Generalnie zgodny”).

Z ustaleń Niezależnego Walidatora wynika przede wszystkim, że:

- Usytuowanie Audytora wewnętrznego w strukturze organizacyjnej jednostki jest właściwe (bezpośrednia podległość pod Dyrektora Centrum).
- W CPD MSWiA istnieje aktualna Karta audytu wewnętrznego (ostatnia aktualizacja - *Decyzją nr 41/17 Dyrektora CPD MSWiA z dnia 4 września 2017 r.*), a jej treść została udostępniona wszystkim komórkom organizacyjnym Centrum. Ze względu na jednoosobowe stanowisko pracy Audytor wewnętrzny nie opracował podręcznika procedur, stosuje natomiast wypracowane wzory dokumentów (notatka z przeglądu, program zadania, analiza ryzyka, notatki z porad).
- Audyt wewnętrzny w CPD MSWiA jest realizowany przez Audytora wewnętrznego na podstawie upoważnienia wydawanego dla każdego zadania osobno.
- Planowanie roczne odbywa się na podstawie przeprowadzonej wcześniej analizy ryzyka, a ostateczny wybór tematów do Planu audytu wewnętrznego odbywa się po spotkaniu Audytora wewnętrznego z Dyrektorem Centrum. Zmiana, która wystąpiła w *Planie audytu wewnętrznego na rok 2017* została uzgodniona pisemnie (w formie korekty) z Dyrektorem Centrum. Audytor wewnętrzny nie uwzględnił w pierwotnym *Planie audytu wewnętrznego na rok 2017* Zadania zleconego przez Ministra Finansów. Realizacja audytu wewnętrznego zleconego znalazła się w Zmianie nr 1 Planu audytu wewnętrznego na rok 2017. Drugą przyczyną korekty Planu było doraźne zlecenie przez Dyrektora CPD MSWiA zadania zapewniającego.

- Dokumentacja z zadań zapewniających spełnia wymogi rozporządzenia metodologicznego w zakresie jej kompletności. W ocenie Niezależnego Walidatora zmiany wymaga sposób dokumentowania ustaleń z narad otwierających. W protokołach z narad otwierających znajdowały się ogólne informacje o zadaniach (cel i zakres audytu oraz aspekty organizacyjne), brak jest natomiast informacji o uzgodnieniu z audytowanymi kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych, a zapis taki zawierał się w notatkach z przeglądu wstępnego podpisywanych jedynie przez Audytora wewnętrznego.
- *Program zapewnienia i poprawy jakości* został ostatecznie opracowany w roku 2018, natomiast nie został w pełni wdrożony. Według oświadczenia Audytora wewnętrznego jego pełne uruchomienie planuje się od 2019 roku.
- Miernik czasu netto na zadania audytowe został osiągnięty na poziomie określonym przez Komitet Audytu.
- Niezależny Walidator może potwierdzić, że audyt wewnętrzny w CPD MSWiA przyczynia się m.in. do usprawnienia procesów ładu organizacyjnego, usprawnienia funkcjonowania jednostki (w tym zarządzania ryzykiem i stosowanych mechanizmów kontrolnych) oraz wyeliminowania słabości kontroli zarządczej w audytowanych obszarach.
- W CPD MSWiA nie przeprowadzano dotychczas ocen zewnętrznych audytu wewnętrznego, a tym samym nie został zachowany pięcioletni okres dokonywania rzeczowej oceny.

Szczegółowo ustalenia zostały opisane w pkt. II.3 niniejszego raportu.

I.3. Zalecenia/propozycje usprawnień

W wyniku przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego Niezależny Walidator zaleca:

1. Pełne wdrożenie *Programu zapewnienia i poprawy jakości*, w tym dokonywanie okresowych ocen wewnętrznych i zewnętrznych.
2. Przestrzeganie wymogu informowania Dyrektora Centrum o wynikach *Programu zapewnienia i poprawy jakości*, w tym przykładowo uwzględniając to w rocznym sprawozdaniu z prowadzenia audytu wewnętrznego.
3. Poprawić dokumentowanie uzgodnień kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych z audytowanymi w obszarze działalności jednostki objętym audytem w sposób zapewniający, że audytowani je uzgodnili. Np. poprzez uszczegółowienie Notatek z narady otwierającej.
4. Podniesienie wartości merytorycznej *Sprawozdania z prowadzenia audytu wewnętrznego* poprzez zamieszczanie w nim informacji wymaganej *Standardem 1110 – Niezależność organizacyjna*, tj. o zaistnieniu bądź też braku sytuacji ograniczenia owej niezależności.
5. Uwzględnianie w Planie audytu wewnętrznego budżetu czasu na realizację Zadań zleconych, w przypadku odpowiedniego komunikatu na stronie internetowej Ministerstwa Finansów o planowanej realizacji w roku następnym audytu wewnętrznego zleconego.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

II.1. Podstawowe informacje o przeprowadzonej ocenie zewnętrznej audytu wewnętrznego

Głównym celem niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego było potwierdzenie, że działalność audytu wewnętrznego w CPD MSWiA realizowana jest zgodnie ze *Standardami*.

Niezależna walidacja samooceny audytu wewnętrznego w CPD MSWiA stanowi realizację:

- *Standardu 1312 – Oceny zewnętrzne*, zgodnie z którym oceny zewnętrzne muszą być przeprowadzane co najmniej raz na pięć lat przez wykwalifikowaną, niezależną osobę lub zespół spoza organizacji,
- postanowień *Uchwały nr 6 Komitetu Audytu z dnia 5 grudnia 2017 r. w sprawie przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w jednostkach w dziale sprawy wewnętrzne*.

Przeprowadzenie rzeczowej walidacji poprzedzono sporządzeniem przez Niezależnego Walidatora *Harmonogramu przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji*, który został uzgodniony z Audytorem wewnętrznym Centrum. Została ona przeprowadzona w okresie od dnia 6 sierpnia 2018 r. do dnia 28 września 2018 r. (przy jednoczesnej realizacji innych zadań audytowych i czynności) przez Piotra Michalaka Audytora wewnętrznego Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Wystąpiło opóźnienie w realizacji harmonogramu, które nie miało wpływu na zachowanie terminu określonego w § 6 ust. 1 pkt 3) *Uchwały nr 6 Komitetu Audytu z dnia 5 grudnia 2017 roku*.

Niezależny Walidator legitymuje się certyfikatem ukończenia szkolenia z zakresu oceny jakości audytu wewnętrznego (*Quality Assessment*), przeprowadzonego przez Instytut Audytorów Wewnętrznych IIA Polska o nr 1231/17/283 z dnia 8 września 2017 r. Dotychczas nie dokonywał ocen zewnętrznych audytu wewnętrznego.

Niezależny Walidator podpisał oświadczenie o braku występowania okoliczności świadczących o konflikcie interesów z CPD MSWiA.

II.2. Zakres i metodyka

Zastosowane techniki przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego to w szczególności: analiza *Kwestionariusza samooceny audytu wewnętrznego w Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji* i *Raportu z samooceny (...)*, analiza przepisów i procedur dotyczących organizacji oraz funkcjonowania audytu wewnętrznego w Centrum, a także przegląd i analiza dokumentacji dotyczącej rocznego planowania i sprawozdawczości oraz zadań audytowych przeprowadzonych w 2017 roku.

W celu zweryfikowania ocen przedstawionych w *Raporcie z samooceny (...)* Niezależny Walidator dokonał analizy następującej dokumentacji źródłowej:

1. *Zarządzenie nr 5 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 lutego 2016 r. w sprawie nadania statutu państwowej jednostce budżetowej – Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji* zmienione *Zarządzeniem nr 61 z dnia 23*

grudnia 2016 r., Zarządzeniem nr 47 z dnia 20 listopada 2017 r. oraz Zarządzeniem nr 15 z dnia 17 kwietnia 2018 r.

2. *Decyzja nr 1/17 Dyrektora Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 stycznia 2017 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego w Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji zmieniona Decyzją nr 31/17 z dnia 30 czerwca 2017 r. oraz Decyzją nr 53/17 z dnia 29 listopada 2017 r.*
3. *Decyzja nr 41/17 Dyrektora Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2017 r. w sprawie wprowadzenia Karty audytu wewnętrznego w Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.*
4. *Zakres obowiązków pracownika CPD MSWiA dot. Pana Łukasza Gumkowskiego z dnia 10 lutego 2011 r.*
5. *Plan audytu wewnętrznego na rok 2017 z dnia 22 grudnia 2016 r. oraz analiza ryzyka sporządzona na potrzeby jego opracowania, Zmiana nr 1 Planu audytu wewnętrznego na rok 2017 z dnia 26 października 2017 r. (korekta).*
6. *Upoważnienie do przeprowadzania zadań zapewniających: „Stan magazynowy blankietów dokumentów wycofanych z produkcji – weryfikacja i ocena wybranych dokumentów” oraz „Braki produkcyjne – procedury, zasady, stosowana praktyka”; wydane przez Dyrektora CPD MSWiA,*
7. *Sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego za rok 2017 z dnia 31 stycznia 2018 r.,*
8. *Informacja dotycząca audytu wewnętrznego w roku 2017 (uzupełniona) z dnia 8 marca 2018 r.*
9. Dokumentacja dwóch losowo wybranych zadań zapewniających zrealizowanych w 2017 r., tj.:
 - a. *„Stan magazynowy blankietów dokumentów wycofanych z produkcji – weryfikacja i ocena wybranych dokumentów”,*
 - b. *„Braki produkcyjne – procedury, zasady, stosowana praktyka”*
10. Dokumentacja dot. monitoringu realizacji zaleceń oraz czynności sprawdzających

II.3. Szczegółowe ustalenia/obserwacje i wydane zalecenia/propozycje usprawnień

Ustalenia i obserwacje Niezależnego Walidatora przedstawiają się następująco:

1. W *Raporcie z samooceny (...)* Audytor wewnętrzny CPD MSWiA zawarł ocenę na poziomie „Generalnie zgodny”, wskazując iż „Poprawy wymaga funkcjonowanie programu zapewnienia i poprawy jakości – należy w pełni wdrożyć PZPJ. Wykonywany był przegląd akt bieżących, natomiast samoocena nie była przeprowadzana w każdym roku. Nie przeprowadzono również w ostatnich 5 latach kontroli zewnętrznej. W bieżącym roku zostaje wdrażany PZPJ.” Ponadto Audytor wewnętrzny wskazał, że „istnieje trudność w praktyce, związana z przestrzeganiem standardu 2330 „Dokumentowanie informacji” związana z gromadzeniem dowodów zawierających dane osobowe, w szczególności pracowników. Problem ten jest tym bardziej aktualny w związku z wejściem w życie „RODO”. Audytor przyjął zasadę, że po wykonaniu zadania i po przekazaniu raportu końcowego z audytu, dowody zawierające dane osobowe są niszczone.”.

2. Ze statutu CPD MSWiA oraz z Regulaminu organizacyjnego wynika, iż Dyrektor Centrum sprawuje bezpośredni nadzór nad Zespołem Stanowisk Samodzielnych, w tym nad Audytorem wewnętrznym. W Regulaminie organizacyjnym nie wyodrębniono zakresu zadań Audytora wewnętrznego wpisując je łącznie z zadaniami innych stanowisk samodzielnych jako zakres działania Zespołu Stanowisk Samodzielnych.
3. *Zakres obowiązków* Audytora wewnętrznego CPD MSWiA podpisany przez Dyrektora Centrum zawiera szczegółowy wykaz czynności realizowanych na stanowisku.
4. W CPD MSWiA ustanowiono Kartę audytu wewnętrznego, która jest zgodna ze *Standardem 1000* oraz *Standardem 1010*. Karta audytu została wprowadzona Decyzją nr 41/17 Dyrektora Centrum z dnia 4 września 2017 r. i rozesłana w formie elektronicznej do wszystkich komórek organizacyjnych w dniu 16 listopada 2017 r.
5. Audytor wewnętrzny Centrum nie opracował Podręcznika procedur audytu wewnętrznego ze względu na prowadzenie audytu wewnętrznego na samodzielnym jednoosobowym stanowisku pracy. W praktyce stosowane są wypracowane przez Audytora wewnętrznego szablony dokumentów (notatka z przeglądu, program zadania, analiza ryzyka, notatki z narad).
6. Audytor wewnętrzny Centrum prowadzi formalną ewidencję czasu pracy w formie elektronicznej, odzwierciedlającej czas przeznaczony na realizację poszczególnych czynności w związku z prowadzeniem audytu wewnętrznego. Budżet czasowy przedstawiony w Sprawozdaniu z prowadzenia audytu wewnętrznego w 2017 roku jest zgodny z prowadzoną ewidencją.
7. *Program zapewnienia i poprawy jakości* został ostatecznie opracowany w roku 2018. W ramach programu audytor wewnętrzny będzie realizował następujące czynności:
 - coroczny przegląd dokumentacji audytowej,
 - coroczną samoocenę audytu wewnętrznego,
 - co najmniej raz na 5 lat ocena zewnętrzna audytu wewnętrznego,
 - Po każdym zadaniu audytowym przeanalizuje i rozważy przeprowadzenie ankiety satysfakcji dla audytowanych komórek.

W roku 2017 realizowano przegląd dokumentacji audytowej. Samoocenę audytu wewnętrznego przeprowadzono w roku 2018 za rok 2017, a zakończenie bieżącej walidacji wypełni zrealizowanie wymogu oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego. Wyniki programu za lata poprzednie ze względu na brak PZPJ nie były przekazywane Dyrektorowi CPD MSWiA.

8. Audytor wewnętrzny CPD MSWiA w 2017 r. wykorzystał 4 dni na szkolenia (zgodnie ze *Sprawozdaniem z prowadzenia audytu wewnętrznego za rok 2017*).
9. *Plan audytu wewnętrznego na rok 2017* został sporządzony i podpisany przez Audytora wewnętrznego dnia 22 grudnia 2016, jak i Dyrektora CPD MSWiA w dniu 11 stycznia 2017 r. Jego przygotowanie zostało poprzedzone przeprowadzeniem analizy ryzyka, oraz uzgodnieniem propozycji tematów z Dyrektorem Centrum. Ujęto w nim realizację 3 zadań zapewniających, nie planując czynności doradczych i zadań zleconych. Zaplanowano realizację monitoringu realizacji zaleceń oraz czynności sprawdzające. W wyniku realizacji niezaplanowanego audytu wewnętrznego zleconego przez Ministra Finansów "Ustalanie i dochodzenie należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym oraz niepodatkowych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym" oraz zleconego doraźnie przez Dyrektora Centrum zadania zapewniającego „Braki produkcyjne – procedury, zasady, stosowana praktyka”, Audytor wewnętrzny dokonał korekty Planu audytu w wyniku czego zrezygnowano z realizacji zadania

zapewniającego „Weryfikacja stanu wdrożenia planu naprawczego w WUD”. Zmiana w Planie audytu została pisemnie uzgodniona, czego potwierdzeniem jest dokument (korekta Planu) „Zmiana nr 1 Planu audytu wewnętrznego na rok 2017” podpisany dnia 26 października 2017 roku. Należy przy tym zwrócić uwagę, że rezerwa czasu na audyt wewnętrzny zlecony powinna być przewidziana w pierwotnej wersji Planu audytu na 2017 rok ze względu na coroczną informację pojawiającą się na stronie internetowej Ministerstwa Finansów o konieczności zapewnienia rezerwy czasowej na realizację audytu wewnętrznego zleconego na rok kolejny.

10. Dokumentacja z zadań zapewniających była kompletna. Audytor wewnętrzny realizując zadanie zapewniające dokumentował odpowiednio: przeprowadzenie przeglądu wstępnego, analizę ryzyka dla zadania oraz opracowywał program zadania. Zarówno na rozpoczęciu jak i po zakończeniu zadania zapewniającego organizował narady otwierające/zamykające potwierdzone notatkami z podpisami jej uczestników. W ocenie Niezależnego Walidatora notatka z narady otwierającej powinna zawierać dodatkowo potwierdzenie ustalenia z audytowanymi kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych. Wprawdzie potwierdzenie ustalenia tych kryteriów jest zapisane w notatce z przeglądu wstępnego, ale zawiera ona jedynie podpis Audytora wewnętrznego.
11. Dokumentacja robocza z zadań zapewniających zawierała istotne informacje niezbędne do osiągnięcia celów zadania i była zebrana w sposób wystarczający do poparcia zaleceń oraz wyników audytu. Część dokumentacji została sporządzona w formie elektronicznej. Niezależny Walidator może potwierdzić, że audyt wewnętrzny w CPD MSWiA przyczynia się m.in. do usprawnienia procesów ładu organizacyjnego, usprawnienia funkcjonowania jednostki (w tym zarządzania ryzykiem i stosowanych mechanizmów kontrolnych) oraz wyeliminowania słabości kontroli zarządczej w audytowanych obszarach.
12. Audytor wewnętrzny przedstawił dowody w formie wydruków e-mail potwierdzające monitorowanie realizacji zaleceń. Po ustalonym terminie wdrożenia zaleceń Audytor wewnętrzny realizował Czynności sprawdzające, których wynik dokumentował w formie tabelarycznej.
13. Audytor wewnętrzny CPD MSWiA nie używa formuły „zgodny z Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”.
14. W ramach rocznej sprawozdawczości z zakresu działalności audytu wewnętrznego w CPD MSWiA, Audytor wewnętrzny w wymaganym terminie sporządził *Sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego w 2017 roku* oraz *Informację dotyczącą audytu wewnętrznego w roku 2017*, które to dokumenty zostały przedłożone Dyrektorowi Centrum.
15. W 2017 r. czas netto przeznaczony na wykonywanie zadań audytowych wyniósł 87%, tym samym został osiągnięty wskaźnik ustalony przez Komitet Audytu MSWiA (tj. 75%).

Uwzględniając powyższe, stwierdzić należy, że poczynione przez Niezależnego Walidatora ustalenia potwierdzają ocenę Audytora wewnętrznego Centrum zawartą w *Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji* z dnia 13 czerwca 2018 r.

Obserwacje i zalecenia Niezależnego Walidatora w odniesieniu do określonych *Standardów* przedstawiają się następująco:

Obserwacja

Standard 1300 – Program zapewnienia i poprawy jakości: Zarządzający audytem wewnętrznym musi opracować i realizować program zapewnienia i poprawy jakości, obejmujący wszystkie aspekty działalności audytu wewnętrznego.

Standard 1311 – Oceny wewnętrzne: Oceny wewnętrzne muszą obejmować:

- bieżące monitorowanie działalności audytu wewnętrznego;
- okresowe samooceny lub oceny przeprowadzane przez inne osoby – w ramach organizacji – posiadające wystarczającą znajomość praktyki audytu wewnętrznego.

Standard 1312 – Oceny zewnętrzne: Oceny zewnętrzne muszą być przeprowadzane co najmniej raz na pięć lat przez wykwalifikowaną, niezależną osobę lub zespół spoza organizacji (...).

W CPD MSWiA w roku 2017 nie było opracowanego Programu zapewnienia i poprawy jakości. Nie była sporządzana samoocena audytu wewnętrznego za rok 2016. Nie przeprowadzono również w ciągu ostatnich 5 lat oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego.

Audytor wewnętrzny opracował ostatecznie w 2018 roku PZPJ, który stanowi o obowiązku:

1. Dokonywania przeglądu dokumentacji audytowej – corocznie
2. Dokonywania samooceny audytu wewnętrznego – corocznie
3. Dokonywania oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego – co najmniej raz na 5 lat
4. Przeanalizować i rozważyć przeprowadzenie ankiety satysfakcji dla audytowanych komórek po zakończonym zadaniu audytowym.

Spośród powyższych pkt 1 był realizowany w roku 2017, natomiast pkt 2 i pkt 3 zostały zrealizowane w roku 2018 (za rok 2017).

Zalecenie

W pełni wdrożyć *Program zapewnienia i poprawy jakości* uwzględniając wyniki niniejszej oceny zewnętrznej i samooceny dokonanej przez Audytora wewnętrznego Centrum. Realizować w praktyce postanowienia PZPJ.

Obserwacja

Standard 1320 – Sprawozdawczość dotycząca programu zapewnienia i poprawy jakości: Zarządzający audytem wewnętrznym musi przekazać kierownictwu wyższego szczebla i radzie wyniki programu zapewnienia i poprawy jakości (...).

Audytor wewnętrzny CPD MSWiA nie informował Dyrektora Centrum o wynikach PZPJ

Zalecenie

Przestrzegać wymogu informowania Dyrektora CPD MSWiA o wynikach *Programu zapewnienia i poprawy jakości*, w tym przykładowo uwzględniając to w rocznym sprawozdaniu z prowadzenia audytu.

Obserwacja

Standard 1220 – Należyta staranność zawodowa: *Audytorzy wewnętrzni muszą wykazywać się starannością i umiejętnościami, jakich oczekuje się od odpowiednio rozważnego i kompetentnego audytora wewnętrznego (...).*

Standard 2210.A3 – *Do oceny ładu organizacyjnego, zarządzania ryzykiem i mechanizmów kontrolnych niezbędne są odpowiednie kryteria. Audytorzy wewnętrzni muszą ustalić, w jakim stopniu przyjęte przez kierownictwo i/lub radę kryteria oceny realizacji celów i zadań są właściwe (odpowiednie). Jeżeli kryteria są właściwe, audytorzy wewnętrzni muszą wykorzystywać je w swoich ocenach. Jeżeli kryteria są nieodpowiednie, audytorzy wewnętrzni muszą ustalić odpowiednie kryteria oceny w drodze dyskusji z kierownictwem i/lub radą.*

W notatkach z narad otwierających podpisywanych przez kierowników komórek audytowanych znajdowały się ogólne informacje o zadaniu (cel i zakres audytu oraz aspekty organizacyjne), brak było natomiast informacji o uzgodnieniu z audytowanymi kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych. Zapis odnośnie uzgodnienia kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych zawierał się w Notatkach z przeglądu wstępnego podpisywanych jedynie przez Audytora wewnętrznego.

Zalecenie

Poprawić dokumentowanie uzgodnień kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych z audytowanymi w obszarze działalności jednostki objętym audytem w sposób zapewniający, że audytowani je uzgodnili. Np. poprzez uszczegółowienie Notatek z narady otwierającej.

Obserwacja

Standard 1110 – Niezależność organizacyjna: *Zarządzający audytem wewnętrznym musi podlegać takiemu szczeblowi zarządzania w organizacji, który pozwoli audytorowi wewnętrznemu wypełniać jego obowiązki. Zarządzający audytem wewnętrznym musi, co najmniej raz na rok, potwierdzać radzie organizacyjną niezależność audytu wewnętrznego.*

Audytor wewnętrzny CPD MSWiA nie umieszczał w rocznych Sprawozdaniach z prowadzenia audytu wewnętrznego informacji o ewentualnym wystąpieniu bądź niewystąpieniu naruszeń niezależności lub obiektywizmu. Dobrą praktyką byłoby informowanie Dyrektora CPD MSWiA w rocznych Sprawozdaniach z prowadzenia audytu wewnętrznego. Kopie Sprawozdań są przekazywane również do Komitetu Audytu.

Zalecenie

Podnieść wartość merytoryczną *Sprawozdania z prowadzenia audytu wewnętrznego* poprzez zamieszczanie w nim informacji wymaganej *Standardem 1110 – Niezależność organizacyjna*, tj. o zaistnieniu bądź też braku sytuacji ograniczenia owej niezależności.

Obserwacja

Standard 2010 – Planowanie: Zarządzający audytem wewnętrznym musi opracowywać plany oparte na analizie ryzyka określające priorytety działań audytu wewnętrznego zgodnie z celami organizacji.

Standard 2010.A2 – *Przed sformułowaniem przez audyt wewnętrzny opinii i innych wniosków, Zarządzający audytem wewnętrznym musi poznać i rozważyć oczekiwania kierownictwa wyższego szczebla, rady i innych interesariuszy.*

Audyt wewnętrzny nie uwzględnił w pierwotnym *Planie audytu wewnętrznego na rok 2017* Zadania zleconego przez Ministra Finansów, realizacja audytu wewnętrznego zleconego znalazła się w *Zmianie nr 1 Planu audytu wewnętrznego na rok 2017*.

Zalecenie

Uwzględnić w *Planie audytu wewnętrznego* budżet czasu na realizację Zadań zleconych, w przypadku odpowiedniego komunikatu na stronie internetowej Ministerstwa Finansów o planowanej realizacji w roku następnym audytu wewnętrznego zleconego.

Walidator:

Piotr Michalak

Wykonano w 3 egzemplarzach:

Egz. nr 1 – Dyrektor Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (za pośrednictwem Audytora wewnętrznego Centrum)

Egz. nr 2 – Zespół Audytu Wewnętrznego Departament Kontroli i Nadzoru Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

Egz. Nr 3 – Audytór Wewnętrzny Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Wewnętrznych i Administracji

Sporz. Piotr Michalak

Data: 28.09.2018 r.

Tel. 22/602-82-79

PODSUMOWANIE

walidacji samooceny audytu wewnętrznego

		Ocena w raporcie z samooceny	✓ ocena niezależnego walidatora		
		GZ/CZ/NZ	GZ	CZ	NZ
Ogólna ocena			✓		
Standardy atrybutów			✓		
1000	Cel, uprawnienia i odpowiedzialność	GZ	✓		
1010	Uznawanie obowiązkowych wytycznych w karcie audytu wewnętrznego	GZ	✓		
1100	Niezależność i obiektywizm	GZ	✓		
1110	Niezależność organizacyjna	GZ	✓		
1111	Bezpośrednia współpraca z radą	GZ	✓		
1112	Role zarządzającego audytem wewnętrznym wykraczające poza audyt wewnętrzny	GZ	✓		
1120	Indywidualny obiektywizm	GZ	✓		
1130	Naruszenie niezależności lub obiektywizmu	GZ	✓		
1200	Biegłość i należyta staranność zawodowa	GZ	✓		
1210	Biegłość	GZ	✓		
1220	Należyta staranność zawodowa	GZ	✓		
1230	Ciągły rozwój zawodowy	GZ	✓		
1300	Program zapewnienia i poprawy jakości	CZ		✓	
1310	Wymagania dotyczące programu zapewnienia i poprawy jakości	CZ		✓	
1311	Oceny wewnętrzne	CZ		✓	
1312	Oceny zewnętrzne	NZ			✓
1320	Sprawozdawczość dotycząca programu zapewnienia i poprawy jakości	NZ			✓
1321	Użycie formuły „zgodny z Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”	NZ			✓
1322	Ujawnienie braku zgodności	CZ		✓	
Standardy działania			✓		
2000	Zarządzanie audytem wewnętrznym	GZ	✓		
2010	Planowanie	GZ	✓		
2020	Informowanie i zatwierdzanie	GZ	✓		
2030	Zarządzanie zasobami	GZ	✓		
2040	Zasady i procedury	GZ	✓		
2050	Koordinowanie i zaufanie	GZ	✓		
2060	Składanie sprawozdań kierownictwu wyższego szczebla i radzie	GZ	✓		
2070	Usługodawca zewnętrzny a odpowiedzialność organizacji za audyt wewnętrzny		nie dotyczy		

2100	Charakter pracy	GZ	v		
2110	Ład organizacyjny	GZ	v		
2120	Zarządzanie ryzykiem	GZ	v		
2130	Kontrola	GZ	v		
2200	Planowanie zadania	GZ	v		
2201	Aspekty planowania	GZ	v		
2210	Cele zadania	GZ	v		
2220	Zakres zadania	GZ	v		
2230	Przydział zasobów	GZ	v		
2240	Program zadania	CZ	v		
2300	Wykonywanie zadania	GZ	v		
2310	Zbieranie informacji	GZ	v		
2320	Analiza i ocena	GZ	v		
2330	Dokumentowanie informacji	CZ	v		
2340	Nadzorowanie zadania	GZ	v		
2400	Informowanie o wynikach	GZ	v		
2410	Kryteria informowania	GZ	v		
2420	Jakość informacji	GZ	v		
2421	Błędy i pominięcia	GZ	v		
2430	Użycie formuły „przeprowadzono zgodnie z Międzynarodowymi standardami profesjonalnej praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”	NZ			v
2431	Ujawnienie nieprzestrzegania	GZ	v		
2440	Przekazywanie wyników	GZ	v		
2450	Ogólne opinie	GZ	v		
2500	Monitorowanie postępów	GZ	v		
2600	Informowanie o akceptacji ryzyka	GZ	v		
	Kodeks Etyki IIA	GZ	v		

Walidator: Piotr Michalak

2. Raport z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w KGP.

**RAPORT
Z WALIDACJI SAMOOCENY
AUDYTU WEWNĘTRZNEGO
w KOMENDZIE GŁÓWNEJ POLICJI**

Warszawa, 13 lipca 2018 r.

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

I.1. Opinia co do zgodności ze *Standardami*

Głównym przedmiotem oceny dokonanej przez Niezależnych Walidatorów było sprawdzenie zapewnień i ocen wyrażonych w „*Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji*” z dnia 28 marca 2018 r., sporządzonym przez Audytora Wewnętrznego – Koordynatora Zespołu Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Policji – Panią Emilię Majszczuk. Szczególny nacisk położono na zweryfikowanie ocen zawartych w samoocenie, które dotyczyły zgodności ze *Standardami*¹² i przepisami prawa.

Według opinii Niezależnych Walidatorów działalność audytu wewnętrznego Komendy Głównej Policji jest:

- ☒ Generalnie zgodna
- ☐ Częściowo zgodna
- ☐ Niezgodna¹³

ze *Standardami*.

Szczegółowy wykaz zgodności z poszczególnymi *Standardami* przedstawiony został w załączniku nr 1 do niniejszego raportu.

Ustalenia związane z wydaną opinią, w tym zidentyfikowane możliwości dalszych ulepszeń zawarto w dalszej części raportu, a sformułowane wnioski/zalecenia uwzględniają dotychczasową działalność audytu wewnętrznego.

I.2. Główne ustalenia oceny

W wyniku przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego Niezależni Walidatorzy stwierdzili, że działalność audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji realizowana jest zgodnie ze *Standardami* oraz z przepisami prawa powszechnie obowiązującego w zakresie audytu wewnętrznego, w szczególności ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (tekst jednolity

¹² Komunikat Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie standardów audytu wewnętrznego dla jednostek sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MRP poz. 28).

¹³ Na podstawie Podręcznika Oceny Jakości Wykonywania Audytu Wewnętrznego wydanego przez Instytut Auditorów Wewnętrznych (IIA):

- „Generalnie zgodna” – tzn., że odpowiednie struktury, zasady i procedury działalności audytu wewnętrznego oraz procesy, w których są one zastosowane odpowiadają wymogom danego Standardu lub elementowi Kodeksu etyki. Dla sekcji i głównych kategorii oznacza, że istnieje generalna zgodność z większością poszczególnych Standardów lub elementów Kodeksu etyki i przynajmniej częściowa zgodność w stosunku do pozostałych indywidualnych Standardów w danej sekcji lub kategorii. Nie występują sytuacje, które wymagają znaczącej/istotnej poprawy w zakresie osiągania celów Standardów i Kodeksu etyki, ale należy szukać możliwości ulepszenia stosowania Standardów i Kodeksu etyki, poprawy efektywności ich stosowania oraz osiągania ich celów.

- „Częściowo zgodna” – tzn., że audyt wewnętrzny podejmuje działania, aby osiągnąć zgodność z wymogami indywidualnych Standardów czy elementów Kodeksu etyki, sekcji lub głównych kategorii, ale nie udaje mu się osiągnąć niektórych ważnych celów. Oznacza to znaczne/istotne możliwości poprawy efektywności stosowania Standardów i Kodeksu etyki lub też osiągania zamierzonych celów. Niektóre niezgodności mogą pozostawać poza kontrolą audytu wewnętrznego i mogą skutkować rekomendacjami adresowanymi do kierownictwa jednostki. Zazwyczaj występują sytuacje, które wymagają istotnego ulepszenia w zakresie efektywnego stosowania Standardów czy Kodeksu etyki i/lub w zakresie osiągania celów Standardów czy Kodeksu etyki.

- „Niezgodna” – tzn., że audyt wewnętrzny nie jest świadomy działania niezgodnego ze *Standardami* oraz nie podejmuje działań, aby osiągnąć tę zgodność lub też nie osiąga wielu indywidualnych celów Standardów lub elementów Kodeksu etyki, sekcji lub głównych kategorii. Niezgodności te mają silny negatywny wpływ na efektywność działania audytu wewnętrznego i przysparzanie wartości dodanej jednostce. Sytuacje te oznaczają istotne możliwości poprawy działania, włączając działania kierownictwa jednostki. Niezgodności te będą miały znaczący negatywny wpływ na funkcję i skuteczność działalności audytu wewnętrznego.

Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 roku w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu (Dz. U. poz. 1480, z późn. zm.).

Ocena Niezależnych Walidatorów w zakresie zgodności ze *Standardami* działalności audytu wewnętrznego Komendy Głównej Policji potwierdza ocenę przedstawioną przez Audytora Wewnętrznego – Koordynatora Zespołu Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Policji w „*Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji*”.

Zarówno w ramach samooceny audytu wewnętrznego, jak i w ramach niezależnej walidacji, działalność audytu wewnętrznego w odniesieniu do *Standardów* została oceniona na poziomie „generalnie zgodna”. W odniesieniu do jednego ze *Standardów* działalność audytu wewnętrznego oceniona została na poziomie „częściowo zgodna”, tj. *Standard 1312 – Oceny zewnętrzne*, zgodnie z którym oceny zewnętrzne muszą być przeprowadzane co najmniej raz na pięć lat przez wykwalifikowaną, niezależną osobę lub zespół spoza organizacji.

Z ustaleń wynika, że w Komendzie Głównej Policji ostatnia ocena zewnętrzna audytu wewnętrznego była przeprowadzona w 2008 roku przez pracowników Ministerstwa Finansów, w związku z czym nie był zachowany pięcioletni okres od ostatniej oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego. W Komendzie Głównej Policji podjęto jednak działania w celu przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego jako jednej z form oceny zewnętrznej.

I.3. Zalecenia/propozycje usprawnień

W wyniku przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego oraz oceny w zakresie *Standardu 1312 – Oceny zewnętrzne*, Niezależni Walidatorzy zalecają przeprowadzanie w Komendzie Głównej Policji co najmniej raz na pięć lat oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

II.1. Podstawowe informacje o przeprowadzonej ocenie zewnętrznej audytu wewnętrznego

Głównym celem niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego, jako jednej z form oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego, było potwierdzenie, że działalność Zespołu Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Policji realizowana jest zgodnie ze *Standardami*.

Niezależna walidacja samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji stanowi realizację:

- *Standardu nr 1312 „Oceny zewnętrzne”*, zgodnie z którym oceny zewnętrzne muszą być przeprowadzane co najmniej raz na pięć lat przez wykwalifikowaną, niezależną osobę lub zespół spoza organizacji;
- przepisów Uchwały nr 6 Komitetu Audytu z dnia 5 grudnia 2017 r. w sprawie przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w jednostkach w dziale sprawy wewnętrzne.

Zgodnie z „*Harmonogramem przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji*”, sporządzonym przez Niezależnych Walidatorów i uzgodnionym z Audytorem Wewnętrznym – Koordynatorem Zespołu Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Policji (zwanym dalej Koordynatorem ZAW KGP), niezależna walidacja samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji została przeprowadzona w okresie od dnia 4 czerwca 2018 r. do dnia 13 lipca 2018 r. przez:

- Panią Beatę ZIĘBA – Audytora Wewnętrznego – Kierownika Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej oraz
- Pana Jarosława CHRÓŚCIELA – Audytora Wewnętrznego Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej.

Zgodnie z § 2 ust. 2 cyt. Uchwały nr 6 Komitetu Audytu z dnia 5 grudnia 2017 r. Niezależni Walidatorzy legitymują się certyfikatami jego ukończenia szkolenia z zakresu oceny jakości audytu wewnętrznego (*Quality Assessment*), przeprowadzonego przez Instytut Audytorów Wewnętrznych IIA Polska, tj. odpowiednio nr 1234/17/283 z dnia 8 września 2017 r. oraz nr 0708/17/283 z dnia 26 maja 2017 r. Ponadto Niezależni Walidatorzy podpisali oświadczenia o braku występowania okoliczności świadczących o konflikcie interesów z Komendą Główną Policji.

Zgodnie z treścią § 6 ust. 3 pkt 1 cyt. uchwały nr 6 Komitetu Audytu z dnia 5 grudnia 2017 r. podpisane przez audytorów wewnętrznych Komendy Głównej Straży Granicznej oświadczenia o braku występowania okoliczności świadczących o konflikcie interesów z jednostką, którą będą walidować, a także *„Harmonogram przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji”* zostały przesłane do komórki audytu wewnętrznego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Zastosowane techniki przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego to w szczególności: analiza przepisów i procedur dotyczących organizacji oraz funkcjonowania Zespołu Audytu Wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji, a także przegląd i analiza dokumentacji dotyczącej zadań audytowych przeprowadzonych w 2017 roku oraz pozostałej dokumentacji audytu wewnętrznego. Szczegółowy wykaz analizowanych dokumentów został przedstawiony w dalszej części niniejszego raportu.

II.2. Zakres i metodyka

Samoocena audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji przeprowadzona została przez Koordynatora ZAW KGP, przy udziale audytora wewnętrznego ZAW KGP. *„Kwestionariusz samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji”* oraz *„Raport z samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji”* zostały sporządzone przez Koordynatora ZAW KGP w dniu 28 marca 2018 r.

W celu zweryfikowania ocen przedstawionych w raporcie z samooceny Niezależni Walidatorzy dokonali analizy następującej dokumentacji źródłowej dotyczącej organizacji i prowadzenia audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji:

11. Zarządzenie nr 2 Komendanta Głównego Policji z dnia 1 kwietnia 2016 r. w sprawie *regulaminu Komendy Głównej Policji* (Dz. Urz. poz. 13, z późn. zm.).
12. Decyzja nr 122 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 kwietnia 2016 r. w sprawie *podziału zadań między Komendantem Głównym Policji a I Zastępcą Komendanta Głównego Policji i zastępcami Komendanta Głównego Policji oraz upoważnień do podejmowania decyzji w imieniu Komendanta Głównego Policji* (Dz. Urz. KGP poz. 15, z późn. zm.).
13. Decyzja nr 113 Komendanta Głównego Policji z dnia 19 kwietnia 2016 r. w sprawie *powierzenia zadań związanych z kierowaniem działalnością Zespołu Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Policji*.
14. Decyzja nr 38 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 lutego 2017 r. w sprawie *karty audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji*.

15. Rozkaz organizacyjny nr 66/16 z dnia 6 kwietnia 2016 r. w sprawie wprowadzenia etatu Zespołu Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Policji, zmieniony Rozkazem organizacyjnym nr 21/18 z dnia 24 kwietnia 2018 r. w sprawie zmian organizacyjno-etatowych w Komendzie Głównej Policji.
16. Decyzja nr 1 Audytora Wewnętrznego – Koordynatora ZAW KGP z dnia 7 stycznia 2015 r. w sprawie zarządzania ryzykiem w Zespole Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Policji, zmieniona decyzją nr 2 z dnia 27 lipca 2016 r.
17. Opis stanowiska pracy niebędącego wyższym stanowiskiem w służbie cywilnej, tj. Audytor Wewnętrzny – Koordynator ZAW KGP (symbol AW/KAW/1) oraz audytor wewnętrzny ZAW KGP (symbol AW/KAW/2).
18. Zakresy obowiązków i uprawnień na stanowiskach: Audytor Wewnętrzny – Koordynator ZAW KGP, audytor wewnętrzny ZAW KGP.
19. „Podręcznik procedur audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji”, sporządzony przez Audytora Wewnętrznego – Koordynatora Zespołu Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Policji, przy udziale audytora wewnętrznego ZAW KGP, Wersja 1/2016 (8) z dnia 4 stycznia 2016 r., a także Aneks nr 1 do ww. Podręcznika z dnia 28 kwietnia 2016 r.

Dokonana została analiza niżej wymienionej dokumentacji związanej z planowaniem rocznym oraz sprawozdawczością w Zespole Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Policji (zwanym dalej ZAW KGP), tj.:

1. „Plan audytu wewnętrznego na rok 2017” z dnia 22 grudnia 2016 r. oraz dokumenty sporządzone w związku z opracowaniem ww. Planu:
 - a) „Analiza ryzyka uwzględniająca sposób zarządzania ryzykiem w KGP przeprowadzona na potrzeby przygotowania Planu audytu wewnętrznego na rok 2017”,
 - b) Notatka z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie prac przeprowadzonych na etapie sporządzania „Planu audytu wewnętrznego na rok 2017”.
2. Zmiana „Planu audytu wewnętrznego na rok 2017” – pismo l.dz. AW-270/818/16/17 z dnia 23 marca 2017 r.
3. „Strategiczny plan audytu wewnętrznego” z dnia 22 grudnia 2016 r.
4. Upoważnienia do przeprowadzania audytu wewnętrznego zgodnie z „Planem audytu wewnętrznego na rok 2017”, wydane przez Komendanta Głównego Policji dla Koordynatora ZAW KGP oraz dla audytora wewnętrznego ZAW KGP.
5. „Sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego za rok 2017” z dnia 30 stycznia 2018 r.
6. „Informacja dotycząca audytu wewnętrznego w roku 2017” z dnia 30 stycznia 2018 r.
7. „Informacja o realizacji zadań z zakresu audytu wewnętrznego w roku 2017” z dnia 30 stycznia 2018 r.
8. „Program zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji” z dnia 28 grudnia 2017 r.
9. „Program zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji” z dnia 10 kwietnia 2008 r. (obowiązujący w okresie przed Programem z dnia 28 grudnia 2017 r.).
10. „Plan szkoleń członków korpusu służby cywilnej zatrudnionych w Zespole Audytu Wewnętrznego KGP na rok 2017” z dnia 29 listopada 2016 r.
11. Rozliczenia czasu pracy w ZAW KGP w 2017 r.

Ponadto Niezależni Walidatorzy poddali szczegółowej analizie dokumentację znajdującą się w teczkach dwóch wybranych zadań audytowych zrealizowanych w 2017 r., tj.:

1. Zadanie zapewniające – audyt wewnętrzny zlecony przez Ministra Finansów w zakresie ustalania i dochodzenia należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym oraz niepodatkowych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym (teczka nr 04/PA/17). Szczegółowej analizie poddano m.in. następujące dokumenty:
 - a) „Przegląd wstępny”, nr ref. 17/04/DZ/10,
 - b) „Program zadania zapewniającego”, nr ref. 17/04/DZ/13, wraz z analizą ryzyka,
 - c) „Próbkowanie”, nr ref. 17/04/DZ/16,
 - d) „Wynik badania próby”, nr ref. 17/04/DZ/31,
 - e) korespondencja z audytowanymi, w tym dot. uzgodnienia kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych,
 - f) „Sprawozdanie z audytu wewnętrznego zleconego w zakresie ustalania i dochodzenia należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym i niepodatkowych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym” z dnia 19 lipca 2017 r., nr ref. 17/04/DZ/34.
2. Czynności doradcze nt.: „Funkcjonowanie dzielnicowych po wejściu w życie zarządzenia nr 5 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 czerwca 2016 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez dzielnicowego i kierownika dzielnicowych” (teczka nr 01d/PA/ 17). Szczegółowej analizie poddano m.in. następujące dokumenty:
 - a) „Notatka dotycząca ustalenia celu i zakresu czynności doradczych”, nr ref. 17/01d/ DZ/04,
 - b) „Założenia merytoryczne i organizacyjne zadania audytowego”, nr ref. 17/01d/DZ/080, w tym przegląd wstępny stanowiący załącznik nr 1 do ww. założeń,
 - c) „Notatka ze spotkania”, nr ref. 17/01d/DZ/09,
 - d) „Analiza treści prezentowanych w temacie „Dzielnicowi” na Internetowym Forum Policyjnym”, nr ref. 17/01d/DZ/10,
 - e) „Notatka służbowa dotycząca zidentyfikowanych ułomności pozyskanych z Biura Prewencji KGP raportów z formularzy III/9 i III/5 dla dzielnicowych wygenerowanych z systemu SESPOL”, nr ref. 17/01d/DZ/15,
 - f) „Sprawozdanie z zadania audytowego” z dnia 3 października 2017 r., nr ref. 17/01d/ DZ/32.

Niezależni Walidatorzy zapoznali się również z następującymi dokumentami:

- Wyniki weryfikacji i oceny prawidłowości wykonywania audytu wewnętrznego przeprowadzonej w Zespole Audytu Wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji przez Departament Audytu Sektora Finansów Publicznych Ministerstwa Finansów, z dnia 14 lipca 2008 roku;
- Wystąpienie pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli z dnia 2 lutego 2012 roku dotyczące kontroli przeprowadzonej w Komendzie Głównej Policji w zakresie funkcjonowania audytu wewnętrznego w systemie kontroli zarządczej.

II.3. Szczegółowe ustalenia/obserwacje i wydane zalecenia/propozycje usprawnień

Ustalenia Niezależnych Walidatorów oparte są na analizie „Kwestionariusza samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji”, „Raportu z samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji” oraz dokumentacji źródłowej dotyczącej organizacji i prowadzenia audytu wewnętrznego

w Komendzie Głównej Policji (wskazanej w punkcie II.2. Zakres i metodyka), w odniesieniu do *Standardów* oraz przepisów prawa powszechnie obowiązującego w zakresie audytu wewnętrznego, w szczególności ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 roku *w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu* (Dz. U. poz. 1480, z późn. zm.).

Poniżej przedstawiono szczegółowe ustalenia sformułowane przez Niezależnych Walidatorów na podstawie badania procesu samooceny jakości audytu wewnętrznego oraz dokonanych czynności oceniających działalność audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji.

1. Z ustaleń wynika, że w Komendzie Głównej Policji (zwanej dalej KGP) obowiązuje karta audytu wewnętrznego, wprowadzona decyzją nr 38 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 lutego 2017 r. *w sprawie karty audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji*, w której zawarto odniesienie do definicji audytu, Kodeksu Etyki, Standardów IIA oraz podstawowych zasad praktyki zawodowej audytu wewnętrznego. Ponadto karta audytu wewnętrznego w KGP określa szczegółowe zasady funkcjonowania audytu wewnętrznego, w tym cel i zakres audytu wewnętrznego, charakter zadań zapewniających i czynności doradczych, a także prawa i obowiązki audytora wewnętrznego. Karta audytu jest okresowo weryfikowana przez Koordynatora ZAW KGP, a wszyscy pracownicy jednostki mają możliwość zapoznania się z jej treścią, gdyż została opublikowana w „Bazie aktów własnych – Komendy Głównej Policji”, funkcjonującej w ramach portalu wewnętrznego KGP. W KGP obowiązuje również *„Podręcznik procedur audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji”*, którego celem jest przedstawienie metodyki przyjętej i stosowanej przez ZAW KGP. Ww. *Podręcznik* stanowi narzędzie umożliwiające pracownikom ZAW KGP zachowanie jednolitych norm postępowania w celu utrzymania profesjonalnego poziomu audytu wewnętrznego.
2. W wyniku analizy obowiązujących w KGP przepisów odnoszących się do struktury organizacyjnej stwierdzono, że komórka audytu wewnętrznego w KGP jest samodzielna i została wyodrębniona w strukturze jednostki. Koordynator ZAW KGP jako zarządzający audytem wewnętrznym (w rozumieniu *Standardów*) jest zatrudniony w jednostce i podlega bezpośrednio pod Komendanta Głównego Policji. Stwierdzono, że występuje bieżąca komunikacja pomiędzy Koordynatorem ZAW KGP a Komendantem Głównym Policji, zarówno na etapie rocznego planowania i sprawozdawczości, jak i na etapie realizacji poszczególnych zadań audytowych. Ponadto Koordynator ZAW KGP uczestniczy w cyklicznych spotkaniach kadry kierowniczej KGP, a także w odprawach kierownictwa Policji (powyższe uznano za dobrą praktykę).
3. Z ustaleń wynika, że w KGP nie wystąpiły przypadki naruszeń niezależności lub obiektywizmu audytu wewnętrznego. Nie wystąpiły również ograniczenia w zakresie tematyki zadań audytowych oraz dostępu do zasobów jednostki. Audytorzy wewnętrzni w KGP nie wykonywali zadań, w trakcie których narażeni byłiby na konflikt interesów.
Podkreślenia wymaga, że w „Sprawozdaniu z prowadzenia audytu wewnętrznego za rok 2017” Koordynator ZAW KGP poświadczył, że w roku sprawozdawczym nie miały miejsca sytuacje ograniczania niezależności audytu wewnętrznego.
4. Stwierdzono, że w KGP dokonywana jest analiza potrzeb szkoleniowych oraz podejmowane są czynności w celu doskonalenia posiadanej przez audytorów wewnętrznych wiedzy i umiejętności oraz rozwoju kompetencji. W tym celu w ZAW KGP sporządzony został w dniu 29 listopada 2016 r. *„Roczny Plan szkoleń członków korpusu służby cywilnej zatrudnionych w Zespole Audytu*

Wewnętrznego KGP na rok 2017”, w którym zaplanowanych zostało 6 przedsięwzięć szkoleniowych. Ponadto w ZAW KGP opracowywane są „*Indywidualne programy rozwoju zawodowego członka korpusu służby cywilnej*”. Z ustaleń wynika, że pracownicy ZAW KGP uczestniczyli w spotkaniach organizowanych przez Instytut Audytorów Wewnętrznych oraz przez Ministerstwo Finansów, a także w szkoleniach zewnętrznych. W ZAW KGP praktykowane jest przekazywanie wiedzy zdobytej w wyniku uczestnictwa w szkoleniach pozostałym pracownikom ZAW KGP. Mając na uwadze powyższe stwierdzono, że audytorzy wewnętrzni poszerzają swoją wiedzę oraz umiejętności (sporządzanie planu szkoleń oraz przekazywanie wiedzy pozostałym pracownikom uznano za dobrą praktykę).

5. Z ustaleń wynika, że zarządzanie w ZAW KGP ukierunkowane jest na przysporzenie wartości dodanej jednostce. Koordynator ZAW KGP opracował „*Plan audytu wewnętrznego na rok 2017*”, w szczególności w oparciu o udokumentowaną analizę ryzyka oraz priorytety Komendanta Głównego Policji. Analiza ryzyka przeprowadzona została we wszystkich zidentyfikowanych obszarach działalności KGP. „*Plan audytu wewnętrznego na rok 2017*” został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i podpisany przez Koordynatora ZAW KGP i Komendanta Głównego Policji w dniu 22 grudnia 2016 r. Następnie został przekazany do komórki audytu wewnętrznego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, zgodnie z terminem określonym w przepisach prawa. Ponadto stwierdzono, że w 2017 r. Koordynator ZAW KGP w sposób formalny uzgodnił z Komendantem Głównym Policji jedną zmianę w zakresie realizacji rocznego planu audytu, polegającą na odstąpieniu od realizacji zaplanowanego zadania zapewniającego nt. „*Wewnętrzny obieg dokumentów jawnych w Komendzie Głównej Policji*”. Z ustaleń wynika, że Koordynator ZAW KGP zapewnia właściwy zakres prac wyznaczony w rocznym planie audytu, efektywnie wykorzystując dostępne zasoby osobowe i czasowe, w celu skutecznej realizacji zaplanowanych zadań. W ZAW KGP prowadzone są miesięczne karty rozliczenia czasu pracy (co uznano za dobrą praktykę), które umożliwiają bieżący monitoring realizowanych zadań. Stwierdzono, że w 2017 r. wskaźnik czasu pracy netto na wykonywanie czynności audytowych w ZAW KGP wyniósł 77 %, a zatem osiągnięty został wskaźnik określony przez Komitetu Audytu MSWiA.
6. Niezależni Walidatorzy dokonali analizy dokumentacji z wybranych zadań audytowych zrealizowanych przez ZAW KGP w 2017 r., tj. zadania zapewniającego – audytu wewnętrznego zleconego przez Ministra Finansów w zakresie ustalania i dochodzenia należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym oraz niepodatkowych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym (teczka nr 04/PA/17) oraz czynności doradczych nt.: „*Funkcjonowanie dzielnicowych po wejściu w życie zarządzenia nr 5 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 czerwca 2016 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez dzielnicowego i kierownika dzielnicowych*” (teczka nr 01d/PA/ 17). W wyniku analizy stwierdzono, że audyt wewnętrzny w KGP przyczynia się m.in. do usprawnienia procesów ładu organizacyjnego, usprawnienia funkcjonowania jednostki (w tym zarządzania ryzykiem i stosowanych mechanizmów kontrolnych) oraz wyeliminowania słabości kontroli zarządczej w audytowanych obszarach. W tym celu wydawane były stosowne zalecenia, wspierając tym samym Komendanta Głównego Policji w realizacji celów oraz zadań. Stwierdzono przy tym, że audytorzy wewnętrzni w KGP nie przejmowali obowiązków kierownictwa oraz zarządzania ryzykiem.

Ustalono, że realizacja zadania zapewniającego w ZAW KGP odbywała się w oparciu o wyniki wstępnego badania. Realizując przegląd wstępny, audytorzy wewnętrzni zapoznali się z celami i obszarem działalności poddanym audytowi, dokonali udokumentowanej analizy ryzyka (z uwzględnieniem ryzyka wystąpienia oszustwa), a także uzgodnili z audytowanymi kryteria oceny mechanizmów kontrolnych. W formie pisemnej opracowany został program zadania zapewniającego, w którym zawarto wszystkie elementy wymagane przepisami prawa, w tym zidentyfikowane istotne ryzyka w obszarze działalności jednostki objętym zadaniem audytowym. Program zadania został zatwierdzony przez Koordynatora ZAW KGP. W przypadku realizacji czynności doradczych, na etapie planowania przeprowadzony został przegląd wstępny, w trakcie którego audytorzy wewnętrzni zapoznali się z obszarem działalności poddanym audytowi. Ponadto Koordynator ZAW KGP uzgodnił z Komendantem Głównym Policji w sposób formalny cel oraz zakres czynności doradczych.

7. Z ustaleń wynika, że audytorzy wewnętrzni w KGP realizują zadania z należytą starannością. Dokumentacja z przeprowadzonych zadań audytowych wykazuje, że czynności były realizowane zgodnie z ustalonym celem i zakresem, przy zastosowaniu odpowiednich technik badania, w tym doboru próby do badania. W wyniku analizy dokumentacji ze zrealizowanych zadań audytowych stwierdzono, że czynności i zdarzenia mające znaczenie dla prowadzenia audytu wewnętrznego w KGP są dokumentowane w celu poparcia wyników audytu oraz wydanych zaleceń. Zasady przechowywania i oznaczania dokumentacji z zadań audytowych określone zostały w *„Podręczniku procedur audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji”*, w którym uregulowano również dostęp do dokumentacji audytowej.
8. Stwierdzono, że stosowany w ZAW KGP tryb informowania o wynikach zadań audytowych jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawa i jest udokumentowany. W przypadku realizacji zadania zapewniającego Koordynator ZAW KGP uzgodnił wstępne wyniki audytu z audytowanymi. Sprawozdanie z zadania zapewniającego zawiera wszystkie elementy wymagane przepisami prawa, a jakość przedstawianych informacji spełnia wymagania *Standardów*. Ustalono, że sprawozdania z zadań audytowych Koordynator ZAW KGP przekazał kierownikom komórek audytowanych oraz Komendantowi Głównemu Policji.
Z uwagi na brak zewnętrznej oceny działalności komórki audytu wewnętrznego w KGP, zaniechano używania w sprawozdaniach formuły *„przeprowadzono zgodnie z Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”*. W programie zapewnienia i poprawy jakości ustalonym w ZAW KGP przewidziano, że w przypadku pozytywnej oceny, pozyskanej w wyniku niezależnej walidacji, ww. formuła będzie używana.
9. Stwierdzono, że w ramach sprawozdawczości z zakresu działalności audytu wewnętrznego w KGP, Koordynator ZAW KGP przedstawił Komendantowi Głównemu Policji „Półroczną informację o zrealizowanych zadaniach audytowych w okresie styczeń – czerwiec 2017 roku”, „Sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego w 2017 roku” oraz „Informację dotyczącą audytu wewnętrznego w roku 2017”.
Kopię ww. Sprawozdania oraz ww. Informacji przesłano do komórki audytu wewnętrznego w MSWiA, zgodnie z terminem określonym w przepisach prawa. Ponadto w KGP sporządzona została „Informacja o realizacji zadań z zakresu audytu wewnętrznego w roku 2017”, która przedstawiona została Ministrowi Finansów, zgodnie z wymogiem ustawy o finansach publicznych.

Ww. dokumenty sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi wzorami.

10. Odnosząc się do monitoringu wyników audytu wewnętrznego stwierdzono, że w „Podręczniku procedur audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji” określono, iż Koordynator ZAW KGP w celu ustalenia stanu realizacji zaleceń zwraca się do audytowanych z prośbą o informację na temat stopnia ich wdrożenia, z jednoczesnym wskazaniem przyczyn ewentualnych opóźnień i planowanych nowych terminów. Ponadto z ustaleń wynika, że na etapie sporządzania rocznego sprawozdania z prowadzenia audytu wewnętrznego Koordynator ZAW KGP występuje do kierowników komórek audytowanych o informacje w zakresie stopnia wdrożenia zaleceń i podjętych działań. Stwierdzono, że w przypadku czynności doradczych nt.: „Funkcjonowanie dzielnicowych po wejściu w życie zarządzenia nr 5 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 czerwca 2016 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez dzielnicowego i kierownika dzielnicowych” komórka audytowana sporządziła „Harmonogram realizacji zaleceń sformułowanych po przeprowadzeniu zadania audytowego (...)”, w którym uwzględniono 2-miesięczne okresy sprawozdawania do ZAW KGP w zakresie jego realizacji.
11. Stwierdzono, że Koordynator ZAW KGP w dniu 28 grudnia 2017 r. opracował „Program zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji”, z którym zapoznany został Komendant Główny Policji. W ww. dokumencie zawarte zostały m.in. działania, jakie zostaną podjęte w ZAW KGP w celu przysporzenia wartości oraz usprawnienia pracy audytu wewnętrznego. Ww. dokument poprzedzony był „Programem zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji” z dnia 10 kwietnia 2008 r. oraz „Oceną realizacji Programu zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji datowanego na kwiecień 2008 r.” z dnia 17 grudnia 2010 r.

Poczynione przez Niezależnych Walidatorów obserwacje i ustalenia w pełni potwierdzają ustalenia zawarte w „Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji” z dnia 28 marca 2018 r.

Niezależni Walidatorzy wyszczególnili poniżej obserwacje dotyczące działalności audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji, do których przedstawili stosowne zalecenia.

Obserwacja

Standard 1312 – Oceny zewnętrzne: Oceny zewnętrzne muszą być przeprowadzane co najmniej raz na pięć lat przez wykwalifikowaną, niezależną osobę lub zespół spoza organizacji.

W Komendzie Głównej Policji ostatnia ocena zewnętrzna audytu wewnętrznego była przeprowadzona w 2008 roku przez pracowników Ministerstwa Finansów (ocena była pozytywna). W 2011 roku Najwyższa Izba Kontroli poddała kontroli funkcjonowanie audytu wewnętrznego w systemie kontroli zarządczej w KGP, jednakże nie była to ocena zewnętrzna działalności audytu wewnętrznego.

Zalecenie

Zalecane jest przeprowadzanie co najmniej raz na pięć lat oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji.

Obserwacja

Standard 1321 – Użycie formuły „zgodny z Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”: Stwierdzenie, że audyt wewnętrzny funkcjonuje zgodnie

z Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego jest uzasadnione tylko wtedy, gdy wyniki programu zapewnienia i poprawy jakości potwierdzają ten stan.

Standard 2430 – Użycie formuły „przeprowadzono zgodnie z Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”: Stwierdzenie, że zadania zostały przeprowadzone zgodnie z Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego jest uzasadnione tylko wtedy, gdy wyniki programu zapewnienia i poprawy jakości potwierdzają ten stan.

W ZAW KGP nie jest używana formuła dotycząca zgodności ze *Standardami* z uwagi na brak w KGP, od ponad pięciu lat, oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego.

W programie zapewnienia i poprawy jakości ustalonym w ZAW KGP przewidziano, że w przypadku pozytywnej oceny, pozyskanej w wyniku niezależnej walidacji, ww. formuła będzie używana.

Zalecenie

Zalecane jest przeprowadzanie co najmniej raz na pięć lat oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego w KGP, a następnie – po ocenie zewnętrznej potwierdzającej zgodność ze *Standardami* – zalecane jest używanie przez audytorów wewnętrznych odpowiedniej formuły, o której mowa w *Standardzie 1321* oraz w *Standardzie 2430*.

Przeprowadzona przez Niezależnych Walidatorów walidacja samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji stanowi realizację *Standardu 1312 – Oceny zewnętrzne*. Uzyskane w wyniku niezależnej walidacji potwierdzenie, że działalność audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Policji realizowana jest na poziomie **generalnie zgodnym** z „*Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego*”, umożliwia stosowanie przez audytorów wewnętrznych Zespołu Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Policji formuły zgodności ze *Standardami*, o czym mowa w *Standardzie 1321* oraz w *Standardzie 2430*.

Walidatorzy: Jarosław Chróściel, Beata Zięba

Wykonano w 3 egzemplarzach:

Egz. nr 1 – Komendant Główny Policji

Egz. nr 2 – Zespół Audytu Wewnętrznego Departament Kontroli i Nadzoru Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

Egz. Nr 3 – Audyt Wewnętrzny Komendy Głównej Straży Granicznej

Sporz. B. Zięba, J. Chróściel

Data: 13.07.2018 r.

Tel. 22/500-43-31

ZAŁĄCZNIK nr 1**PODSUMOWANIE****walidacji samooceny audytu wewnętrznego**

		Ocena w raporcie z samooceny	✓ ocena niezależnych walidatorów		
		GZ/CZ/NZ	GZ	CZ	NZ
Ogólna ocena					
Standardy atrybutów		GZ	✓		
1000	Cel, uprawnienia i odpowiedzialność	GZ	✓		
1010	Uznawanie obowiązkowych wytycznych w karcie audytu wewnętrznego	GZ	✓		
1100	Niezależność i obiektywizm	GZ	✓		
1110	Niezależność organizacyjna	GZ	✓		
1111	Bezpośrednia współpraca z radą	GZ	✓		
1112	Role zarządzającego audytem wewnętrznym wykraczające poza audyt wewnętrzny	GZ	✓		
1120	Indywidualny obiektywizm	GZ	✓		
1130	Naruszenie niezależności lub obiektywizmu	GZ	✓		
1200	Biegłość i należyta staranność zawodowa	GZ	✓		
1210	Biegłość	GZ	✓		
1220	Należyta staranność zawodowa	GZ	✓		
1230	Ciągły rozwój zawodowy	GZ	✓		
1300	Program zapewnienia i poprawy jakości	GZ	✓		
1310	Wymagania dotyczące programu zapewnienia i poprawy jakości	GZ	✓		
1311	Oceny wewnętrzne	GZ	✓		
1312	Oceny zewnętrzne	CZ		✓	
1320	Sprawozdawczość dotycząca programu zapewnienia i poprawy jakości	GZ	✓		
1321	Użycie formuły „zgodny z <i>Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego</i> ”	GZ	✓		
1322	Ujawnienie braku zgodności	GZ	✓		
Standardy działania		GZ	✓		
2000	Zarządzanie audytem wewnętrznym	GZ	✓		
2010	Planowanie	GZ	✓		
2020	Informowanie i zatwierdzanie	GZ	✓		

2030	Zarządzanie zasobami	GZ	✓		
2040	Zasady i procedury	GZ	✓		
2050	Koordynowanie i zaufanie	GZ	✓		
2060	Składanie sprawozdań kierownictwu wyższego szczebla i radzie	GZ	✓		
2070	Usługodawca zewnętrzny a odpowiedzialność organizacji za audyt wewnętrzny	nie dotyczy	nie dotyczy		
2100	Charakter pracy	GZ	✓		
2110	Ład organizacyjny	GZ	✓		
2120	Zarządzanie ryzykiem	GZ	✓		
2130	Kontrola	GZ	✓		
2200	Planowanie zadania	GZ	✓		
2201	Aspekty planowania	GZ	✓		
2210	Cele zadania	GZ	✓		
2220	Zakres zadania	GZ	✓		
2230	Przydział zasobów	GZ	✓		
2240	Program zadania	GZ	✓		
2300	Wykonywanie zadania	GZ	✓		
2310	Zbieranie informacji	GZ	✓		
2320	Analiza i ocena	GZ	✓		
2330	Dokumentowanie informacji	GZ	✓		
2340	Nadzorowanie zadania	GZ	✓		
2400	Informowanie o wynikach	GZ	✓		
2410	Kryteria informowania	GZ	✓		
2420	Jakość informacji	GZ	✓		
2421	Błędy i pominięcia	GZ	✓		
2430	Użycie formuły „przeprowadzono zgodnie z <i>Międzynarodowymi standardami profesjonalnej praktyki zawodowej audytu wewnętrznego</i> ”	GZ	✓		
2431	Ujawnienie nieprzestrzegania	GZ	✓		
2440	Przekazywanie wyników	GZ	✓		
2450	Ogólne opinie	GZ	✓		
2500	Monitorowanie postępów	GZ	✓		
2600	Informowanie o akceptacji ryzyka	GZ	✓		
Kodeks Etyki IIA		GZ	✓		

Walidatorzy: Jarosław Chróściel, Beata Zięba

3. Raport z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w KG SG.

**RAPORT
Z WALIDACJI SAMOOCENY
AUDYTU WEWNĘTRZNEGO
w Komendzie Głównej Straży Granicznej**

Warszawa, 30 lipca 2018 r.

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

I.1. Opinia co do zgodności ze *Standardami*

Głównym przedmiotem oceny dokonanej przez Niezależnego Walidatora było sprawdzenie zapewnień i ocen wyrażonych w „*Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej*” z dnia 26 marca 2018 r., sporządzonym przez Audytora Wewnętrznego – Kierownika Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej - Panią Beatę Ziębę (*pismo nr KG-AW-217/II/18 z dnia 29 marca 2018 r.*).

Szczególny nacisk położono na zweryfikowanie ocen zawartych w „*Kwestionariuszu samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej za rok 2017*”, które dotyczyły zgodności ze *Standardami*¹⁴ i przepisami prawa.

Według opinii Niezależnego Walidatora działalność audytu wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej jest:

- ☒ Generalnie zgodna
- ☐ Częściowo zgodna
- ☐ Niezgodna¹⁵

ze *Standardami*.

Szczegółowy wykaz zgodności z poszczególnymi *Standardami* przedstawiony został w *załączniku nr 1* do niniejszego raportu.

Ustalenia związane z wydaną opinią, w tym zidentyfikowane możliwości dalszych ulepszeń zawarto w dalszej części raportu, a sformułowane wnioski/zalecenia uwzględniają dotychczasową działalność audytu wewnętrznego.

I.2. Główne ustalenia oceny

¹⁴ Komunikat Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie standardów audytu wewnętrznego dla jednostek sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MRiF poz. 28).

¹⁵ Na podstawie Podręcznika Oceny Jakości Wykonywania Audytu Wewnętrznego wydanego przez Instytut Auditorów Wewnętrznych (IIA):

- „Generalnie zgodna” – tzn., że odpowiednie struktury, zasady i procedury działalności audytu wewnętrznego oraz procesy, w których są one zastosowane odpowiadają wymogom danego Standardu lub elementowi Kodeksu etyki. Dla sekcji i głównych kategorii oznacza, że istnieje generalna zgodność z większością poszczególnych Standardów lub elementów Kodeksu etyki i przynajmniej częściowa zgodność w stosunku do pozostałych indywidualnych Standardów w danej sekcji lub kategorii. Nie występują sytuacje, które wymagają znaczącej/istotnej poprawy w zakresie osiągania celów Standardów i Kodeksu etyki, ale należy szukać możliwości ulepszenia stosowania Standardów i Kodeksu etyki, poprawy efektywności ich stosowania oraz osiągania ich celów.

- „Częściowo zgodna” – tzn., że audyt wewnętrzny podejmuje działania, aby osiągnąć zgodność z wymogami indywidualnych Standardów czy elementów Kodeksu etyki, sekcji lub głównych kategorii, ale nie udaje mu się osiągnąć niektórych ważnych celów. Oznacza to znaczne/istotne możliwości poprawy efektywności stosowania Standardów i Kodeksu etyki lub też osiągania zamierzonych celów. Niektóre niezgodności mogą pozostawać poza kontrolą audytu wewnętrznego i mogą skutkować rekomendacjami adresowanymi do kierownictwa jednostki. Zazwyczaj wystąpią sytuacje, które wymagają istotnego ulepszenia w zakresie efektywnego stosowania Standardów czy Kodeksu etyki i/lub w zakresie osiągania celów Standardów czy Kodeksu etyki.

- „Niezgodna” – tzn., że audyt wewnętrzny nie jest świadomy działania niezgodnego ze *Standardami* oraz nie podejmuje działań, aby osiągnąć tę zgodność lub też nie osiąga wielu indywidualnych celów Standardów lub elementów Kodeksu etyki, sekcji lub głównych kategorii. Niezgodności te mają silny negatywny wpływ na efektywność działania audytu wewnętrznego i przysparzanie wartości dodanej jednostce. Sytuacje te oznaczają istotne możliwości poprawy działania, włączając działania kierownictwa jednostki. Niezgodności te będą miały znaczący negatywny wpływ na funkcję i skuteczność działalności audytu wewnętrznego.

W wyniku przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego Niezależny Walidator stwierdził, że działalność audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej realizowana jest zgodnie ze *Standardami* oraz z przepisami prawa powszechnie obowiązującego w zakresie audytu wewnętrznego, w szczególności ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych* (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 roku w sprawie *audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu* (Dz. U. poz. 1480, z późn. zm.). Zarówno w ramach samooceny audytu wewnętrznego, jak i w ramach niezależnej walidacji, działalność audytu wewnętrznego w odniesieniu do *Standardów* została oceniona na poziomie „generalnie zgodna”.

Audyt Wewnętrzny Komendy Głównej Straży Granicznej jest samodzielną komórką, wyodrębnioną organizacyjnie w strukturze KGSG, a kierownik komórki audytu wewnętrznego podlega bezpośrednio Komendantowi Głównemu Straży Granicznej.

Wyniki przeprowadzonej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej pozwalają jednoznacznie stwierdzić, że w KGSG opracowano i wdrożono przepisy w zakresie karty audytu wewnętrznego, księgi procedur audytu wewnętrznego oraz programu zapewnienia i poprawy jakości.

Ponadto w wyniku przeprowadzonej walidacji samooceny, Niezależny Walidator wykazał zgodność działalności audytu wewnętrznego KGSG w poniższych obszarach:

- niezależność i obiektywizm,
- zarządzanie zasobami,
- planowanie roczne w oparciu o analizę ryzyka,
- planowanie, wykonywanie i sprawozdawczość w zakresie realizowanych zadań audytowych,
- prowadzenie czynności sprawdzających i monitoringu realizowanych zaleceń,
- świadczenie czynności doradczych.

Oceniając *Standard 1312 – Oceny zewnętrzne*, ustalono, że w KGSG ostatnia ocena zewnętrzna audytu wewnętrznego przeprowadzona była w 2008 roku przez pracowników Ministerstwa Finansów. W „*Kwestionariuszu samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej za rok 2017*” Audytor Wewnętrzny – Kierownik Audytu Wewnętrznego KGSG wykazał ocenę „NZ – Niezgodne”, gdyż zgodnie z ww. *Standardem* oceny zewnętrzne muszą być przeprowadzane co najmniej raz na pięć lat przez wykwalifikowaną, niezależną osobę lub zespół spoza organizacji.

W opinii Niezależnego Walidatora, audyt wewnętrzny w KGSG pomimo przekroczenia terminu przeprowadzenia oceny zewnętrznej, wykonuje swoje obowiązki w sposób zgodny ze wszystkimi pozostałymi *Standardami*, a ponadto w KGSG podjęto działania w celu przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego jako jednej z form oceny zewnętrznej. Biorąc pod uwagę powyższe, Niezależny Walidator ocenił *Standard 1312* jako „CZ – Częściowo zgodne”.

I.3. Zalecenia/propozycje usprawnień

Zalecono przeprowadzanie co najmniej raz na pięć lat oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej. Po przeprowadzonej walidacji samooceny audytu wewnętrznego zalecane jest używanie przez audytorów wewnętrznych Komendy Głównej Straży Granicznej odpowiedniej formuły zgodności ze *Standardami*, o której mowa w *Standardzie 1321* oraz w *Standardzie 2430*.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

II.1. Podstawowe informacje o przeprowadzonej ocenie zewnętrznej audytu wewnętrznego

Celem spełnienia wymogu *Standardu 1312 – Oceny zewnętrzne*, wynikającego z Międzynarodowych Standardów Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego, w 2018 r. przeprowadzona została, zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 Uchwały nr 6 Komitetu Audytu z dnia 5 grudnia 2017 roku *w sprawie przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w jednostkach w dziale sprawy wewnętrzne*, niezależna walidacja samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej przez:

- Pana Zbigniewa KUREK – Koordynatora Zespołu – Audytora Wewnętrznego Służby Ochrony Państwa, zwanego w raporcie „*Niezależnym Walidatorem*”.

Zgodnie z § 2 ust. 2 cyt. Uchwały nr 6 Komitetu Audytu Niezależny Walidator jest audytorem wewnętrznym, który ukończył szkolenie z zakresu oceny jakości audytu wewnętrznego (*Quality Assessment*), przeprowadzone przez Instytut Auditorów Wewnętrznych IIA Polska i legitymuje się certyfikatem jego ukończenia - nr 1229/17/283 z dnia 8 września 2017 r.

Niezależny Walidator podpisał oświadczenie o braku występowania okoliczności świadczących o konflikcie interesów z Komendą Główną Straży Granicznej.

Zgodnie z § 6 ust. 3 pkt 1 cyt. uchwały nr 6 Komitetu Audytu oświadczenie o braku występowania okoliczności świadczących o konflikcie interesów z KGSG, a także „*Harmonogram przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej*” zostały przesłane do komórki audytu wewnętrznego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji.

II.2. Zakres i metodyka

W celu zweryfikowania ocen przedstawionych w „*Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej*” Niezależny Walidator dokonał analizy następującej dokumentacji źródłowej dotyczącej organizacji i prowadzenia audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej:

1. Zarządzenie nr 62 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 1 października 2012 r. *w sprawie organizacji Komendy Głównej Straży Granicznej* (Dz. Urz. KGSG poz. 53, z późn. zm.).
2. Zarządzenie nr 46 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 6 czerwca 2016 r. *zmieniające zarządzenie w sprawie organizacji i etatów jednostek organizacyjnych Straży Granicznej* – Wyciąg dot. struktury etatowej Audytu Wewnętrznego KGSG.
3. Zarządzenie nr 52 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 20 czerwca 2016 r. *w sprawie regulaminu organizacyjnego Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej* (Dz. Urz. KGSG poz. 46, z późn. zm.).
4. Decyzja nr 44 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 10 marca 2016 r. *w sprawie podziału zakresu obowiązków pomiędzy Komendanta Głównego Straży Granicznej i jego zastępców* (Dz. Urz. KGSG poz. 9, z późn. zm.).
5. Decyzja nr 112 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 18 maja 2018 r. *w sprawie podziału zakresu obowiązków Komendanta Głównego Straży Granicznej i jego zastępców* (Dz. Urz. poz. 65).
6. Decyzja nr 30/Dec/II/16 Audytora Wewnętrznego – Kierownika Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej z dnia 15 marca 2016 r. *w sprawie „Książki procedur audytu*

wewnętrznego” w Audycie Wewnętrznym Inspektoratu Kontroli i Audytu Wewnętrznego Komendanta Głównego Straży Granicznej.

7. Decyzja nr 54/Dec/II/17 Audytora Wewnętrznego – Kierownika Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie „Książki procedur audytu wewnętrznego” w Audycie Wewnętrznym Komendy Głównej Straży Granicznej.
8. Decyzja nr 126/Dec/II/16 Audytora Wewnętrznego – Kierownika Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej z dnia 29 lipca 2016 r. w sprawie określenia zakresów obowiązków i uprawnień na stanowiskach występujących w strukturze Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej.
9. Opis stanowiska pracy niebędącego wyższym stanowiskiem w służbie cywilnej, tj. Audytor Wewnętrzny – Kierownik Audytu Wewnętrznego KGSG (symbol AW/1) oraz audytor wewnętrzny AW KGSG (symbol AW/2).
10. Plan audytu wewnętrznego na rok 2017 (sygn. KG-AW-1138/II/16) oraz Zmiana Planu audytu wewnętrznego na rok 2017 z dnia 10 października 2017 r. i Zmiana Planu audytu wewnętrznego na rok 2017 z dnia 28 listopada 2017 r.
11. Analiza ryzyka do Planu audytu wewnętrznego na rok 2017, sygn. DR-1/PR/2016 z dnia 28 listopada 2016 r.
12. Analiza zasobów osobowych na 2017 rok, sygn. DR-2/PR/2016 z dnia 20 grudnia 2016 r.
13. Dokument roboczy (do Planu), sygn. DR-3/PR/2016 z dnia 21 grudnia 2016 r.
14. Upoważnienia do przeprowadzania audytu wewnętrznego zgodnie z „Planem audytu wewnętrznego na rok 2017”, wydane przez Komendanta Głównego Straży Granicznej dla Audytora Wewnętrznego – Kierownika AW KGSG oraz dla Audytora Wewnętrznego AW KGSG.
15. Półroczna informacja o zrealizowanych zadaniach audytowych w okresie styczeń – czerwiec 2017 roku.
16. Sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego za rok 2017, sygn. KG-AW-82/II/18.
17. Informacja dotycząca audytu wewnętrznego w roku 2017, sygn. KG-AW-83/II/18.
18. Informacja o realizacji zadań z zakresu audytu wewnętrznego w roku 2017, przesłana do Ministerstwa Finansów za pośrednictwem EPUAP.
19. Sprawozdanie z realizacji programu zapewnienia i poprawy jakości w Audycie Wewnętrznym Komendy Głównej Straży Granicznej w 2017 roku, sygn. KG-AW-206/II/18 z dnia 26 marca 2018 r.
20. Dokumentacja z zadania audytowego nt.: „Audyt wewnętrzny zlecony w zakresie ustalania i dochodzenia należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym oraz niepodatkowych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym”, sygn. nr ZA-1-2017.
21. Dokumentacja z zadania audytowego w formie czynności doradczych nt. „Analiza funkcjonowania Zautomatyzowanego Systemu Radarowego Nadzoru polskich obszarów morskich”, sygn. nr ZA-2-2017.
22. Notatka informacyjna z czynności sprawdzających w zakresie zadania audytowego na temat: „Audyt bezpieczeństwa informacji z Komendzie Głównej Straży Granicznej, z uwzględnieniem obsługi Komendanta Głównego Straży Granicznej przez Nadwiślański Oddział Straży Granicznej w zakresie poczty specjalnej”, sygn. nr CS-2/2017 z dnia 23 sierpnia 2017 r.
23. Rozliczenia czasu pracy w Audycie Wewnętrznym KGSG w 2017 r.

II.3. Szczegółowe ustalenia/obserwacje i wydane zalecenia/propozycje usprawnień

Poczynione przez Niezależnego Walidatora obserwacje i ustalenia w pełni potwierdzają ustalenia i wynikające z nich zalecenia zawarte w „*Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej*”.

Ponadto, Niezależny Walidator stwierdził, że w Audycie Wewnętrznym Komendy Głównej Straży Granicznej opracowano i przyjęto do stosowania dobre praktyki oraz rozwiązania, których zakres stosowania wykracza poza Standardy Audytu Wewnętrznego.

Szczegółowe ustalenia wraz z funkcjonującymi dobrymi praktykami:

1. W strukturze Komendy Głównej Straży Granicznej utworzono niezależną komórkę organizacyjną o nazwie Audyt Wewnętrzny, która podlega bezpośrednio Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, zgodnie z decyzją nr 112 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 18 maja 2018 r. w sprawie podziału zakresu obowiązków pomiędzy Komendanta Głównego SG i jego zastępców, która poprzedzona była decyzją nr 44 Komendanta Głównego SG z dnia 10 marca 2016 r. w sprawie podziału zakresu obowiązków pomiędzy Komendanta Głównego SG i jego zastępców (z późn. zm.). Audytor Wewnętrzny – Kierownik AW KGSG (zwany dalej Kierownikiem AW KGSG) podlega bezpośrednio Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, co znajduje odzwierciedlenie również w opisie stanowiska pracy Kierownika AW KGSG. Zarządzeniem nr 52 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 20 czerwca 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej określono zakres zadań, strukturę wewnętrzną oraz zakres obowiązków i uprawnień Kierownika AW KGSG. Stwierdzono, że występuje bieżąca komunikacja pomiędzy Kierownikiem AW KGSG a Komendantem Głównym Straży Granicznej, zarówno na etapie rocznego planowania i sprawozdawczości, jak i na etapie realizacji poszczególnych zadań audytowych. Ponadto Kierownik AW KGSG uczestniczy w cyklicznych odprawach kadry kierowniczej Straży Granicznej (powyższe uznano za dobrą praktykę).
2. W strukturze AW KGSG utworzono cztery stanowiska, w tym: kierownika komórki audytu wewnętrznego, dwa stanowiska audytora wewnętrznego i jedno starszego specjalisty. Według stanu na dzień 10.07.2018 r. zadania Audytu Wewnętrznego KGSG wykonują dwie osoby, tj. Kierownik AW KGSG oraz audytor wewnętrzny. Kierownik AW KGSG podejmował czynności w zakresie pozyskania osoby na wakujące stanowisko audytora wewnętrznego, obecnie procedura naboru jest w toku.
3. Osoby zatrudnione w AW KGSG zostały zapoznane z *Opisem stanowiska pracy niebędącego wyższym stanowiskiem w służbie cywilnej*, a fakt zapoznania potwierdzili stosownym podpisem.
4. W zakresie standardu: 1000-1010 (celu, uprawnień i odpowiedzialności) – Audytor Wewnętrzny – Kierownik Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej opracował *Księżkę procedur audytu wewnętrznego* oraz Decyzją nr 54/Dec/II/17 z dnia 24 kwietnia 2017 r. wprowadził ją do stosowania w Komendzie Głównej Straży Granicznej. Przedmiotowa Księżka procedur została zaakceptowana przez Komendanta Głównego Straży Granicznej. We wcześniejszym okresie obowiązywała Decyzja nr 30/Dec/II/16 Audytora Wewnętrznego – Kierownika Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej z dnia 15 marca 2016 r. w sprawie „*Księżki procedur audytu wewnętrznego*” w Audycie Wewnętrznym Inspektoratu Kontroli i Audytu Wewnętrznego Komendanta Głównego Straży Granicznej.
5. W poszczególnych rozdziałach Księżki procedur ujęto:
 - Kartę audytu wewnętrznego,

- metodologię audytu wewnętrznego,
- program zapewnienia i poprawy jakości,
- załączniki, w których określone zostały np. wzory dokumentów stosowanych w AW KGSG.

Analiza zapisów zawartych w *Karcie audytu wewnętrznego* wykazała, że określone zostały zasady funkcjonowania audytu wewnętrznego, w tym: cele i zadania audytu wewnętrznego, zakres działania audytu wewnętrznego, organizacja audytu wewnętrznego, kierowanie komórką Audytu Wewnętrznego, prawa i obowiązki audytorów wewnętrznych oraz relacje z kierownikami i pracownikami komórek audytowych, które wyczerpują postanowienia powyższych *Standardów*.

6. Ustalenia w zakresie niezależności wykazały, że nie wystąpiły przypadki naruszeń niezależności lub obiektywizmu audytu wewnętrznego. Nie wystąpiły również ograniczenia w zakresie tematyki zadań audytowych oraz dostępu do zasobów jednostki. Audytorzy wewnętrzni w KGSG nie wykonywali zadań, w trakcie których narażeni byłiby na konflikt interesów. Uzyskane od Kierownika AW KGSG informacje potwierdzają, iż nie wystąpiły przypadki konfliktu interesów, co mogłoby się wiązać z uczestniczeniem audytorów wewnętrznych w działalności operacyjnej jednostki. Ponadto nie wystąpiły przypadki rozwiązania lub zmiany stosunku pracy Kierownika AW KGSG wymagające zgody Komitetu Audytu MSWiA oraz przypadki powierzania Audytowi Wewnętrznemu dodatkowych ról i obowiązków w jednostce.
7. Ustalenia dotyczące Programu zapewnienia i poprawy jakości (suma standardów 1300-1322) wykazały, że przedmiotowy program został określony w „Księżce procedur audytu wewnętrznego” i był realizowany z uwzględnieniem ocen zewnętrznych i wewnętrznych. Na powyższe oceny składały się: bieżące monitorowanie oraz okresowe oceny audytu wewnętrznego wykonane przez Komendanta Głównego Straży Granicznej i przez kierowników audytowanych komórek. Wyniki PZPJ zostały przekazane Komendantowi Głównemu Straży Granicznej w „*Sprawozdaniu z realizacji programu zapewnienia i poprawy jakości w Audycie Wewnętrznym Komendy Głównej Straży Granicznej w roku 2017*”. Załącznikami do ww. Sprawozdania były: rozliczenia czasu przeznaczonego przez audytorów wewnętrznych na realizację określonych czynności w osobodniach w 2017 roku (ewidencja prowadzona w programie Excel) oraz tabele z wykazem szkoleń i kursów, w jakich uczestniczyli audytorzy wewnętrzni w 2017 roku. Prowadzenie w AW KGSG rocznych wykazów odbytych szkoleń oraz udokumentowanej ewidencji czasu pracy, umożliwiającej bieżący monitoring realizowanych zadań uznano za dobrą praktykę.

Ponadto, jak wykazały ustalenia, sporządzona została przez Kierownika AW KGSG udokumentowana samoocena audytu wewnętrznego za 2017 rok. Na potrzeby samooceny sporządzane były również poniższe dokumenty:

- kwestionariusze samooceny w zakresie przestrzegania zasad etyki, wypełnione przez audytorów wewnętrznych,
- kwestionariusze w zakresie przestrzegania zasad etyki przez audytorów wewnętrznych, wypełniane przez kierowników komórek organizacyjnych,
- kwestionariusz w zakresie oceny jakości audytu wewnętrznego w KGSG, wypełniany przez Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Stwierdzono, że wszystkie ww. wypełnione kwestionariusze wskazują na pozytywną ocenę audytorów wewnętrznych w Komendzie Głównej Straży Granicznej.

Obserwacja

Oceniając *Standard 1312 – Oceny zewnętrzne*, ustalono, że w KGSG ostatnia ocena zewnętrzna audytu wewnętrznego przeprowadzona była w 2008 roku przez pracowników Ministerstwa Finansów. W „*Kwestionariuszu samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej za rok 2017*” Audytor Wewnętrzny – Kierownik Audytu Wewnętrznego KGSG wykazał ocenę „NZ – Niezgodne”. W opinii Niezależnego Walidatora audyt wewnętrzny w KGSG, pomimo przekroczenia terminu przeprowadzenia oceny zewnętrznej, wykonuje swoje obowiązki w sposób zgodny ze wszystkimi pozostałymi *Standardami*, a ponadto w KGSG podjęto działania w celu przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego jako jednej z form oceny zewnętrznej. Biorąc pod uwagę powyższe, Niezależny Walidator ocenił *Standard 1312* jako „CZ – Częściowo zgodne”.

Zalecenie/propozycje usprawnień

Zalecono przeprowadzanie co najmniej raz na pięć lat oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej. Po przeprowadzonej walidacji samooceny audytu wewnętrznego zalecane jest używanie przez audytorów wewnętrznych Komendy Głównej Straży Granicznej odpowiedniej formuły zgodności ze *Standardami*, o której mowa w *Standardzie 1321* oraz w *Standardzie 2430*.

8. Ustalenia w zakresie zarządzania audytem wewnętrznym (standardy: 2010-2070) wykazały zgodność działalności AW KGSG ze *Standardami*. Zarządzanie w AW KGSG ukierunkowane jest na przysporzenie wartości dodanej jednostce. Kierownik AW KGSG opracował Plan audytu wewnętrznego na rok 2017, który został podpisany przez Kierownika AW KGSG oraz Komendanta Głównego Straży Granicznej. Plan został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a następnie przekazany do komórki audytu wewnętrznego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (kopia), zgodnie z terminem określonym w przepisach prawa. Przedstawiona dokumentacja potwierdza, iż przedmiotowy Plan został opracowany na podstawie udokumentowanej analizy ryzyka, w porozumieniu z Komendantem Głównym Straży Granicznej, z uwzględnieniem priorytetów kierownictwa. W wyniku przeprowadzonej analizy ryzyka zidentyfikowano 28 obszarów działalności KGSG, które następnie poddano ocenie ryzyka metodą matematyczną. Wszelkie realizowane czynności na etapie sporządzania Planu zostały przedstawione w „Dokumencie roboczym” sygn. nr DR-3/PR/2016 z dnia 21 grudnia 2016 r. W 2017 roku, w wyniku pisemnego uzgodnienia Kierownika AW KGSG z Komendantem Głównym Straży Granicznej, dokonane zostały dwie zmiany w Planie audytu wewnętrznego na rok 2017 (dokumenty z dnia 10 października 2017 r. i z dnia 28 listopada 2017 r., wraz z uzasadnieniem). Do Planu audytu wewnętrznego na rok 2017 Kierownik AW KGSG sporządził analizę zasobów osobowych. Kierownik AW KGSG jako zarządzający audytem wewnętrznym (w rozumieniu *Standardów*) wykorzystywał dostępne zasoby osobowe i czasowe zgodnie z założeniami określonymi w rocznym planie audytu. Czas netto przeznaczony na wykonywanie czynności audytowych (zadania zapewniające, czynności doradcze, czynności sprawdzające, monitoring realizacji zaleceń) wyniósł w 2017 r. 68% i pomimo, że nie został osiągnięty wskaźnik zalecany przez Komitetu Audytu MSWiA (tj. 75%), to wskaźnik uzyskany w AW KGSG stanowi bardzo dobry wynik, przy uwzględnieniu faktu, że wszystkie

czynności a AW KGSG realizowane są wyłącznie przez 2 osoby, co stanowi 50% stanu etatowego. Osiągnięcie ww. wskaźnika zostało uzasadnione przez Kierownika AW KGSG niepełną obsadą etatową oraz realizacją przez audytorów wewnętrznych czynności kwalifikujących się do innych czynności (np. planowanie i sprawozdawczość, czynności organizacyjne związane z prowadzeniem zadań samodzielnej komórki organizacyjnej, powierzenie audytorowi wewnętrznemu dodatkowych zadań, które zgodnie z opisami stanowisk pracy w AW KGSG znajdują się w zakresie zadań stanowiska starszego specjalisty, na którym jest wakat).

9. W celu oceny potwierdzenia spełnienia wymogów standardów: 2110-2130 – *Charakter pracy*, 2201-2240 – *Planowanie zadania*, 2310-2340 – *Wykonywanie zadania*, 2410-2420 – *Informowanie o wynikach* dokonano analizy dokumentacji:

- zadania zapewniającego: „*Audyt wewnętrzny zlecony w zakresie ustalania i dochodzenia należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym oraz niepodatkowych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym*”,
- zadania audytowego w formie czynności doradczych nt. „*Analiza funkcjonowania Zautomatyzowanego Systemu Radarowego Nadzoru polskich obszarów morskich*”,
- czynności sprawdzających w zakresie zadania audytowego na temat: „*Audyt bezpieczeństwa informacji z Komendzie Głównej Straży Granicznej, z uwzględnieniem obsługi Komendanta Głównego Straży Granicznej przez Nadwiślański Oddział Straży Granicznej w zakresie poczty specjalnej*”.

9.1. W zakresie zadania zapewniającego przeprowadzona analiza dokumentacji wykazała, że audytorzy wewnętrzni KGSG na etapie przeglądu wstępnego dokonywali wstępnej oceny/przeglądu systemu kontroli zarządczej oraz istniejących mechanizmów kontrolnych. W wyniku przeprowadzonego przeglądu wstępnego sporządzono raport zawierający analizę ryzyka. Powyższe stanowiło podstawę do opracowania Programu zadania zapewniającego, w którym ujęto: termin rozpoczęcia zadania, cel, zakres podmiotowy i przedmiotowy, istotne ryzyka w obszarze działalności jednostki objętym zadaniem, kryteria oceny mechanizmów kontrolnych oraz sposób klasyfikowania wyników dla poszczególnych kryteriów oceny, sposób realizacji zadania, planowany termin zakończenia zadania oraz skład zespołu realizującego zadanie. Program zadania został zatwierdzony przez Kierownika AW KGSG. W badanej dokumentacji zadania zapewniającego zamieszczono „*Protokół z narady otwierającej*” (sygn. BA/B/PNO-1/ZA-1/2017) zawierający informację o uzgodnieniu kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych. Wypracowanie sposobu klasyfikowania wyników audytu dla poszczególnych kryteriów oceny – ustalenia poczynione w ramach zadania zapewniającego przy zastosowaniu przyjętych kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych były następnie sklasyfikowane przez audytorów wewnętrznych przy zastosowaniu 3-stopniowej skali istotności ryzyka. Opis sposobu klasyfikowania spełnienia kryteriów oceny kontroli zarządczej oraz definicje w tym zakresie zawarte zostały w *Księżce procedur audytu wewnętrznego* (Niezależny Walidator wskazuje powyższe działania jako dobrą praktykę). Zgromadzona dokumentacja z przeprowadzonych czynności w ramach zadania zapewniającego zawierała dowody i informacje niezbędne do osiągnięcia celów zadania. Na każdym etapie prowadzonego zadania Kierownik AW KGSG sprawdzał przebieg realizacji zadania. W tym celu sporządzony został dokument o nazwie: „*Karta dokumentująca bieżące monitorowanie zadania audytowego*”, w którym Kierownik AW KGSG dokonywał cyklicznych adnotacji wskazując, czy realizacja zadania audytowego przebiegała terminowo, w sposób zgodny z programem zadania audytowego oraz obowiązującymi przepisami (dokument wskazany jako dobra praktyka). Po zakończonych czynnościach

i wykonanych testach sporządzono „Zestawienie wstępnych wyników zadania zapewnającego” (sygn. KG-AW-606/II/17), w celu uzgodnienia wstępnych wyników audytu z kierownikiem komórki audytowanej. Kolejnym elementem zgromadzonej dokumentacji było „Sprawozdanie z zadania zapewnającego” (sygn. KG-AW-626/II/17). Wyniki ujęte w sprawozdaniu z zadania przedstawiono kierownikowi audytowanej komórki oraz Komendantowi Głównemu Straży Granicznej. Ponadto wyniki audytu wewnętrznego zleconego przesłane zostały do Ministra Finansów. Proces komunikowania wyników zadania audytowego odbywał się zgodnie z przepisami prawa oraz wewnętrznymi uregulowaniami. Niezależny Walidator nie stwierdził błędów i pominieć w sprawozdaniu z zadania zapewnającego. Ze względu na brak zewnętrznej oceny audytu wewnętrznego w KGSG od ponad 5 lat, nie używano w sprawozdaniu formuły „Przeprowadzono zgodnie z Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”. Dokumentacja zadania, w tym program oraz sprawozdanie, zawiera wszystkie elementy wyszczególnione w rozporządzeniu metodologicznym Ministra Finansów, a jakość przedstawianych informacji spełnia wymogi *Standardów*.

Po ukończeniu zadania zapewnającego sporządzony został dokument : „Lista weryfikacyjna jakości wykonania zadania zapewnającego”, w którym Kierownik AW KGSG weryfikował zgodność pracy audytorów wewnętrznych z przepisami prawa oraz przyjętymi procedurami wewnętrznymi (Niezależny Walidator wskazuje powyższe jako dobrą praktykę).

Podkreślenia wymaga, że audyt wewnętrzny zlecony w zakresie ustalania i dochodzenia należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym oraz niepodatkowych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym, zrealizowany przez audytorów wewnętrznych Komendy Głównej Straży Granicznej został wyróżniony przez Ministra Finansów. Zgodnie z pismem skierowanym przez Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów do Komendanta Głównego Straży Granicznej ww. zadanie audytowe zostało zrealizowane w KGSG w sposób wyróżniający oraz stanowi przykład dobrych praktyk (sygn. PW1.504.1.2017 z dnia 13 listopada 2017 r.). W wyniku powyższego audytorzy wewnętrzni zostali zaproszeni na spotkanie audytorów wewnętrznych jednostek budżetowych objętych audytem w Ministerstwie Finansów oraz zaprezentowanie dobrych praktyk w ramach realizacji tego zadania. Kierownik AW KGSG – Pani Beata Zięba wystąpiła jako prelegent, przedstawiając stosowane w KGSG dobre praktyki w zakresie uzgadniania i prezentowania wyników audytu.

- 9.2.** Przyjęte do oceny zadanie w formie czynności doradczych ujęte było w Planie audytu wewnętrznego na rok 2017. Zakres czynności doradczych był uzgodniony z Komendantem Głównym Straży Granicznej, a ponadto z Zastępcą Komendanta Głównego Straży Granicznej ds. logistycznych. Dokumentacja badanej czynności doradczej zawierała: pisma do komórek audytowanych w sprawie zadań i dokumentacji źródłowej, program czynności doradczych, pismo o rozpoczęciu czynności doradczych, sprawozdanie z audytu wewnętrznego w formie czynności doradczych oraz odpowiedzi kierowników komórek audytowanych na wnioski zawarte w sprawozdaniu. Czynności audytowe w zakresie ww. zadania dot. funkcjonowania Zautomatyzowanego Systemu Radarowego Nadzoru polskich obszarów morskich wykroczyły poza obszar działalności KGSG, gdyż zakresem objęty został również Morski Oddział Straży Granicznej. Na potrzeby realizacji czynności audytowych w Morskim OSG wydane zostały dla audytorów wewnętrznych stosowne upoważnienia przez Komendanta Głównego Straży Granicznej.
- 9.3.** AW KGSG realizował czynności sprawdzające w zakresie wykonania zaleceń wydanych w wyniku przeprowadzonego zadania zapewnającego na temat: „*Audyt bezpieczeństwa informacji w Komendzie Głównej Straży Granicznej, z uwzględnieniem obsługi Komendanta Głównego Straży Granicznej przez*

Nadwiślański Oddział Straży Granicznej w zakresie poczty specjalnej”. Czynności sprawdzające realizowane były zgodnie metodyką przyjętą w „Księżce procedur audytu wewnętrznego” i polegały na ocenie działań podjętych przez komórki audytowane w celu realizacji zaleceń. Wynik czynności sprawdzających przedstawiono w Notatce informacyjnej z czynności sprawdzających (sygn. nr CS-2/2017). Powyższą notatkę przedstawiono Komendantowi Głównemu Straży Granicznej oraz przesłano do kierowników komórek audytowanych.

10. Stwierdzono, że w ramach sprawozdawczości z zakresu działalności audytu wewnętrznego w KGSG, Kierownik AW KGSG przedstawił Komendantowi Głównemu Straży Granicznej „Półroczną informację o zrealizowanych zadaniach audytowych w okresie styczeń – czerwiec 2017 roku”, „Sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego w 2017 roku” oraz „Informację dotyczącą audytu wewnętrznego w roku 2017”. Kopię ww. Sprawozdania oraz ww. Informacji przesłano do komórki audytu wewnętrznego w MSWiA, zgodnie z terminem określonym w przepisach prawa. Ponadto w KGSG sporządzona została „Informacja o realizacji zadań z zakresu audytu wewnętrznego w roku 2017”, która przedstawiona została Ministrowi Finansów, zgodnie z wymogiem ustawy o finansach publicznych. Ww. dokumenty sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi wzorami.
11. Przedstawiona dokumentacja potwierdziła, iż w AW KGSG prowadzony był monitoring realizacji zaleceń (Standardy: 2500 oraz 2600). Proces monitorowania dotyczył zaleceń wydanych w wyniku przeprowadzonych zadań zapewniających i czynności doradczych. W tym celu Kierownik AW KGSG wdrożył sposób przeprowadzenia monitoringu realizacji zaleceń, polegający na tym, że audytorzy wewnętrznymi uzupełniali tabelę sprawozdawczą prowadzoną w arkuszu kalkulacyjnym EXCEL. Prowadzenie ww. tabeli umożliwia bieżące monitorowanie wydanych zaleceń i terminowość ich realizacji przez komórki audytowane. W odniesieniu do wydanych zaleceń w badanym zadaniu zapewniającym i czynności doradczych nie wystąpiły odmowy ich realizacji.
12. Z ustaleń wynika, że audytorzy wewnętrznymi w KGSG realizują zadania z należytą starannością. Dokumentacja z przeprowadzonych zadań audytowych wykazuje, że czynności były realizowane zgodnie z ustalonym celem i zakresem, przy zastosowaniu odpowiednich technik badania, a czynności i zdarzenia mające znaczenie dla prowadzenia audytu wewnętrznego były dokumentowane w celu poparcia wyników audytu oraz wydanych zaleceń. Analiza specyfiki zadań audytowych realizowanych przez audytorów wewnętrznych pozwoliła stwierdzić, że AW KGSG realizuje zadania w różnych obszarach działalności KGSG, zarówno podstawowej jak i wspomagającej, i przyczynia się m.in. do usprawnienia procesów ładu organizacyjnego, usprawnienia funkcjonowania jednostki (w tym zarządzania ryzykiem i stosowanych mechanizmów kontrolnych) oraz wyeliminowania słabości kontroli zarządczej w audytowanych obszarach, czego przykładem są zalecenia audytowe, które są przyjmowane do realizacji.
13. Analiza dokumentacji wykazała, że w KGSG nie wystąpiły przypadki świadczące o naruszeniu przez audytorów wewnętrznych KGSG Kodeksu Etyki IIA. Ponadto mając na uwadze informacje przedstawione w Sprawozdaniu z realizacji programu zapewnienia i poprawy jakości w Audycie Wewnętrznym KGSG, ocenę przedstawioną przez Komendanta Głównego Straży Granicznej w kwestionariuszu dot. oceny jakości audytu wewnętrznego w KGSG oraz oceny kierowników audytowanych komórek organizacyjnych KGSG w kwestionariuszach dot. przestrzegania zasad etyki przez audytorów wewnętrznych, Niezależny Walidator potwierdza, że audytorzy wewnętrznymi są postrzegani w Komendzie Głównej Straży Granicznej jako osoby zaufania publicznego.

- 14.** Z ustaleń wynika, że Kierownik AW KGSG organizuje corocznie – za zgodą Komendanta Głównego Straży Granicznej – odprawy szkoleniowe dla audytorów wewnętrznych z jednostek organizacyjnych SG. We wrześniu 2017 r. została zorganizowana odprawa szkoleniowa, w ramach której audytorzy wewnętrzni Komendy Głównej SG prezentowali tematykę związaną z dokonywaniem zewnętrznej oceny działalności audytu wewnętrznego, według „Międzynarodowych standardów praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”. Z informacji uzyskanych od Kierownik AW KGSG wynika, że w ten sposób audytorzy wewnętrzni KGSG przekazali audytorom wewnętrznym z Oddziałów SG wiedzę zdobytą na szkoleniu „Ocena jakości audytu wewnętrznego – QA”, prowadzonym przez Instytut Audytorów Wewnętrznych IIA Polska. Ponadto w ramach odprawy zorganizowane zostało 2-dniowe szkolenie zewnętrzne na temat: „Audyt i kontrola systemów teleinformatycznych w praktyce” (Harmonogram odprawy szkoleniowej z dnia 28 sierpnia 2017 r., sygn. KG-AW-751/II/17). Mając na uwadze powyższe działania, AW KGSG przyczynia się do wymiany doświadczeń i dobrych praktyk między audytorami wewnętrznymi SG oraz do poszerzania wiedzy, a tym samym do podnoszenia jakości audytu wewnętrznego w Straży Granicznej (dobra praktyka).

II.4. Wniosek

Mając na uwadze strukturę etatową Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej oraz zatrudnienie w AW KGSG na poziomie 50% stanu etatowego, a także zakres i specyfikę zadań realizowanych przez audytorów wewnętrznych KGSG, zasadnym byłoby wzmocnienie kadrowe, tj. dążenie do pełnej obsady etatowej w Audycie Wewnętrznym KGSG. Powyższe umożliwiłoby adekwatny podział zadań merytorycznych oraz organizacyjnych w AW KGSG, a ponadto wpłynęłoby na osiągnięcie wskaźnika czasu pracy na czynności audytowe zalecanego przez Komitet Audytu MSWiA.

II.5. Dobre praktyki

1. W ramach przeprowadzanych zadań audytowych sporządzany jest dokument: „Karta dokumentująca bieżące monitorowanie zadania audytowego”, w którym Kierownik AW KGSG dokonuje cyklicznych adnotacji wskazując, czy realizacja zadania audytowego przebiega terminowo, w sposób zgodny z programem zadania audytowego oraz obowiązującymi przepisami.
2. Po ukończeniu zadania zapewniającego sporządzany jest dokument: „Lista weryfikacyjna jakości wykonania zadania zapewniającego”, w którym Kierownik AW KGSG weryfikuje zgodność pracy audytorów wewnętrznych z przepisami prawa oraz przyjętymi procedurami wewnętrznymi.
3. Wypracowanie sposobu klasyfikowania wyników audytu dla poszczególnych kryteriów oceny – ustalenia poczynione w ramach zadania zapewniającego przy zastosowaniu przyjętych kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych zostają następnie sklasyfikowane przez audytorów wewnętrznych przy zastosowaniu 3-stopniowej skali istotności ryzyka. Sposób klasyfikowania spełnienia kryteriów oceny kontroli zarządczej przedstawia się następująco: ryzyko wysokie, ryzyko średnie, ryzyko niskie (szczegółowy opis oraz definicje zawarte zostały w „Księżce procedur audytu wewnętrznego”).
4. Sposób prowadzenia monitoringu realizacji zaleceń – audytorzy wewnętrzni uzupełniają tabelę sprawozdawczą prowadzoną w arkuszu kalkulacyjnym EXCEL, która umożliwia bieżące monitorowanie wydanych zaleceń.
5. Sporządzane przez audytorów wewnętrznych kwestionariusze samooceny w zakresie przestrzegania zasad etyki.

6. W celu uzyskania opinii po przeprowadzonych w danym roku zadaniach audytowych przedstawiane są kierownikom komórek audytowanych do wypełnienia kwestionariusze w zakresie przestrzegania zasad etyki przez audytorów wewnętrznych.
7. Kwestionariusz w zakresie oceny jakości audytu wewnętrznego w KGSG wypełniany przez Komendanta Głównego Straży Granicznej.
8. Prowadzenie przez audytorów wewnętrznych ewidencji szkoleń w danym roku kalendarzowym.
9. Prowadzenie w AW KGSG udokumentowanej ewidencji czasu pracy w programie EXCEL – dotyczy indywidualnych rozliczeń, z możliwością identyfikacji czynności realizowanych w danym dniu/miesiącu/roku, w celu monitorowania efektywności pracy w AW KGSG.
10. Opracowywanie dokumentów roboczych do planu audytu wewnętrznego.
11. Organizacja przez Kierownika AW KGSG odpraw szkoleniowych dla audytorów wewnętrznych z jednostek organizacyjnych SG.
12. Udział Kierownika AW KGSG w cyklicznych odprawach kadry kierowniczej SG.

Przeprowadzona przez Niezależnego Walidatora walidacja samooceny audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej stanowi realizację *Standardu 1312 – Oceny zewnętrzne*. Uzyskane w wyniku niezależnej walidacji potwierdzenie, że działalność audytu wewnętrznego w Komendzie Głównej Straży Granicznej realizowana jest na poziomie **generalnie zgodnym** z „*Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego*”, umożliwia stosowanie przez audytorów wewnętrznych Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Straży Granicznej formuły zgodności ze *Standardami*, o czym mowa w *Standardzie 1321* oraz w *Standardzie 2430*.

Walidator: Zbigniew KUREK

.....

Wykonano w 3 egz.

Egz. Nr 1 – Komendant Główny Straży Granicznej

Egz. Nr 2 – Zespół Audytu Wewnętrznego Departament Kontroli i Nadzoru MSWiA

Egz. Nr 3 – Zespół Audytu Wewnętrznego Służby Ochrony Państwa

Wykonał: Z. Kurek (tel. 22 606 5095)

ZAŁĄCZNIK nr 1
PODSUMOWANIE
walidacji samooceny audytu wewnętrznego

		Ocena w raporcie z samooceny	✓ ocena niezależnego walidatora		
		GZ/CZ/NZ	GZ	CZ	NZ
Ogólna ocena		GZ	✓		
Standardy atrybutów		GZ	✓		
1000	Cel, uprawnienia i odpowiedzialność	GZ	✓		
1010	Uznawanie obowiązkowych wytycznych w karcie audytu wewnętrznego	GZ	✓		
1100	Niezależność i obiektywizm	GZ	✓		
1110	Niezależność organizacyjna	GZ	✓		
1111	Bezpośrednia współpraca z radą	GZ	✓		
1112	Role zarządzającego audytem wewnętrznym wykraczające poza audyt wewnętrzny	GZ	✓		
1120	Indywidualny obiektywizm	GZ	✓		
1130	Naruszenie niezależności lub obiektywizmu	GZ	✓		
1200	Biegłość i należyta staranność zawodowa	GZ	✓		
1210	Biegłość	GZ	✓		
1220	Należyta staranność zawodowa	GZ	✓		
1230	Ciągły rozwój zawodowy	GZ	✓		
1300	Program zapewnienia i poprawy jakości	GZ	✓		
1310	Wymagania dotyczące programu zapewnienia i poprawy jakości	GZ	✓		
1311	Oceny wewnętrzne	GZ	✓		
1312	Oceny zewnętrzne	NZ		✓	
1320	Sprawozdawczość dotycząca programu zapewnienia i poprawy jakości	GZ	✓		
1321	Użycie formuły „zgodny z <i>Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego</i> ”	GZ	✓		
1322	Ujawnienie braku zgodności	GZ	✓		
Standardy działania		GZ	✓		
2000	Zarządzanie audytem wewnętrznym	GZ	✓		
2010	Planowanie	GZ	✓		
2020	Informowanie i zatwierdzanie	GZ	✓		

2030	Zarządzanie zasobami	GZ	✓		
2040	Zasady i procedury	GZ	✓		
2050	Koordynowanie i zaufanie	GZ	✓		
2060	Składanie sprawozdań kierownictwu wyższego szczebla i radzie	GZ	✓		
2070	Usługodawca zewnętrzny a odpowiedzialność organizacji za audyt wewnętrzny	Nie dotyczy	Nie dotyczy		
2100	Charakter pracy	GZ	✓		
2110	Ład organizacyjny	GZ	✓		
2120	Zarządzanie ryzykiem	GZ	✓		
2130	Kontrola	GZ	✓		
2200	Planowanie zadania	GZ	✓		
2201	Aspekty planowania	GZ	✓		
2210	Cele zadania	GZ	✓		
2220	Zakres zadania	GZ	✓		
2230	Przydział zasobów	GZ	✓		
2240	Program zadania	GZ	✓		
2300	Wykonywanie zadania	GZ	✓		
2310	Zbieranie informacji	GZ	✓		
2320	Analiza i ocena	GZ	✓		
2330	Dokumentowanie informacji	GZ	✓		
2340	Nadzorowanie zadania	GZ	✓		
2400	Informowanie o wynikach	GZ	✓		
2410	Kryteria informowania	GZ	✓		
2420	Jakość informacji	GZ	✓		
2421	Błędy i pominięcia	GZ	✓		
2430	Użycie formuły „przeprowadzono zgodnie z Międzynarodowymi standardami profesjonalnej praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”	GZ	✓		
2431	Ujawnienie nieprzestrzegania	GZ	✓		
2440	Przekazywanie wyników	GZ	✓		
2450	Ogólne opinie	GZ	✓		
2500	Monitorowanie postępów	GZ	✓		
2600	Informowanie o akceptacji ryzyka	GZ	✓		
Kodeks Etyki IIA		GZ	✓		

Walidator: Zbigniew Kurek

.....

4. Raport z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w UdSC.

**RAPORT
Z WALIDACJI SAMOOCENY
AUDYTU WEWNĘTRZNEGO
W URZĘDZIE DO SPRAW CUDZOZIEMCÓW**

Warszawa, 18 – 20 września 2018 r.

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

I.1. Opinia co do zgodności ze *Standardami*

Głównym przedmiotem oceny dokonanej przez Niezależnego Walidatora było sprawdzenie zapewnień i ocen wyrażonych w *Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego*.

Szczególny nacisk położono na zweryfikowanie tych ocen zawartych w samoocenie, które dotyczyły zgodności ze *Standardami*¹⁶ i przepisami prawa.

Według opinii Walidatora działalność audytu wewnętrznego jednostki jest:

- ☒ Generalnie zgodna
- ☐ Częściowo zgodna
- ☐ Niezgodna¹⁷

ze *Standardami*.

Szczegółowy wykaz zgodności z poszczególnymi *Standardami* przedstawiony został w *załączniku nr 1* do niniejszego raportu.

Ustalenia związane z wydaną opinią, w tym zidentyfikowane możliwości dalszych ulepszeń zawarto w dalszej części raportu, a sformułowane wnioski/zalecenia uwzględniają dotychczasową działalność audytu wewnętrznego.

I.2. Główne ustalenia oceny

¹⁶ Komunikat Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie standardów audytu wewnętrznego dla jednostek sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MRiF poz. 28).

¹⁷ Na podstawie Podręcznika Oceny Jakości Wykonywania Audytu Wewnętrznego wydanego przez Instytut Auditorów Wewnętrznych (IIA):

- „Generalnie zgodna” – tzn., że odpowiednie struktury, zasady i procedury działalności audytu wewnętrznego oraz procesy, w których są one zastosowane odpowiadają wymogom danego Standardu lub elementowi Kodeksu etyki. Dla sekcji i głównych kategorii oznacza, że istnieje generalna zgodność z większością poszczególnych Standardów lub elementów Kodeksu etyki i przynajmniej częściowa zgodność w stosunku do pozostałych indywidualnych Standardów w danej sekcji lub kategorii. Nie występują sytuacje, które wymagają znaczącej/istotnej poprawy w zakresie osiągania celów Standardów i Kodeksu etyki, ale należy szukać możliwości ulepszenia stosowania Standardów i Kodeksu etyki, poprawy efektywności ich stosowania oraz osiągania ich celów.
- „Częściowo zgodna” – tzn., że audyt wewnętrzny podejmuje działania, aby osiągnąć zgodność z wymogami indywidualnych Standardów czy elementów Kodeksu etyki, sekcji lub głównych kategorii, ale nie udaje mu się osiągnąć niektórych ważnych celów. Oznacza to znaczne/istotne możliwości poprawy efektywności stosowania Standardów i Kodeksu etyki lub też osiągania zamierzonych celów. Niektóre niezgodności mogą pozostawać poza kontrolą audytu wewnętrznego i mogą skutkować rekomendacjami adresowanymi do kierownictwa jednostki. Zazwyczaj wystąpią sytuacje, które wymagają istotnego ulepszenia w zakresie efektywnego stosowania Standardów czy Kodeksu etyki i/lub w zakresie osiągania celów Standardów czy Kodeksu etyki.
- „Niezgodna” – tzn., że audyt wewnętrzny nie jest świadomy działania niezgodnego ze Standardami oraz nie podejmuje działań, aby osiągnąć tę zgodność lub też nie osiąga wielu indywidualnych celów Standardów lub elementów Kodeksu etyki, sekcji lub głównych kategorii. Niezgodności te mają silny negatywny wpływ na efektywność działania audytu wewnętrznego i przysparzanie wartości dodanej jednostce. Sytuacje te oznaczają istotne możliwości poprawy działania, włączając działania kierownictwa jednostki. Niezgodności te będą miały znaczący negatywny wpływ na funkcję i skuteczność działalności audytu wewnętrznego.

Audyt wewnętrzny w Urzędzie do spraw Cudzoziemców (dalej „UdSC”) jest prowadzony na podstawie art. 274 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (j.t. Dz.U.2017.2077 ze zm.) i zgodnie z wymogami działu VI tej ustawy oraz:

- Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 r. w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu (j.t. Dz.U.2018. 506), nazywanego dalej „rozporządzeniem metodologicznym”,
- Komunikatu Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie standardów audytu wewnętrznego dla jednostek sektora finansów publicznych (Dz.Urż.MF.2016.28 ze zm.), nazywanych dalej „standardami audytu wewnętrznego”.

Audyt wewnętrzny w UdSC jest prowadzony jednoosobowo od 2 września 2002 r. przez audytora wewnętrznego Małgorzatę Knap, legitymującą się złożonym z wynikiem pozytywnym egzaminem na audytora wewnętrznego przed Komisją Egzaminacyjną powołaną przez Ministra Finansów w dniu 9 grudnia 2004 r. (nr zaświadczenia 675/2004). W opinii walidatora zasoby osobowe komórki audytu są optymalne, choć w przypadkach związanych z czynnikami losowymi i obiektywnymi (np. długotrwałą absencją) może wystąpić zagrożenie ciągłości prowadzenia audytu wewnętrznego w jednostce. Jednakże w zakresie obowiązków audytora wewnętrznego z dnia 3 grudnia 2015r. zawarto możliwość prowadzenia audytu wewnętrznego przez osobę wyznaczoną przez Szefa UdSC, posiadającą odpowiednie kwalifikacje.

Zasoby audytu wewnętrznego wykorzystywane są w sposób efektywny (procentowy udział czynności bezpośrednio związanych z planowaniem oraz przeprowadzaniem audytu wewnętrznego ustalony na podstawie danych zawartych w Sprawozdaniu z prowadzenia audytu wewnętrznego za rok 2017 stanowił 84 % dostępnego budżetu czasu ogółem netto). W ocenianym okresie (tj. 2017 rok) nie był powoływany rzeczoznawca na potrzeby realizacji i oceny specjalistycznych zagadnień objętych realizowanymi zadaniami zapewniającymi.

Metodyka prowadzenia audytu wewnętrznego dostosowana jest do potrzeb i specyfiki jednoosobowej komórki audytu wewnętrznego. Opracowane i wdrożone w jednostce procedury audytu wewnętrznego są wystarczające dla oceny jakości działań audytu wewnętrznego.

Z uwagi na jednoosobową obsadę komórki audytu wewnętrznego, za opracowanie i aktualizację procedur audytu wewnętrznego oraz poprawną i efektywną realizację zadań audytu wewnętrznego odpowiada audytor wewnętrzny UdSC.

Na podstawie § 3 ust. 2 i 3 Uchwały nr 6 Komitetu Audytu z dnia 5 grudnia 2017 roku w sprawie przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w jednostkach w dziale sprawy wewnętrzne, nazywanej dalej „Uchwałą Komitetu Audytu” w okresie luty - marzec 2018 roku audytor wewnętrzny UdSC dokonał samooceny audytu wewnętrznego za rok 2017 z wykorzystaniem formularzy stanowiących załączniki nr 1 i 2 do tej Uchwały, które następnie zgodnie z § 3 ust. 4 przesłał do komórki audytu wewnętrznego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz audytora wyznaczonego do przeprowadzenia walidacji samooceny audytu wewnętrznego w UdSC.

W trakcie przeprowadzonej niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w UdSC za rok 2017 walidator ustalił, że w tym okresie audyt wewnętrzny w jednostce był prowadzony zgodnie z wymogami aktualnie obowiązujących przepisów prawa, standardów audytu wewnętrznego oraz procedur audytu wewnętrznego obowiązujących w UdSC, w szczególności:

- 1) proces planowania rocznego odbywał się zgodnie z obowiązującymi przepisami, a sam plan audytu wewnętrznego na rok 2017 został opracowany zgodnie ze wzorem obowiązującym w dziale administracji rządowej sprawy wewnętrzne,
- 2) sprawozdawczość dotycząca prowadzenia audytu wewnętrznego w roku 2017 została opracowana z zachowaniem wszystkich wymogów formalnych określonych we właściwych przepisach prawa,
- 3) procesy przeprowadzania zadań zapewniających, realizacji czynności doradczych oraz oceny stanu realizacji zaleceń audytu przebiegały z zachowaniem wymogów dotyczących sposobu i trybu dokumentowania tych procesów, określonych w przepisach rozporządzenia metodologicznego i standardach audytu wewnętrznego,
- 4) dokumenty opracowywane w toku przeprowadzania audytu wewnętrznego zawierały wymagane informacje i były dystrybuowane zgodnie z trybem określonym w przepisach rozporządzenia metodologicznego i standardach audytu wewnętrznego,
- 5) standardy audytu wewnętrznego są rozumiane,
- 6) audytor stara się dostarczyć użytecznych narzędzi dla audytu oraz wdrożyć odpowiednie praktyki, do których można zaliczyć pozytywne relacje z kierownikami komórek audytowanych, dobrą reputację i wiarygodność oraz poszerzanie wiedzy i umiejętności poprzez ciągły rozwój zawodowy.

W związku z powyższym walidator potwierdza zgodność dokonanej samooceny audytu wewnętrznego w UdSC z zastosowanymi kryteriami.

I.3. Zalecenia/propozycje usprawnień

Z uwagi na wykazanie przez audytora wewnętrznego UdSC realizacji działań zmierzających do lepszego spełnienia wymogów standardów audytu wewnętrznego i wytycznych Ministra Finansów oraz usprawnienia działalności audytu wewnętrznego w jednostce zgodnie z własnymi wnioskami zawartymi w Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego za rok 2017, walidator potwierdził jedynie, że:

- *Karta audytu wewnętrznego i Procedury audytu wewnętrznego*, przyjęte w UdSC w grudniu 2011 roku, zostały zaktualizowane w dniu 23 sierpnia 2018 r. uwzględniając zmiany rozporządzenia metodologicznego i standardów audytu wewnętrznego dokonane w latach 2015-2016, zgodnie z wymogami standardu 1311.
- W nowych *Procedurach audytu wewnętrznego* zaktualizowano zapisy dotyczące Programu zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego, w tym obowiązku sprawozdawczości działań w tym obszarze.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

II.1. Podstawowe informacje o przeprowadzonej ocenie zewnętrznej audytu wewnętrznego

Ocena zewnętrzna audytu wewnętrznego w formie niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego została przeprowadzona w UdSC (jako jednostce nadzorowanej przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji) w dniach 18 – 20 września 2018 roku na podstawie standardu audytu wewnętrznego nr 1312 oraz § 1 pkt 6 Uchwały Komitetu Audytu i zgodnie z jej wymogami. Była to kolejna ocena zewnętrzna jakości audytu wewnętrznego w UdSC (poprzednie były przeprowadzone w 2007 i 2013 roku przez Ministerstwo Finansów).

Celem oceny zewnętrznej w formie walidacji była weryfikacja wyników samooceny audytu wewnętrznego za rok 2017, dokonanej przez audytora wewnętrznego UdSC i obejmującej wypełnianie oczekiwań jednostki wobec audytu wewnętrznego oraz zgodność działań audytu z *Definicją audytu wewnętrznego, Międzynarodowymi Standardami Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego* (zwanymi dalej standardami audytu wewnętrznego) oraz *Kodeksem Etyki IIA*, z uwzględnieniem właściwych przepisów prawa polskiego i wewnętrznych regulacji.

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt. 4 i ust. 3 Uchwały Komitetu Audytu walidacja samooceny audytu wewnętrznego w UdSC została przeprowadzona przez Józefa Górskiego - audytora wewnętrznego Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, legitymującego się:

- złożonym z wynikiem pozytywnym egzaminem na audytora wewnętrznego przed Komisją Egzaminacyjną powołaną przez Ministra Finansów w dniu 9 grudnia 2004 r. (nr 1287/2004),
- ukończonym szkoleniem z zakresu oceny jakości audytu wewnętrznego – QA (potwierdzonym Certyfikatem Instytutu Auditorów Wewnętrznych IIA Polska nr 1237/17/283),
- innymi certyfikatami i zaświadczeniami potwierdzającymi stałe podnoszenie kwalifikacji w zakresie audytu wewnętrznego.

II.2. Zakres i metodyka

Walidacja samooceny audytu wewnętrznego w UdSC za rok 2017 obejmowała przede wszystkim analizę formularza samooceny i raportu z samooceny oraz dokumentacji dotyczącej organizacji audytu wewnętrznego i zasad przeprowadzania zadań audytowych, w tym:

- karty audytu,
- procedur audytu (z programem zapewnienia i poprawy jakości),
- planu audytu na rok 2017,
- sprawozdania z prowadzenia audytu wewnętrznego za rok 2017,
- informacji o realizacji zadań audytu wewnętrznego w roku 2017,
- zakresu czynności audytora wewnętrznego,
- dokumentów potwierdzających rozwój zawodowy,

oraz przegląd:

- dokumentacji zadań zapewniających zrealizowanych w 2017 roku,
- dokumentacji czynności monitorująco-sprawdzających przeprowadzonych w roku 2017.

II.3. Szczegółowe ustalenia/obserwacje i wydane zalecenia/propozycje usprawnień

W trakcie walidacji samooceny audytu wewnętrznego w UdSC za rok 2017 oraz innych czynności oceniających działalność audytu wewnętrznego walidator poczynił następujące ustalenia:

- 1) dokumentacja określająca zasady prowadzenia audytu wewnętrznego opisywała wszystkie zagadnienia wymagane prawem i standardami audytu wewnętrznego, jednocześnie w ocenianym okresie (2017 rok) wymagała aktualizacji w związku ze zmianami wymogów rozporządzenia metodologicznego i standardów audytu wewnętrznego w latach 2015-2016 oraz uszczegółowienia w niektórych kwestiach (np. w zakresie Programu Zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego) - audytor wewnętrzny okazał walidatorowi nowe regulacje wewnętrzne w tym zakresie, przyjęte w dniu 23 sierpnia 2018 roku,
- 2) plan audytu wewnętrznego na rok 2017 został opracowany w uzgodnieniu z Szefem UdSC i Dyrektorem Generalnym UdSC na podstawie analizy ryzyka przeprowadzonej przez audytora wewnętrznego z zachowaniem właściwych wymogów i zgodnie z wzorami obowiązującymi w dziale administracji rządowej sprawy wewnętrzne,
- 3) dokumentacja dotycząca analizy ryzyka na potrzeby planowania rocznego zawierała zidentyfikowane obszary działalności jednostki oraz przedstawiała ocenę ryzyka odnoszącą się do wszystkich zidentyfikowanych obszarów. Z udzielonych przez audytora informacji oraz z przeglądu akt stałych wynikało, że na etapie planowania w toku przeprowadzania analizy ryzyka audytor wewnętrzny uwzględniał różnorodne kryteria oceny obszarów, biorąc pod uwagę:
 - cele i zadania jednostki oraz ryzyka wpływające na ich realizację,
 - istniejący w jednostce system kontroli zarządczej,
 - wyniki innych audytów lub kontroli,
 - priorytety kierownika UdSC,
- 4) plan audytu wewnętrznego na rok 2017 został podpisany wspólnie przez audytora wewnętrznego i Szefa UdSC, zaś informacje dotyczące zadań audytowych zaplanowanych na rok 2017 były przekazywane kierownikom komórek organizacyjnych objętych planowanymi zadaniami audytowymi,
- 5) sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego w roku 2017 oraz informacja o realizacji zadań audytu wewnętrznego w roku 2017 zostały sporządzone z zachowaniem właściwych wymogów formalnych,
- 6) audytor w terminach określonych we właściwych przepisach prawa opracował i złożył:
 - Szefowi UdSC i Komitetowi Audytu Plan audytu wewnętrznego na rok 2017 i Sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego w roku 2017, zgodnie z wzorami obowiązującymi w dziale administracji rządowej sprawy wewnętrzne,
 - Ministrowi Finansów - Informację o realizacji zadań audytu wewnętrznego w roku 2017,

- 7) procesy przeprowadzania zadań zapewniających oraz oceny stanu realizacji zaleceń audytu (tzw. czynności monitorujące i sprawdzające) przebiegały z zachowaniem wymogów dotyczących sposobu i trybu dokumentowania tych procesów,
- 8) audytor dokumentował wszystkie czynności i zdarzenia mające znaczenie dla prowadzenia audytu wewnętrznego, a w szczególności prowadził:
- dokumentację dotyczącą poszczególnych zadań audytowych obejmującą w szczególności: upoważnienie do przeprowadzania audytu wewnętrznego, program zadania zapewniającego, dokumenty związane z opracowaniem programu, w tym wyniki analizy ryzyka, dokumenty opracowywane przez audytora wewnętrznego w trakcie przeprowadzania zadania zapewniającego oraz dokumenty otrzymane od komórek objętych audytem, sprawozdanie z przeprowadzonego zadania audytowego oraz dokumentację dotyczącą przeprowadzonych czynności monitorujących,
 - pozostałą dokumentację audytu wewnętrznego obejmującą w szczególności: regulacje wewnętrzne dotyczące prowadzenia audytu wewnętrznego w jednostce, zatwierdzone roczne plany audytów wewnętrznych wraz z dokumentacją roboczą związaną z ich przygotowaniem, sprawozdania z prowadzenia audytu wewnętrznego, wyniki oceny zewnętrznej, itp.,
- 9) dokumenty opracowywane w toku przeprowadzania zadań audytowych zawierały wymagane informacje i były dystrybuowane zgodnie z trybem określonym w rozporządzeniu metodologicznym i procedurach audytu wewnętrznego obowiązujących w jednostce,
- 10) odpowiednie dokumenty i/lub zapisy potwierdziły właściwe informowanie kierowników komórek objętych audytem o:
- celu i zakresie zadania zapewniającego oraz sposobie jego przeprowadzania i przyjętych kryteriach oceny,
 - wynikach audytu, w szczególności o uzgadnianiu ustaleń audytu oraz przedstawianiu wniosków i zaleceń,
- 11) audytor wewnętrzny sporządził sprawozdania z przeprowadzonych w 2017 roku zadań zapewniających, które zawierały w szczególności:
- temat i cel zadania zapewniającego (zgodny z tematem i celem określonym w programie zadania),
 - podmiotowy i przedmiotowy zakres zadania,
 - czas przeprowadzania zadania,
 - ustalenia stanu faktycznego,
 - zalecenia w sprawie wyeliminowania słabości kontroli lub wprowadzenia usprawnień,
 - opinię dotyczącą oceny kontroli w obszarze objętym zadaniem zapewniającym,
- a tym samym zawierało elementy wymagane rozporządzeniem metodologicznym według stanu prawnego obowiązującego w roku 2017,

- 12) w ocenianym okresie (tj. w roku 2017) czynności doradcze *sensu stricte* nie były realizowane, audytor wewnętrzny uczestniczył w posiedzeniach zespołów w charakterze doradczym, natomiast monitorowanie wyników audytu oraz ocena stanu wdrożenia zaleceń dokonywana przez audytora wewnętrznego w 2017 roku potwierdzały efektywność funkcji audytu wewnętrznego w UdSC,
- 13) Program zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego, ustalony w rozdziale 9 *Procedur audytu wewnętrznego w UdSC* w niepełnym zakresie opisywał działania wymagane standardem 1300 i właściwymi wytycznymi Ministra Finansów, stąd wymagał uszczegółowienia, co uczyniono w nowej regulacji z 23 sierpnia 2018 r.
- 14) poprzednie zewnętrzne oceny jakości audytu wewnętrznego w UdSC były przeprowadzone przez przedstawicieli Ministerstwa Finansów w 2007 i 2013 roku, przy czym w urzędzie nie podjęto działań zmierzających do ponowienia takiej oceny po upływie 5 lat (wymaganych standardem 1312) ze względu na rozpoczęcie prac w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji nad ustaleniem jednolitych zasad ocen zewnętrznych audytu wewnętrznego w dziale administracji rządowej sprawy wewnętrzne, uregulowanych Uchwałą Komitetu Audytu,
- 15) formuła „przeprowadzono zgodnie z *Międzynarodowymi standardami profesjonalnej praktyki zawodowej audytu wewnętrznego*” w 2017 roku nie była używana w dokumentach audytu wewnętrznego z uwagi na brak dokumentu potwierdzającego przeprowadzenie oceny zewnętrznej jakości audytu wewnętrznego w ciągu ostatnich 5 lat,
- 16) w ramach podnoszenia efektywności działań audytu wewnętrznego audytor wewnętrzny realizuje proces szkoleniowy wg. bieżących potrzeb.

Powyższe wynika z dokonanych przez walidatora obserwacji oraz przeglądu lub szczegółowej analizy kluczowych dokumentów dotyczących działalności audytu wewnętrznego w UdSC, w tym:

Obserwacja 1

Nieaktualność uregulowań wewnętrznych dotyczących funkcjonowania audytu wewnętrznego, tj. Karty audytu wewnętrznego UdSC i Procedur audytu wewnętrznego UdSC (Standard 1311).

Zalecenie

Brak, ponieważ w trakcie walidacji przedmiotowe regulacje zaktualizowano (okazano walidatorowi nowe regulacje).

Obserwacja 2

W obowiązujących w 2017 roku Procedurach audytu wewnętrznego w UdSC (z grudnia 2011 roku) występowało odstępstwo od wymogu standardu 1310 dotyczącego opracowania i realizowania programu zapewnienia i poprawy jakości, obejmującego wszystkie aspekty działalności audytu wewnętrznego (Standard 1300).

Zalecenie

Brak, ponieważ w trakcie walidacji zapisy dotyczące Programu zapewnienia i poprawy jakości zaktualizowano i uzupełniono (okazano walidatorowi zapisy w nowych Procedurach audytu wewnętrznego).

Poczynione obserwacje i ustalenia w pełni potwierdzają ustalenia i wynikające z nich zalecenia zawarte w *Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w Urzędzie do spraw Cudzoziemców*, przy czym walidator podjął decyzję o:

- zmianie oceny „niezgodne” na „generalnie zgodne” w odniesieniu do standardu 1312 (oceny zewnętrzne) oraz przyznaniu oceny „generalnie zgodne” w odniesieniu do standardów 1321 i 2430 (użycie formuły „przeprowadzono zgodnie z *Międzynarodowymi standardami profesjonalnej praktyki zawodowej audytu wewnętrznego*”) oraz w odniesieniu do standardu 2440 (przekazywanie wyników),
- podtrzymaniu oceny „częściowo zgodne” w odniesieniu do standardu 1320 (sprawozdawczość dotycząca programu zapewnienia i poprawy jakości) oraz oceny „generalnie zgodne” w odniesieniu do pozostałych standardów.

Dodatkowo walidator dokonał dodatkowych obserwacji dotyczących działalności audytu wewnętrznego w UdSC, a mianowicie audytor wewnętrzny:

- 1) świadczy pracę w komórce audytu wewnętrznego UdSC od kilkunastu lat, zatem posiada szeroką wiedzę na temat funkcjonowania urzędu (zarówno w obecnych uwarunkowaniach, jak również w przeszłości – w myśl Standardu 1210),
- 2) ma zapewnioną możliwość bezpośredniego kontaktu z Szefem UdSC oraz Dyrektorem Generalnym UdSC, a także uczestniczy w okresowych spotkaniach kadry kierowniczej UdSC (w myśl Standardu 1111),
- 3) posiada nieograniczony dostęp do Systemu Informacji Prawnej „Legalis” oraz „Bazy aktów własnych” zamieszczonej na portalu wewnętrznym (intranetowym) UdSC (co wpisuje się w Standard 1220),
- 4) w celu zapewnienia odpowiedniego zakresu audytu i minimalizacji powielania prac, rozpoczynając realizację zadania audytowego audytujący zapoznaje się z wynikami kontroli, które obejmowały obszar planowany do objęcia audytem, jak również przygotowując roczny plan audytu dokonuje się przeglądu m.in. planów kontroli komórki kontrolnej UdSC, jak również w miarę możliwości – zewnętrznych podmiotów kontrolnych (w myśl Standardu 2050).

Przeprowadzona walidacja i wystawiona ocena od dnia przekazania niniejszego Raportu uprawniają Audytora wewnętrznego Urzędu do spraw Cudzoziemców do używania w sprawozdaniach audytowych formuły „Zgodny z *Międzynarodowymi Standardami Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego*”.

Audytor wewnętrzny nie wniósł zastrzeżeń do przeprowadzonej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w Urzędzie do spraw Cudzoziemców.

Walidator:

1. Józef Górski

ZAŁĄCZNIK nr 1
PODSUMOWANIE
walidacji samooceny audytu wewnętrznego

		Ocena w raporcie z samooceny	✓ ocena niezależnego walidatora		
		GZ/CZ/NZ	GZ	CZ	NZ
Ogólna ocena					
Standardy atrybutów					
1000	Cel, uprawnienia i odpowiedzialność	GZ	✓		
1010	Uznawanie obowiązkowych wytycznych w karcie audytu wewnętrznego	GZ	✓		
1100	Niezależność i obiektywizm	GZ	✓		
1110	Niezależność organizacyjna	GZ	✓		
1111	Bezpośrednia współpraca z radą	GZ	✓		
1112	Role zarządzającego audytem wewnętrznym wykraczające poza audyt wewnętrzny	GZ	✓		
1120	Indywidualny obiektywizm	GZ	✓		
1130	Naruszenie niezależności lub obiektywizmu	GZ	✓		
1200	Biegłość i należyta staranność zawodowa	GZ	✓		
1210	Biegłość	GZ	✓		
1220	Należyta staranność zawodowa	GZ	✓		
1230	Ciągły rozwój zawodowy	GZ	✓		
1300	Program zapewnienia i poprawy jakości	CZ		✓	
1310	Wymagania dotyczące programu zapewnienia i poprawy jakości	GZ	✓		
1311	Oceny wewnętrzne	GZ	✓		
1312	Oceny zewnętrzne	NZ	✓		
1320	Sprawozdawczość dotycząca programu zapewnienia i poprawy jakości	CZ		✓	
1321	Użycie formuły „zgodny z Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”	-	✓		
1322	Ujawnienie braku zgodności	-			
Standardy działania					
2000	Zarządzanie audytem wewnętrznym	GZ	✓		
2010	Planowanie	GZ	✓		
2020	Informowanie i zatwierdzanie	GZ	✓		

2030	Zarządzanie zasobami	GZ	✓		
2040	Zasady i procedury	GZ	✓		
2050	Koordynowanie i zaufanie	GZ	✓		
2060	Składanie sprawozdań kierownictwu wyższego szczebla i radzie	GZ	✓		
2070	Usługodawca zewnętrzny a odpowiedzialność organizacji za audyt wewnętrzny	-			
2100	Charakter pracy	GZ	✓		
2110	Ład organizacyjny	GZ	✓		
2120	Zarządzanie ryzykiem	GZ	✓		
2130	Kontrola	GZ	✓		
2200	Planowanie zadania	GZ	✓		
2201	Aspekty planowania	GZ	✓		
2210	Cele zadania	GZ	✓		
2220	Zakres zadania	GZ	✓		
2230	Przydział zasobów	GZ	✓		
2240	Program zadania	GZ	✓		
2300	Wykonywanie zadania	GZ	✓		
2310	Zbieranie informacji	GZ	✓		
2320	Analiza i ocena	GZ	✓		
2330	Dokumentowanie informacji	GZ	✓		
2340	Nadzorowanie zadania	GZ	✓		
2400	Informowanie o wynikach	GZ	✓		
2410	Kryteria informowania	GZ	✓		
2420	Jakość informacji	GZ	✓		
2421	Błędy i pominięcia	GZ	✓		
2430	Użycie formuły „przeprowadzono zgodnie z <i>Międzynarodowymi standardami profesjonalnej praktyki zawodowej audytu wewnętrznego</i> ”	-	✓		
2431	Ujawnienie nieprzestrzegania	-			
2440	Przekazywanie wyników	-	✓		
2450	Ogólne opinie	GZ	✓		
2500	Monitorowanie postępów	GZ	✓		
2600	Informowanie o akceptacji ryzyka	-			
	Kodeks Etyki IIA	GZ	✓		

Walidator:

1. Józef Górski

5. Raport z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w WSPol.

**RAPORT
Z WALIDACJI SAMOOCENY
AUDYTU WEWNĘTRZNEGO
w WYŻSZEJ SZKOLE POLICJI w SZCZYTNIE**

SZCZYTNO, 22-24 sierpnia 2018 r.

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

I.1. Opinia co do zgodności ze *Standardami*

Głównym przedmiotem oceny dokonanej przez Niezależnego Walidatora było sprawdzenie zapewnień i ocen wyrażonych w *Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego*.

Szczególny nacisk położono na zweryfikowanie tych ocen zawartych w samoocenie, które dotyczyły zgodności ze *Standardami*¹⁸ i przepisami prawa.

Według opinii Walidatora działalność audytu wewnętrznego jednostki jest:

- ☒ Generalnie zgodna
- ☐ Częściowo zgodna
- ☐ Niezgodna¹⁹

ze *Standardami audytu wewnętrznego*.

Szczegółowy wykaz zgodności z poszczególnymi *Standardami* przedstawiony został w *załączniku nr 1* do niniejszego raportu.

Ustalenia związane z wydaną opinią, w tym zidentyfikowane możliwości dalszych ulepszeń zawarto w dalszej części raportu, a sformułowane wnioski/zalecenia uwzględniają dotychczasową działalność audytu wewnętrznego.

¹⁸ Komunikat Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie standardów audytu wewnętrznego dla jednostek sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MRiF poz. 28).

¹⁹ Na podstawie Podręcznika Oceny Jakości Wykonywania Audytu Wewnętrznego wydanego przez Instytut Auditorów Wewnętrznych (IIA):

- „Generalnie zgodna” – tzn., że odpowiednie struktury, zasady i procedury działalności audytu wewnętrznego oraz procesy, w których są one zastosowane odpowiadają wymogom danego Standardu lub elementowi Kodeksu etyki. Dla sekcji i głównych kategorii oznacza, że istnieje generalna zgodność z większością poszczególnych Standardów lub elementów Kodeksu etyki i przynajmniej częściowa zgodność w stosunku do pozostałych indywidualnych Standardów w danej sekcji lub kategorii. Nie występują sytuacje, które wymagają znaczącej/istotnej poprawy w zakresie osiągania celów Standardów i Kodeksu etyki, ale należy szukać możliwości ulepszenia stosowania Standardów i Kodeksu etyki, poprawy efektywności ich stosowania oraz osiągania ich celów.
- „Częściowo zgodna” – tzn., że audyt wewnętrzny podejmuje działania, aby osiągnąć zgodność z wymogami indywidualnych Standardów czy elementów Kodeksu etyki, sekcji lub głównych kategorii, ale nie udaje mu się osiągnąć niektórych ważnych celów. Oznacza to znaczne/istotne możliwości poprawy efektywności stosowania Standardów i Kodeksu etyki lub też osiągania zamierzonych celów. Niektóre niezgodności mogą pozostawać poza kontrolą audytu wewnętrznego i mogą skutkować rekomendacjami adresowanymi do kierownictwa jednostki. Zazwyczaj występują sytuacje, które wymagają istotnego ulepszenia w zakresie efektywnego stosowania Standardów czy Kodeksu etyki i/lub w zakresie osiągania celów Standardów czy Kodeksu etyki.
- „Niezgodna” – tzn., że audyt wewnętrzny nie jest świadomy działania niezgodnego ze Standardami oraz nie podejmuje działań, aby osiągnąć tę zgodność lub też nie osiąga wielu indywidualnych celów Standardów lub elementów Kodeksu etyki, sekcji lub głównych kategorii. Niezgodności te mają silny negatywny wpływ na efektywność działania audytu wewnętrznego i przysparzanie wartości dodanej jednostce. Sytuacje te oznaczają istotne możliwości poprawy działania, włączając działania kierownictwa jednostki. Niezgodności te będą miały znaczący negatywny wpływ na funkcję i skuteczność działalności audytu wewnętrznego.

I.2. Główne ustalenia oceny

Audyt wewnętrzny w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie (dalej „WSPol.”) jest prowadzony na podstawie art. 274 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (j.t. Dz.U.2017.2077 ze zm.) i zgodnie z wymogami działu VI tej ustawy oraz:

- Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 r. w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu (Dz.U.2015.148 ze zm.), nazywanego dalej „rozporządzeniem metodologicznym”,
- Komunikatu Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie standardów audytu wewnętrznego dla jednostek sektora finansów publicznych (Dz.Urz.MF.2016.28 ze zm.), nazywanych dalej „standardami audytu wewnętrznego”.

Audyt wewnętrzny w WSPol. jest prowadzony jednoosobowo od 1 marca 2004 r. przez audytora wewnętrznego Józefa Górskiego, legitymującego się złożonym z wynikiem pozytywnym egzaminem na audytora wewnętrznego przed Komisją Egzaminacyjną powołaną przez Ministra Finansów w dniu 9 grudnia 2004 r. (nr zaświadczenia 1287/2004). W opinii audytora wewnętrznego zasoby osobowe komórki audytu są optymalne, choć w przypadkach związanych z czynnikami losowymi i obiektywnymi (np. długotrwałą absencją) może wystąpić zagrożenie ciągłości prowadzenia audytu wewnętrznego w jednostce.

Zasoby audytu wewnętrznego wykorzystywane są w sposób efektywny (procentowy udział czynności bezpośrednio związanych z planowaniem oraz przeprowadzaniem audytu wewnętrznego ustalony na podstawie danych zawartych w Sprawozdaniu z prowadzenia audytu wewnętrznego za rok 2017 stanowił 89,94% dostępnego budżetu czasu ogółem netto). W ocenianym okresie (tj. 2017 rok) nie był powoływany rzeczoznawca na potrzeby realizacji i oceny specjalistycznych zagadnień objętych realizowanym zadaniem zapewniającym.

Metodyka prowadzenia audytu wewnętrznego dostosowana jest do potrzeb i specyfiki jednoosobowej komórki audytu wewnętrznego. Opracowane i wdrożone w jednostce procedury audytu wewnętrznego są wystarczające dla oceny jakości działań audytu wewnętrznego.

Z uwagi na jednoosobową obsadę komórki audytu wewnętrznego, za opracowanie i aktualizację procedur audytu wewnętrznego oraz poprawną i efektywną realizację zadań audytu wewnętrznego odpowiada audytor wewnętrzny WSPol.

Na podstawie §3 ust. 2 i 3 Uchwały nr 6 Komitetu Audytu z dnia 5 grudnia 2017 roku w sprawie przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w jednostkach w dziale sprawy wewnętrzne, nazywanej dalej „Uchwałą Komitetu Audytu” w dniach 27 lutego 2018 - 30 marca 2018 audytor wewnętrzny WSPol. dokonał samooceny audytu wewnętrznego za rok 2017 z wykorzystaniem formularzy stanowiących załączniki nr 1 i 2 do tej Uchwały, które następnie zgodnie z §3 ust. 4 przesłał do komórki audytu wewnętrznego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz audytora wyznaczonego do przeprowadzenia walidacji w WSPol.

W trakcie przeprowadzonej niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w WSPol. za rok 2017 walidator ustalił, że w tym okresie audyt wewnętrzny w jednostce był prowadzony zgodnie z wymogami aktualnie obowiązujących przepisów prawa, standardów audytu wewnętrznego oraz procedur audytu wewnętrznego obowiązujących w WSPol., w szczególności:

- 1) proces planowania rocznego odbywał się zgodnie z obowiązującymi przepisami, a sam plan audytu wewnętrznego na rok 2017 został opracowany zgodnie ze wzorem obowiązującym w dziale administracji rządowej sprawy wewnętrzne,
- 2) sprawozdawczość dotycząca prowadzenia audytu wewnętrznego w roku 2017 została opracowana z zachowaniem wszystkich wymogów formalnych określonych we właściwych przepisach prawa,
- 3) procesy przeprowadzania zadań zapewniających, realizacji czynności doradczych oraz oceny stanu realizacji zaleceń audytu przebiegały z zachowaniem wymogów dotyczących sposobu i trybu dokumentowania tych procesów, określonych w przepisach rozporządzenia metodologicznego i standardach audytu wewnętrznego,
- 4) dokumenty opracowywane w toku przeprowadzania audytu wewnętrznego zawierały wymagane informacje i były dystrybuowane zgodnie z trybem określonym w przepisach rozporządzenia metodologicznego i standardach audytu wewnętrznego,
- 5) standardy audytu wewnętrznego są rozumiane,
- 6) audytor stara się dostarczyć użytecznych narzędzi dla audytu oraz wdrożyć odpowiednie praktyki, do których można zaliczyć pozytywne relacje z kierownikami komórek audytowanych, dobrą reputację i wiarygodność oraz poszerzanie wiedzy i umiejętności poprzez ciągły rozwój zawodowy.

W związku z powyższym walidator mógł potwierdzić zgodność dokonanej samooceny audytu wewnętrznego w WSPol. z zastosowanymi kryteriami.

I.3. Zalecenia/propozycje usprawnień

Z uwagi na wykazanie przez audytora wewnętrznego WSPol. realizacji działań zmierzających do lepszego spełnienia wymogów standardów audytu wewnętrznego i wytycznych Ministra Finansów oraz usprawnienia działalności audytu wewnętrznego w jednostce zgodnie z własnymi wnioskami zawartymi w raporcie z samooceny audytu wewnętrznego za rok 2017, walidator potwierdził jedynie, że:

- Karta audytu wewnętrznego i Procedury audytu wewnętrznego, przyjęte w WSPol. w lipcu 2010 roku, są w trakcie aktualizacji uwzględniającej zmiany rozporządzenia metodologicznego i standardów audytu wewnętrznego dokonane w latach 2015-2016, zgodnie z wymogami standardu 1311
- Program zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego jest w trakcie aktualizacji i uszczegółowienia obejmującego wszystkie aspekty działalności audytu wewnętrznego zgodnie z wymogami standardu 1300.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

II.1. Podstawowe informacje o przeprowadzonej ocenie zewnętrznej audytu wewnętrznego

Ocena zewnętrzna audytu wewnętrznego w formie niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego została przeprowadzona w WSPol. (jako jednostce nadzorowanej przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji) w dniach 22-24 sierpnia 2018 roku na podstawie standardu audytu wewnętrznego nr 1312 oraz §1 pkt 6 Uchwały Komitetu Audytu i zgodnie z jej wymogami. Była to druga ocena zewnętrzna jakości audytu wewnętrznego w WSPol. (pierwsza była przeprowadzona w grudniu 2010 roku przez usługodawcę zewnętrznego HANDIKAP AUDYT).

Celem oceny zewnętrznej w formie walidacji była weryfikacja wyników samooceny audytu wewnętrznego za rok 2017, dokonanej przez audytora wewnętrznego WSPol. i obejmującej wypełnianie oczekiwań jednostki wobec audytu wewnętrznego oraz zgodność działań audytu z *Definicją audytu wewnętrznego*, *Międzynarodowymi Standardami Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego* (zwanymi dalej standardami audytu wewnętrznego) oraz *Kodeksem Etyki IIA*, z uwzględnieniem właściwych przepisów prawa polskiego i wewnętrznych regulacji.

Zgodnie z §4 ust. 1 pkt. 7 i ust. 3 Uchwały Komitetu Audytu walidacja samooceny audytu wewnętrznego w WSPol. została przeprowadzona przez Bogusławę Łapińską - audytora wewnętrznego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Białymstoku, legitymującą się:

- złożonym z wynikiem pozytywnym egzaminem na audytora wewnętrznego przed Komisją Egzaminacyjną powołaną przez Ministra Finansów w dniu 31 maja 2005 r. (nr 1672/2005),
- certyfikatem *Certified Government Auditing Professional* (nr 1750 z 2009 roku),
- ukończonym szkoleniem z zakresu oceny jakości audytu wewnętrznego – QA (potwierdzonym Certyfikatem Instytutu Audytorów Wewnętrznych IIA Polska nr 1238/17/283),
- innymi certyfikatami i zaświadczeniami potwierdzającymi stałe podnoszenie kwalifikacji w zakresie audytu wewnętrznego.

II.2. Zakres i metodyka

Walidacja samooceny audytu wewnętrznego w WSPol. za rok 2017 obejmowała przede wszystkim analizę formularza samooceny i raportu z samooceny oraz dokumentacji dotyczącej organizacji audytu wewnętrznego i zasad przeprowadzania zadań audytowych, w tym:

- karty audytu,
- procedur audytu (z programem zapewnienia i poprawy jakości),
- planu audytu na rok 2017,
- sprawozdania z prowadzenia audytu wewnętrznego za rok 2017,
- informacji o realizacji zadań audytu wewnętrznego w roku 2017,
- zakresu czynności audytora wewnętrznego,
- dokumentów potwierdzających rozwój zawodowy,

oraz przegląd:

- dokumentacji zadania zapewniającego zrealizowanego w 2017 roku,
- dokumentacji czynności monitorująco-sprawdzających przeprowadzonych w roku 2017.

II.3. Szczegółowe ustalenia/obserwacje i wydane zalecenia/propozycje usprawnień

W trakcie walidacji samooceny audytu wewnętrznego w WSPol. za rok 2017 oraz innych czynności oceniających działalność audytu wewnętrznego walidator poczynił następujące ustalenia:

- 1) dokumentacja określająca zasady prowadzenia audytu wewnętrznego opisywała wszystkie zagadnienia wymagane prawem i standardami audytu wewnętrznego, przy czym chociaż wymagała aktualizacji w związku ze zmianami wymogów rozporządzenia metodologicznego i standardów audytu wewnętrznego w latach 2015-2016 oraz uszczegółowienia w niektórych kwestiach (np. w zakresie Programu Zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego), ale audytor wewnętrzny okazał walidatorowi projekty nowych regulacji wewnętrznych w tym zakresie,
- 2) plan audytu wewnętrznego na rok 2017 został opracowany w uzgodnieniu z Komendantem-Rektorem WSPol. na podstawie analizy ryzyka przeprowadzonej przez audytora wewnętrznego z zachowaniem właściwych wymogów i zgodnie z wzorami obowiązującymi w dziale administracji rządowej sprawy wewnętrzne,
- 3) dokumentacja dotycząca analizy ryzyka na potrzeby planowania rocznego określała zidentyfikowane obszary działalności jednostki oraz przedstawiała ocenę ryzyka odnoszącą się do wszystkich zidentyfikowanych obszarów. Z udzielonych przez audytora informacji oraz z przeglądu akt stałych wynikało, że na etapie planowania w toku przeprowadzania analizy ryzyka audytor wewnętrzny uwzględniał różnorodne kryteria oceny obszarów, w tym także brał pod uwagę:
 - cele i zadania jednostki,
 - ryzyka wpływające na realizację celów i zadań jednostki,
 - istniejący w jednostce system kontroli zarządczej,
 - wyniki innych audytów lub kontroli,
 - priorytety kierownika jednostki,
- 4) plan audytu wewnętrznego na rok 2017 został podpisany wspólnie przez audytora wewnętrznego i Komendanta-Rektora WSPol., zaś informacje dotyczące zadań audytowych zaplanowanych na rok 2017 były przekazywane kierownikom komórek organizacyjnych objętych planowanymi zadaniami audytowymi,
- 5) sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego w roku 2017 oraz informacja o realizacji zadań audytu wewnętrznego w roku 2017 zostały sporządzone z zachowaniem właściwych wymogów formalnych,
- 6) audytor w terminach określonych we właściwych przepisach prawa opracował i złożył:
 - Komendantowi-Rektorowi WSPol. i Komitetowi Audytu Plan audytu wewnętrznego na rok 2017 i Sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego w roku 2017 zgodne z wzorami obowiązującymi w dziale administracji rządowej sprawy wewnętrzne,
 - Ministrowi Finansów - Informację o realizacji zadań audytu wewnętrznego w roku 2017,

- 7) procesy przeprowadzania zadań zapewniających, realizacji czynności doradczych oraz oceny stanu realizacji zaleceń audytu (tzw. czynności monitorujące i sprawdzające) przebiegały z zachowaniem właściwych wymogów dotyczących sposobu i trybu dokumentowania tych procesów,
- 8) audytor dokumentował wszystkie czynności i zdarzenia mające znaczenie dla prowadzenia audytu wewnętrznego, w szczególności prowadził:
- dokumentację dotyczącą poszczególnych zadań audytowych obejmującą w szczególności: upoważnienie do przeprowadzania audytu wewnętrznego, program zadania zapewniającego, dokumenty związane z opracowaniem programu, w tym wyniki analizy ryzyka, dokumenty opracowywane przez audytora wewnętrznego w trakcie przeprowadzania zadania zapewniającego oraz dokumenty otrzymane od komórek objętych audytem, sprawozdanie z przeprowadzonego zadania audytowego, dokumenty opracowane lub otrzymane przez audytora wewnętrznego w związku z wykonywaniem czynności doradczych oraz dokumentację dotyczącą przeprowadzonych czynności monitorująco-sprawdzających,
 - pozostałą dokumentację audytu wewnętrznego obejmującą w szczególności: regulacje wewnętrzne dotyczące prowadzenia audytu wewnętrznego w jednostce, zatwierdzone roczne plany audytów wewnętrznych wraz z dokumentacją roboczą związaną z ich przygotowaniem, sprawozdania z prowadzenia audytu wewnętrznego, wyniki oceny zewnętrznej, itp.,
- 9) dokumenty opracowywane w toku przeprowadzania zadań audytowych zawierały wymagane informacje i były dystrybuowane zgodnie z trybem określonym w rozporządzeniu metodologicznym i procedurach audytu wewnętrznego obowiązujących w jednostce,
- 10) odpowiednie dokumenty i/lub zapisy potwierdziły właściwe informowanie kierowników komórek objętych audytem o:
- celu i zakresie zadania zapewniającego oraz sposobie jego przeprowadzania i przyjętych kryteriach oceny,
 - wynikach audytu, w szczególności uzgadnianie ustaleń audytu oraz przedstawianie wniosków i zaleceń,
- 11) audytor wewnętrzny sporządził sprawozdanie z przeprowadzonego w 2017 roku zadania zapewniającego, które zawierało w szczególności:
- temat i cel zadania zapewniającego (zgodny z tematem i celem określonym w programie zadania),
 - podmiotowy i przedmiotowy zakres zadania,
 - czas przeprowadzania zadania,
 - ustalenia stanu faktycznego,
 - zalecenia w sprawie wyeliminowania słabości kontroli lub wprowadzenia usprawnień,
 - opinię dotyczącą adekwatności kontroli w obszarze objętym zadaniem zapewniającym,
 - a tym samym zawierało elementy wymagane rozporządzeniem metodologicznym według stanu prawnego obowiązującego w roku 2017,
- 12) w ocenianym okresie (tj. w roku 2017) czynności doradcze nie były realizowane,
- 13) monitorowanie wyników audytu oraz ocena stanu wdrożenia zaleceń dokonywana przez audytora wewnętrznego w 2017 roku potwierdzały efektywność funkcji audytu wewnętrznego w jednostce,

- 14) Program zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego, ustalony w rozdziale VIII Procedur audytu wewnętrznego w WSPol. jedynie w minimalnym zakresie opisywał działania wymagane standardem 1300 i właściwymi wytycznymi Ministra Finansów, stąd wymagał uszczegółowienia,
- 15) pierwsza zewnętrzna ocena jakości audytu wewnętrznego w WSPol. była przeprowadzona przez usługodawcę zewnętrznego HANDIKAP AUDYT w grudniu 2010 roku (tj. 7 lat wcześniej), przy czym w jednostce nie podjęto działań zmierzających do ponowienia takiej oceny po upływie 5 lat (wymaganych standardem 1312) ze względu na rozpoczęcie prac w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji nad ustaleniem jednolitych zasad ocen zewnętrznych audytu wewnętrznego w dziale administracji rządowej sprawy wewnętrzne, uwieńczonych Uchwałą Komitetu Audytu,
- 16) formuła „przeprowadzono zgodnie z Międzynarodowymi standardami profesjonalnej praktyki zawodowej audytu wewnętrznego” w 2017 roku nie była używana w dokumentach audytu wewnętrznego z uwagi na brak oceny zewnętrznej jakości audytu wewnętrznego w ciągu ostatnich 5 lat,
- 17) w ramach podnoszenia efektywności działań audytu wewnętrznego audytor wewnętrzny realizuje proces szkoleniowy wg. bieżących potrzeb.

Powyższe wynika z dokonanych przez walidatora obserwacji oraz przeglądu lub szczegółowej analizy kluczowych dokumentów dotyczących działalności audytu wewnętrznego w jednostce, w tym:

Obserwacja 1

Nieaktualność uregulowań wewnętrznych dotyczących funkcjonowania audytu wewnętrznego, tj. Karty audytu wewnętrznego WSPol. i Procedur audytu wewnętrznego WSPol. (Standard 1311).

Zalecenie

Brak, ponieważ w trakcie walidacji ww. regulacje były już w trakcie aktualizacji (okazano walidatorowi projekty nowych regulacji).

Obserwacja 2

W obowiązujących w 2017 roku Procedurach audytu wewnętrznego w WSPol. (z lipca 2010 roku) występowało odstępstwo od wymogu standardu 1310 dotyczącego opracowania i realizowania programu zapewnienia i poprawy jakości, obejmującego wszystkie aspekty działalności audytu wewnętrznego (Standard 1300).

Zalecenie

Brak, ponieważ w trakcie walidacji Program zapewnienia i poprawy jakości był już w trakcie aktualizacji i uzupełniania (okazano walidatorowi projekt nowych Procedur audytu wewnętrznego).

Poczynione obserwacje i ustalenia w pełni potwierdzają ustalenia i wynikające z nich zalecenia zawarte w *Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w WSPol*, przy czym walidator podjął decyzję o:

- zmianie oceny „częściowo zgodne” na „generalnie zgodne” w odniesieniu do standardu 1010 (uznawanie obowiązkowych wytycznych w karcie audytu wewnętrznego), standardu 1310 (wymagania dotyczące programu zapewnienia i poprawy jakości) oraz standardów 1321 i 2430 (użycie formuły „przeprowadzono zgodnie z *Międzynarodowymi standardami profesjonalnej praktyki zawodowej audytu wewnętrznego*”),
- podtrzymaniu oceny „częściowo zgodne” w odniesieniu do standardu 1000 (cel, uprawnienia i odpowiedzialność) i standardu 1312 (oceny zewnętrzne) oraz oceny „generalnie zgodne” w odniesieniu do pozostałych standardów,

co zostało szczegółowo wykazane w Załączniku nr 1 do niniejszego Raportu z walidacji samooceny audytu wewnętrznego w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie.

Dodatkowo walidator dokonał dodatkowych obserwacji dotyczących działalności audytu wewnętrznego w WSPol., a mianowicie audytor wewnętrzny:

- 1) świadczy pracę w komórce audytu wewnętrznego WSPol od kilkunastu lat, zatem posiada szeroką wiedzę na temat funkcjonowania formacji (zarówno w obecnych uwarunkowaniach, jak również w przeszłości), a także doświadczenie w pracy w zhierarchizowanej jednostce (co wpisuje się w Standard 1210),
- 2) ma zapewnioną możliwość bezpośredniego kontaktu z Komendantem-Rektorem oraz Kanclerzem, a także uczestniczy w okresowych spotkaniach kadry kierowniczej WSPol. (co wpisuje się w Standard 1111),
- 3) posiada nieograniczony dostęp do Systemu Informacji Prawnej „Legalis” oraz „Bazy aktów własnych – uchwały, decyzje” zamieszczonej na portalu wewnętrznym (intranetowym) WSPol. (co wpisuje się w Standard 1220)
- 4) w celu zapewnienia odpowiedniego zakresu audytu i minimalizacji powielania prac, rozpoczynając realizację zadania audytowego audytujący zapoznaje się z wynikami kontroli, które obejmowały obszar planowany do objęcia audytem, jak również przygotowując roczny plan audytu dokonuje się przeglądu m.in. planów kontroli komórki kontrolnej WSPol, jak również w miarę możliwości – zewnętrznych podmiotów kontrolnych. (co wpisuje się w Standard 2050).

Przeprowadzona walidacja i wystawiona ocena od dnia przekazania niniejszego Raportu uprawniają audytora wewnętrznego WSPol. do używania w sprawozdaniach audytowych formuły „Zgodny z Międzynarodowymi Standardami Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego”.

Audytor wewnętrzny WSPol. nie wniósł zastrzeżeń do niniejszego Raportu z walidacji samooceny audytu wewnętrznego w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie.

Szczytno, 24 sierpnia 2018 r.

Walidator:
Bogusława Łapińska

PODSUMOWANIE
walidacji samooceny audytu wewnętrznego

		Ocena w raporcie z samooceny	✓ Ocena Niezależnego Walidatora		
		GZ/CZ/NZ	GZ	CZ	NZ
Ogólna ocena		GZ	✓		
Standardy atrybutów		GZ	✓		
1000	Cel, uprawnienia i odpowiedzialność	CZ		✓	
1010	Uznawanie obowiązkowych wytycznych w karcie audytu wewnętrznego	CZ	✓		
1100	Niezależność i obiektywizm	GZ	✓		
1110	Niezależność organizacyjna	GZ	✓		
1111	Bezpośrednia współpraca z radą	GZ	✓		
1112	Role zarządzającego audytem wewnętrznym wykraczające poza audyt wewnętrzny	GZ	✓		
1120	Indywidualny obiektywizm	GZ	✓		
1130	Naruszenie niezależności lub obiektywizmu	GZ	✓		
1200	Biegłość i należyta staranność zawodowa	GZ	✓		
1210	Biegłość	GZ	✓		
1220	Należyta staranność zawodowa	GZ	✓		
1230	Ciągły rozwój zawodowy	GZ	✓		
1300	Program zapewnienia i poprawy jakości	GZ	✓		
1310	Wymagania dotyczące programu zapewnienia i poprawy jakości	CZ	✓		
1311	Oceny wewnętrzne	GZ	✓		
1312	Oceny zewnętrzne	CZ		✓	
1320	Sprawozdawczość dotycząca programu zapewnienia i poprawy jakości	GZ	✓		
1321	Użycie formuły „zgodny z Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”	CZ	✓		

1322	Ujawnienie braku zgodności	GZ	✓		
Standardy działania		GZ	✓		
2000	Zarządzanie audytem wewnętrznym	GZ	✓		
2010	Planowanie	GZ	✓		
2020	Informowanie i zatwierdzanie	GZ	✓		
2030	Zarządzanie zasobami	GZ	✓		
2040	Zasady i procedury	GZ	✓		
2050	Koordynowanie i zaufanie	GZ	✓		
2060	Składanie sprawozdań kierownictwu wyższego szczebla i radzie	GZ	✓		
2070	Usługodawca zewnętrzny a odpowiedzialność organizacji za audyt wewnętrzny	nie dotyczy	nie dotyczy		
2100	Charakter pracy	GZ	✓		
2110	Ład organizacyjny	GZ	✓		
2120	Zarządzanie ryzykiem	GZ	✓		
2130	Kontrola	GZ	✓		
2200	Planowanie zadania	GZ	✓		
2201	Aspekty planowania	GZ	✓		
2210	Cele zadania	GZ	✓		
2220	Zakres zadania	GZ	✓		
2230	Przydział zasobów	GZ	✓		
2240	Program zadania	GZ	✓		
2300	Wykonywanie zadania	GZ	✓		
2310	Zbieranie informacji	GZ	✓		
2320	Analiza i ocena	GZ	✓		
2330	Dokumentowanie informacji	GZ	✓		
2340	Nadzorowanie zadania	GZ	✓		
2400	Informowanie o wynikach	GZ	✓		
2410	Kryteria informowania	GZ	✓		
2420	Jakość informacji	GZ	✓		

2421	Błędy i pominięcia	GZ	✓		
2430	Użycie formuły „przeprowadzono zgodnie z <i>Międzynarodowymi standardami profesjonalnej praktyki zawodowej audytu wewnętrznego</i> ”	CZ	✓		
2431	Ujawnienie nieprzestrzegania	nie dotyczy	nie dotyczy		
2440	Przekazywanie wyników	GZ	✓		
2450	Ogólne opinie	GZ	✓		
2500	Monitorowanie postępów	GZ	✓		
2600	Informowanie o akceptacji ryzyka	nie dotyczy	nie dotyczy		
Kodeks Etyki IIA		GZ	✓		

Szczytno, 24 sierpnia 2018 r.

Walidator: Bogusława Łapińska

6. Raport z niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w ZER MSWiA.

RAPORT
Z WALIDACJI SAMOOCENY
AUDYTU WEWNĘTRZNEGO

W ZAKŁADZIE EMERYTALNO-RENTOWYM
MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

Warszawa, 5 września 2018 r.

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

I.1. Opinia co do zgodności ze *Standardami*

Przeprowadzona przez Niezależnych Walidatorów ocena funkcjonowania audytu wewnętrznego w Zakładzie Emerytalno-Rentowym MSWiA (dalej też ZER MSWiA lub Zakład) stanowi jedną z form oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego, a tym samym realizację *Standardu 1312 – Oceny zewnętrzne*, zgodnie z którym rzeczona ocena musi być przeprowadzana co najmniej raz na 5 lat. Została ona zrealizowana w formie niezależnej walidacji samooceny dokonanej przez Audytora wewnętrznego Zakładu. Miała w szczególności na celu sprawdzenie zapewnień i ocen wyrażonych w *Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w Zakładzie Emerytalno-Rentowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji* z dnia 30 marca 2018 r. sporządzonym przez Audytora wewnętrznego ZER MSWiA – Pana Piotra Michalaka w następstwie wypełnienia *Kwestionariusza samooceny audytu wewnętrznego w Zakładzie Emerytalno-Rentowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji*. Oceny zawarte w samoocenie, które podlegały weryfikacji dotyczyły zgodności ze *Standardami*²⁰ i przepisami prawa.

W opinii Niezależnych Walidatorów działalność audytu wewnętrznego w Zakładzie Emerytalno-Rentowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji jest:

- ☐ Generalnie zgodna
- ☒ Częściowo zgodna
- ☐ Niezgodna²¹

ze *Standardami*.

Wydanie oceny na poziomie częściowej zgodności z *Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego* nie uprawnia do stosowania przez Audytora wewnętrznego Zakładu formuły zgodności ze *Standardami*, o czym mowa w *Standardzie 1321* oraz w *Standardzie 2430*.

²⁰ Komunikat Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie standardów audytu wewnętrznego dla jednostek sektora finansów publicznych (Dz. Urz. M.RiF poz. 28).

²¹ Na podstawie Podręcznika Oceny Jakości Wykonywania Audytu Wewnętrznego wydanego przez Instytut Auditorów Wewnętrznych (IIA):

- „Generalnie zgodna” – tzn., że odpowiednie struktury, zasady i procedury działalności audytu wewnętrznego oraz procesy, w których są one zastosowane odpowiadają wymogom danego Standardu lub elementowi Kodeksu etyki. Dla sekcji i głównych kategorii oznacza, że istnieje generalna zgodność z większością poszczególnych Standardów lub elementów Kodeksu etyki i przynajmniej częściowa zgodność w stosunku do pozostałych indywidualnych Standardów w danej sekcji lub kategorii. Nie występują sytuacje, które wymagają znaczącej/istotnej poprawy w zakresie osiągania celów Standardów i Kodeksu etyki, ale należy szukać możliwości ulepszenia stosowania Standardów i Kodeksu etyki, poprawy efektywności ich stosowania oraz osiągania ich celów.

- „Częściowo zgodna” – tzn., że audyt wewnętrzny podejmuje działania, aby osiągnąć zgodność z wymogami indywidualnych Standardów czy elementów Kodeksu etyki, sekcji lub głównych kategorii, ale nie udaje mu się osiągnąć niektórych ważnych celów. Oznacza to znaczne/istotne możliwości poprawy efektywności stosowania Standardów i Kodeksu etyki lub też osiągania zamierzonych celów. Niektóre niezgodności mogą pozostawać poza kontrolą audytu wewnętrznego i mogą skutkować rekomendacjami adresowanymi do kierownictwa jednostki. Zazwyczaj występują sytuacje, które wymagają istotnego ulepszenia w zakresie efektywnego stosowania Standardów czy Kodeksu etyki i/lub w zakresie osiągania celów Standardów czy Kodeksu etyki.

- „Niezgodna” – tzn., że audyt wewnętrzny nie jest świadomy działania niezgodnego ze *Standardami* oraz nie podejmuje działań, aby osiągnąć tę zgodność lub też nie osiąga wielu indywidualnych celów Standardów lub elementów Kodeksu etyki, sekcji lub głównych kategorii. Niezgodności te mają silny negatywny wpływ na efektywność działania audytu wewnętrznego i przysparzanie wartości dodanej jednostce. Sytuacje te oznaczają istotne możliwości poprawy działania, włączając działania kierownictwa jednostki. Niezgodności te będą miały znaczący negatywny wpływ na funkcję i skuteczność działalności audytu wewnętrznego.

Szczegółowy wykaz zgodności z poszczególnymi *Standardami* przedstawiony został w załączniku do niniejszego raportu.

Ustalenia związane z wydaną opinią, w tym zidentyfikowane możliwości ulepszeń, zawarto w dalszej części raportu, a sformułowane wnioski/zalecenia uwzględniają dotychczasową działalność audytu wewnętrznego.

I.2. Główne ustalenia oceny

W wyniku dokonania oceny, Niezależni Walidatorzy stwierdzili, że działalność audytu wewnętrznego w ZER MSWiA nie w każdym aspekcie realizowana jest zgodnie ze *Standardami* oraz z przepisami prawa powszechnie obowiązującego w zakresie audytu wewnętrznego, w szczególności *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych* (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.) oraz *rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 roku w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu* (Dz. U. poz. 1480, z późn. zm.; zwane dalej także rozporządzeniem metodologicznym).

Ocena Niezależnych Walidatorów w zakresie zgodności ze *Standardami* działalności audytu wewnętrznego w ZER MSWiA jest niższa od przedstawionej przez Audytora wewnętrznego Zakładu w *Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w Zakładzie Emerytalno-Rentowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji* (wydanej na poziomie „Generalnie zgodny”).

Z ustaleń Niezależnych Walidatorów wynika przede wszystkim, że:

- usytuowanie Audytora wewnętrznego w jednostce jest właściwe (poprzez bezpośrednią podległość pod Dyrektora Zakładu),
- nieaktualne są przepisy oraz dokumenty wewnętrzne dotyczące audytu wewnętrznego i pracownika odpowiadającego za jego wykonywanie,
- *Program zapewnienia i poprawy jakości* nie jest w istotnej części realizowany, a jego wyniki nie były przekazywane Dyrektorowi ZER MSWiA,
- miernik czasu netto na zadania audytowe nie został osiągnięty na poziomie określonym przez Komitet Audytu (jakkolwiek jego wartość jest niewiele niższa),
- dokumentacja z zadań audytowych wymaga podniesienia jakości i uporządkowania, bowiem na podstawie jej analizy nie jest możliwe potwierdzenie spełnienia wymogu rozporządzenia metodologicznego dotyczącego tego, aby czynności i zdarzenia mające znaczenie dla prowadzenia audytu wewnętrznego były dokumentowane w celu poparcia wyników audytu oraz wydanych zaleceń, jak również spełniania *Standardów 2300, 2310, 2320, 2330 i 2400* zobowiązujących audytora wewnętrznego do zbierania, analizowania, oceniania i dokumentowania informacji wystarczających do osiągnięcia celów zadania, co ma pozwolić na dojście innej osoby na jej podstawie do tych samych wniosków co audytor, który przeprowadził zadanie audytowe,
- brak jest dowodów świadczących o przestrzeganiu przez Audytora wewnętrznego wymogów rozporządzenia metodologicznego w zakresie uzgadniania z audytowanymi kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych w obszarze działalności jednostki objętej audytem (jednocześnie wyznaczane są mało wymierne kryteria), a także wstępnych wyników audytu – w przypadku zadań zapewniających (miały miejsce przypadki zgłoszenia uwag do treści sprawozdania, w tym wydanych

zaleceń po zapoznaniu z nim Dyrektora ZER MSWiA), jak i uzgadniania z kierownikiem jednostki celu i zakresu czynności doradczych (odpowiednio § 14 ust. 1 pkt 3, § 17 oraz § 22 ust. 2),

- w związku z niedostatecznym dokumentowaniem podjętych w ramach audytu prac i dokonanych ustaleń, nie jest możliwe stwierdzenie przez Niezależnych Walidatorów, czy audyt wewnętrzny w ZER MSWiA przyczynia się m.in. do usprawnienia procesów ładu organizacyjnego, usprawnienia funkcjonowania jednostki (w tym zarządzania ryzykiem i stosowanych mechanizmów kontrolnych) oraz wyeliminowania słabości kontroli zarządczej w audytowanych obszarach,
- roczne *Sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego* nie zawiera syntetycznego opisu wydanych zaleceń lub propozycji dotyczących usprawnienia funkcjonowania ZER MSWiA, co obniża jego wartość merytoryczną,
- w związku z przeprowadzaniem audytu wewnętrznego w Zakładzie w oparciu o roczne upoważnienie (co należy uznać za dobrą praktykę), jednak którego zakres obejmuje realizację zadań zgodnie z planem audytu, wobec przeprowadzania czynności doradczych poza planem, nie jest spełniony wymóg § 4 ust. 1 rozporządzenia metodologicznego stanowiący o przeprowadzaniu audytu na podstawie pisemnego upoważnienia kierownika jednostki,
- ostatnia ocena zewnętrzna audytu wewnętrznego przeprowadzona była w 2011 roku (przy czym Niezależnym Walidatorom nie przedstawiono jej wyników), a tym samym nie jest zachowany pięcioletni okres dokonywania rzeczowej oceny.

Szczegółowo ustalenia zostały opisane w pkt. II.3 niniejszego raportu.

I.3. Zalecenia/propozycje usprawnień

W wyniku przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego Niezależni Walidatorzy zalecają:

1. uwzględnienie w regulacji wewnętrznej dotyczącej zakresu działania komórek organizacyjnych ZER MSWiA oraz nadzoru nad nimi, występowania w strukturze organizacyjnej jednostki stanowiska audytora wewnętrznego oraz zapisów w zakresie jego zadań,
2. aktualizację regulacji wewnętrznych w zakresie audytu wewnętrznego z jednoczesnym rozważeniem wprowadzenia karty audytu wewnętrznego w drodze decyzji Dyrektora ZER MSWiA, a podręcznika procedur – wewnątrz przez Audytora wewnętrznego Zakładu,
3. przestrzeganie wymogu okresowej weryfikacji ww. regulacji i – w razie potrzeby – dokonywania ich aktualizacji,
4. zmodyfikowanie *Programu zapewnienia i poprawy jakości* uwzględniając wyniki niniejszej oceny zewnętrznej i samooceny dokonanej przez Audytora wewnętrznego Zakładu oraz realizowanie w praktyce jego postanowień,
5. przestrzeganie wymogu informowania Dyrektora ZER MSWiA o wynikach *Programu zapewnienia i poprawy jakości*, w tym przykładowo uwzględniając to w rocznym sprawozdaniu z prowadzenia audytu,
6. przykładanie większej staranności w sporządzaniu dokumentów roboczych audytu i dokumentowaniu ustaleń w celu spełniania wymogu rozporządzenia metodologicznego dotyczącego tego, aby czynności i zdarzenia mające znaczenie dla prowadzenia audytu wewnętrznego były dokumentowane w celu poparcia wyników audytu oraz wydanych zaleceń, jak również spełniania *Standardów* w tym zakresie,

7. usprawnienie procesu planowania zadań audytowych w kierunku „zapewnienia odpowiedniego zakresu audytu i minimalizacji powielania wysiłków” (*Standard 2050*), w szczególności poprzez formalne rozpytywanie na etapie przygotowania zadania komórek audytowanych o identyfikowane problemy, trudności oraz ryzyka w obszarze mającym zostać objętym audytem, a także ich propozycje w zakresie kryteriów, według których powinna zostać dokonana ocena audytowanego obszaru, jak również komórki ds. kontroli wewnętrznej o jej działania w obszarze, który ma być przedmiotem audytu,
8. przestrzeganie wymogów rozporządzenia metodologicznego w zakresie uzgadniania z audytowanymi kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych w obszarze działalności jednostki objętym audytem (nadając im wymierny charakter) oraz wstępnych wyników audytu – w przypadku zadań zapewniających, jak również w zakresie uzgadniania z Dyrektorem ZER MSWiA celu i zakresu czynności doradczych,
9. podniesienie wartości merytorycznej *Sprawozdania z prowadzenia audytu wewnętrznego* poprzez zamieszczanie w nim syntetycznego opisu wydanych zaleceń lub propozycji dotyczących usprawnienia funkcjonowania Zakładu (zgodnie z wymogami wzoru dokumentu – w tabeli nr 3.1. w kolumnie nr 7), a także zawieranie w nim informacji wymaganej *Standardem 1110 – Niezależność organizacyjna*, tj. o zaistnieniu bądź też braku sytuacji ograniczenia owej niezależności (obok informacji, o której mowa w zaleceniu nr 5),
10. w celu wywiązywania się z wymogów rozporządzenia metodologicznego w zakresie prowadzenia audytu wewnętrznego na podstawie pisemnego upoważnienia kierownika jednostki, w związku z jego wydawaniem raz w roku do zadań audytowych ujętych w planie audytu – ujmowanie w tymże planie realizacji czynności doradczych zgodnie z bieżącymi potrzebami kierownika jednostki,
11. dążenie do przeprowadzania co najmniej raz na pięć lat oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego w ZER MSWiA.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

II.1. Podstawowe informacje o przeprowadzonej ocenie zewnętrznej audytu wewnętrznego

Głównym celem niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego było potwierdzenie, że działalność audytu wewnętrznego w ZER MSWiA realizowana jest zgodnie ze *Standardami*.

Niezależna walidacja samooceny audytu wewnętrznego w ZER MSWiA stanowi realizację:

- *Standardu 1312 – Oceny zewnętrzne*, zgodnie z którym oceny zewnętrzne muszą być przeprowadzane co najmniej raz na pięć lat przez wykwalifikowaną, niezależną osobę lub zespół spoza organizacji,
- postanowień *Uchwały nr 6 Komitetu Audytu z dnia 5 grudnia 2017 r. w sprawie przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w jednostkach w dziale sprawy wewnętrzne*.

Przeprowadzenie rzeczowej walidacji poprzedzono sporządzeniem przez Niezależnych Walidatorów *Harmonogramu przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego w Zakładzie Emerytalno-Rentowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji*, który został uzgodniony z Audytorem wewnętrznym Zakładu. Została ona przeprowadzona w okresie od dnia 30 lipca 2018 r. do dnia 5 września 2018 r. (przy jednoczesnej realizacji innych zadań audytowych i czynności) przez:

- Emilię Majszczyk – Audytora wewnętrznego – koordynatora Zespołu Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Policji,

- Joannę Wyrzykowską – Audytora wewnętrznego Zespołu Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Policji.

Ww. Niezależni Walidatorzy legitymują się certyfikatami ukończenia szkolenia z zakresu oceny jakości audytu wewnętrznego (*Quality Assessment*), przeprowadzonego przez Instytut Audytorów Wewnętrznych IIA Polska, odpowiednio nr 0702/17/283 z dnia 26 maja 2017 r. oraz nr 1230/17/283 z dnia 8 września 2017 r. Dotychczas nie dokonywali oni ocen zewnętrznych audytu wewnętrznego.

Niezależni Walidatorzy podpisali oświadczenia o braku występowania okoliczności świadczących o konflikcie interesów z ZER MSWiA.

II.2. Zakres i metodyka

Zastosowane techniki przeprowadzenia niezależnej walidacji samooceny audytu wewnętrznego to w szczególności: analiza *Kwestionariusza samooceny audytu wewnętrznego w Zakładzie Emerytalno-Rentowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji* i *Raportu z samooceny (...)*, analiza przepisów i procedur dotyczących organizacji oraz funkcjonowania audytu wewnętrznego w Zakładzie, a także przegląd i analiza dokumentacji dotyczącej rocznego planowania i sprawozdawczości oraz zadań audytowych przeprowadzonych w 2017 roku, a także dodatkowo jednego z zadań zapewniających zakończonych w 2016 r.

W celu zweryfikowania ocen przedstawionych w *Raporcie z samooceny (...)* Niezależni Walidatorzy dokonali analizy następującej dokumentacji źródłowej:

1. *Decyzja nr 80/2015 Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie określenia zakresów działania komórek organizacyjnych Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz nadzoru nad tymi komórkami* zmieniona Decyzją nr 63/2016 z 27.06.2016 r., Decyzją nr 102/2017 z 23.06.2017 r. oraz Decyzją nr 30/2018 z 08.02.2018 r.,
2. *Decyzja nr 13/2011 Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 marca 2011 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu audytu wewnętrznego oraz Księgi procedur audytu wewnętrznego w Zakładzie Emerytalno-Rentowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji*, zmieniona Decyzją nr 65/2011 z 23.11.2011 r.,
3. *Decyzja nr 46/2017 Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie oświadczeń o stanie majątkowym składanych przez pracowników Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych*,
4. *Opis stanowiska pracy oraz Zakres czynności Audytora wewnętrznego ZER MSWiA*,
5. *Plan audytu wewnętrznego na rok 2017* z dnia 30 grudnia 2016 r. (wraz z pismem dotyczącym uzgodnienia dokonania w nim zmiany) oraz analiza ryzyka sporządzona na potrzeby jego opracowania,
6. Upoważnienie do przeprowadzania audytu wewnętrznego zgodnie z planem audytu wewnętrznego na 2017 r. wydane przez Dyrektora ZER MSWiA,
7. *Sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego za rok 2017* z dnia 31 stycznia 2018 r.,
8. *Informacja dotycząca audytu wewnętrznego w roku 2017* z dnia 31 stycznia 2018 r.,
9. *Samoocena audytu wewnętrznego w Zakładzie Emerytalno-Rentowym MSW za rok 2016*.

Ponadto Niezależni Walidatorzy poddali analizie dokumentację z zadań audytowych zrealizowanych w 2017 r., tj. z:

1. Zadania zapewniającego – „Audyt wewnętrzny zlecony w zakresie dochodzenia należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym oraz niepodatkowych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym”,
2. Czynności doradczych:
 - „Ocena procesu windykacji należności po ujawnieniu nienależnie pobranych świadczeń przez: pana (...) i pana (...)”,
 - „Ustalenie okoliczności opóźnienia w przekazywaniu Roczego obliczenia podatku przez organ rentowy PIT-40A za pośrednictwem Kanálu Masowego dla Organów Rentowych”,
 - „Wyjaśnienie sytuacji opisanych w piśmie byłego pracownika Wydziału Informatyki pana (...)”.Dodatkowo w badaniu praktycznej realizacji zadań audytowych uwzględniono ostatnie – poza ww. – zadanie zapewniające przeprowadzone na przełomie lat 2015-2016 pt. *Prawidłowość ustalania wysokości świadczeń po dokonaniu potrąceń*.

II.3. Szczegółowe ustalenia/obserwacje i wydane zalecenia/propozycje usprawnień

Ustalenia i obserwacje Niezależnych Walidatorów przedstawiają się następująco:

1. W *Raporcie z samooceny (...)* Audytor wewnętrzny ZER MSWiA zawarł ocenę na poziomie „Generalnie zgodny”, wskazując iż „Poprawy wymaga aktualizacja przepisów wewnętrznych, w tym Karta audytu wewnętrznego oraz Program zapewnienia i poprawy jakości” oraz informując o niedostrzeżeniu dobrych praktyk wykraczających poza *Standardy* i regulacje prawne.
2. Z regulacji sankcjonującej zakres działania komórek organizacyjnych ZER MSWiA oraz nadzór nad nimi wynika, iż Dyrektor Zakładu sprawuje bezpośredni nadzór nad Audytorem wewnętrznym, a w razie jego nieobecności – Zastępca Dyrektora ds. Finansowo-Administracyjnych. Brak jest w niej zapisów dotyczących wyodrębnienia stanowiska audytora wewnętrznego w strukturze organizacyjnej Zakładu (ujęto je jedynie w schemacie określonym w załączniku), jak i jego zadań.
3. *Opis stanowiska pracy* oraz *Zakres czynności* Audytora wewnętrznego ZER MSWiA sporządzone zostały w czasie, gdy funkcjonował on w strukturze Wydziału Organizacyjnego. Warto przy tym dodać, iż w *Opisie stanowiska pracy* usankcjonowano bezpośrednią podległość pod względem merytorycznym Dyrektorowi ZER MSWiA, co zasługuje na pozytywną ocenę.
4. Audytor wewnętrzny Zakładu nie prowadzi formalnej ewidencji czasu pracy odzwierciedlającej czas przeznaczony na realizację poszczególnych czynności w związku z prowadzeniem audytu wewnętrznego (przedstawiając dane w tym zakresie w sprawozdawczości rocznej posługuje się szacunkami).
5. W ZER MSWiA nie ustanowiono karty audytu wewnętrznego. W *Raporcie z samooceny (...)* Audytor wewnętrzny Zakładu zadeklarował, że w trakcie opracowania są nowe przepisy wewnętrzne, w tym jako odrębny dokument zostanie opracowana karta audytu wewnętrznego. Dodać należy, że już w *Planie audytu wewnętrznego na rok 2017* w budżecie czasu komórki w ramach czynności organizacyjnych założono przygotowanie nowych przepisów wewnętrznych dotyczących prowadzenia audytu wewnętrznego.

Niemniej funkcjonuje *Regulamin audytu wewnętrznego* oraz *Księga procedur audytu wewnętrznego*, które to dokumenty wprowadzone zostały decyzją Dyrektora ZER MSWiA i zawierają elementy, które powinna posiadać karta audytu wewnętrznego. W regulacji tej przywołuje się jednak nieaktualny stan prawny w zakresie audytu wewnętrznego, w tym nie została ona znowelizowana po wejściu w życie

rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 r. w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu (w podstawie prawnej, jak i w treści uwzględnione jest wcześniej funkcjonujące rozporządzenie metodologiczne w zakresie audytu wewnętrznego), jak również przywołuje się w niej artykuł ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych uznany za niezgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej regulujący, które dokumenty audytu wewnętrznego należy uznać za stanowiące informację publiczną, czy też nieobowiązujący podział dokumentacji audytu. Nieaktualne są także wzory dokumentów roboczych audytu stanowiące załączniki do rzeczowej decyzji.

6. Wobec powyższego dokonana w ramach realizacji *Programu zapewnienia i poprawy jakości* przez Audytora wewnętrznego Zakładu samoocenę audytu wewnętrznego za 2016 r. należy uznać za nierzetelną, w szczególności wobec stwierdzenia aktualności dokumentów utożsamianych z kartą audytu wewnętrznego i spełnienia wymogu co najmniej corocznej ich oceny pod tym kątem.
7. *Program zapewnienia i poprawy jakości* jest elementem *Księgi procedur audytu wewnętrznego (...)* wprowadzonej nowelizacją decyzji Dyrektora ZER MSWiA z 23.11.2011 r. Audytor wewnętrzny w *Kwestionariuszu samooceny (...)* oraz w *Raporcie z samooceny (...)* zaznaczył, iż realizowany był on w niepełnym stopniu (co potwierdzają ustalenia Niezależnych Walidatorów wskazujące na niestosowanie list sprawdzających i ewidencji rozliczania czasu przeznaczonego na zadania, a także wykorzystywania „Ankiety jakości prac audytu wewnętrznego do zapewniającego zadania audytowego”), a „opracowywane przepisy wewnętrzne zakładają zmiany programu”. Wyniki programu nie były przekazywane Dyrektorowi ZER MSWiA (do czego zobowiązują *Standardy*).
8. Audytor wewnętrzny ZER MSWiA decyzją kierownika jednostki został powołany w skład zespołu ds. analizy oświadczeń o stanie majątkowym, mogąc być zadaniowanym w tym zakresie przez przewodniczącą zespołu. Zadaniem rzeczowego zespołu jest dokonanie analizy oświadczeń poprzez sprawdzenie czy „zostały one właściwie wypełnione oraz czy nie zawierają informacji budzących wątpliwości”. W opinii Niezależnych Walidatorów nie narusza to wymogów w zakresie niezależności i obiektywizmu Audytora wewnętrznego Zakładu, jak i nie stanowi znamion konfliktu interesów.
9. Audytor wewnętrzny ZER MSWiA w 2017 r. wykorzystał 11 dni na szkolenia (zgodnie ze *Sprawozdaniem z prowadzenia audytu wewnętrznego za rok 2017*), w tym uczestniczył w szkoleniu przygotowującym do egzaminu na zdobycie międzynarodowych kwalifikacji do prowadzenia audytu wewnętrznego *Certified Government Auditing Professional (CGAP)*.
10. *Plan audytu wewnętrznego na rok 2017* został sporządzony w wymaganym terminie i podpisany zarówno przez Audytora wewnętrznego, jak i Dyrektora ZER MSWiA. Jego przygotowanie zostało poprzedzone przeprowadzeniem analizy ryzyka, w której uwzględniono obszary zarówno działalności podstawowej, jak i wspomagającej Zakładu. Ujęto w nim realizację 4 zadań zapewniających, nie planując czynności doradczych i sprawdzających oraz zakładając rezerwę czasową na zadanie zlecone przez Ministra Finansów. W dalszej kolejności formalnie uzgodniono z Dyrektorem ZER MSWiA zmianę w planie skutkującą odstąpieniem od wykonania 2 zadań zapewniających uznając to za niecelowe i w związku z przeprowadzeniem czynności doradczych poza planem.
11. W przypadku realizacji czynności doradczych Audytor wewnętrzny ZER MSWiA nie sporządzał programu (co nie jest wymagane). Nie uzgadniał także formalnie z Dyrektorem Zakładu ich celu i zakresu (co jest wymogiem rozporządzenia metodologicznego, a ponadto *Standard 2201.C1* stanowi o

udokumentowaniu tego rodzaju uzgodnień „w przypadku znaczących zadań”), jakkolwiek w sprawozdaniu z ich realizacji przedstawiał ogólnie brzmiący cel audytu oraz zakres.

12. Dokumentacja z zadań audytowych wymaga podniesienia jakości i uporządkowania. Na podstawie jej analizy nie jest możliwe potwierdzenie spełnienia wymogu rozporządzenia metodologicznego dotyczącego tego, aby czynności i zdarzenia mające znaczenie dla prowadzenia audytu wewnętrznego były dokumentowane w celu poparcia wyników audytu oraz wydanych zaleceń, jak również spełniania *Standardów 2300, 2310, 2330 i 2400* zobowiązujących audytora wewnętrznego do zbierania, analizowania, oceniania i dokumentowania informacji wystarczających do osiągnięcia celów zadania, co ma pozwolić na dojście innej osoby na jej podstawie do tych samych wniosków co audytor. Widoczne jest przede wszystkim nieodwoływanie się w sprawozdaniu z zadania audytowego do dokumentów roboczych audytu, których generalnie jest niewiele, w tym niektóre nie są uformalne np. z rozmowy. Sam Audytor wewnętrzny Zakładu odnosząc się w *Kwestionariuszu samooceny (...)* do wymogu dokumentowania informacji w sposób wystarczający do poparcia zaleceń oraz wyników audytu, wskazał – „Nie w każdym przypadku sporządzano notatkę opisującą wyniki badania dokumentacji. Może to stanowić problem braku dowodów, w przypadku zwrotu dokumentów źródłowych. W nowych przepisach wewnętrznych dodany zostanie wzór notatki z badania dokumentacji.”

W dokumentacji z zadań audytowych brak jest dowodów świadczących o:

- podjęciu działań w kierunku „zapewnienia odpowiedniego zakresu audytu i minimalizacji powielania wysiłków” (*Standard 2050*), w szczególności poprzez rozpytanie na etapie przygotowania zadania komórek audytowanych o identyfikowane problemy, trudności oraz ryzyka w obszarze mającym zostać objętym audytem, a także ich propozycje w zakresie kryteriów, według których powinna zostać dokonana ocena audytowanego obszaru, jak również komórki ds. kontroli wewnętrznej o jej działania w obszarze, który ma być przedmiotem audytu,
- spełnieniu wymogu rozporządzenia metodologicznego dotyczącego uzgodnienia z audytowanym kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych w obszarze działalności jednostki objętym zadaniem (w przypadku zadań zapewniających),
- metodzie zastosowanej w doborze próby dokumentów do badania,
- spełnieniu wymogu rozporządzenia metodologicznego w zakresie uzgodnienia z audytowanymi wstępnymi wynikami audytu (w przypadku zadań zapewniających); w jednym z zadań – jak wynika z notatki – w trakcie narady zamykającej omówiono jedynie propozycje rekomendacji, co skutkowało wniesieniem uwag do treści sprawozdania po zapoznaniu z jego treścią Dyrektora Zakładu, zaś w drugim na etapie ustalania sposobu realizacji wydanych rekomendacji audytowany wniósł o uszczegółowienie jednej z nich nadając jej bardziej wymierny charakter.

13. W związku z niedostatecznym dokumentowaniem podjętych w ramach audytu prac i dokonanych ustaleń nie jest możliwe stwierdzenie przez Niezależnych Walidatorów, czy audyt wewnętrzny w ZER MSWiA przyczynia się m.in. do usprawnienia procesów ładu organizacyjnego, usprawnienia funkcjonowania jednostki (w tym zarządzania ryzykiem i stosowanych mechanizmów kontrolnych) oraz wyeliminowania słabości kontroli zarządczej w audytowanych obszarach.

14. Przyjęte w zadaniach zapewniających kryteria oceny mechanizmów kontrolnych w obszarze działalności jednostki objętym zadaniem są mało wymierne, a tym samym trudno je uznać za rzeczne kryteria wobec następującego ich brzmienia: „Ocena występujących kroków w procesie, ocena terminów

realizacji potrąceń wraz z udzieleniem informacji organowi komorniczemu zgodnie z przepisami prawa, ocena prawidłowości naliczania potrąceń”, „Ocena występujących kroków w procesie i terminów ich realizacji zgodnie z Wytycznymi, prawidłowość ustalenia należności (Decyzje), prawidłowość ustalania należności (windykacje – upomnienie)”.

15. Audytor wewnętrzny ZER MSWiA nie używa formuły „zgodny z Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”. Z deklaracji zawartej w *Kwestionariuszu samooceny (...)* wynika, iż Dyrektor ZER MSWiA poinformowany został o niekompletności przepisów wewnętrznych w obszarze audytu wewnętrznego.
16. W sporządzonym w terminie, zgodnie z obowiązującym wzorem i przedłożonym Dyrektorowi ZER MSWiA *Sprawozdaniu z prowadzenia audytu wewnętrznego za rok 2017* brak jest syntetycznego opisu wydanych zaleceń lub propozycji dotyczących usprawnienia funkcjonowania jednostki, a także wyniku monitorowania realizacji zaleceń, których ujęcie podniosłoby jego wartość merytoryczną.
17. W ramach rocznej sprawozdawczości z zakresu działalności audytu wewnętrznego w ZER MSWiA, Audytor wewnętrzny w wymaganym terminie sporządził *Sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego w 2017 roku* oraz *Informację dotyczącą audytu wewnętrznego w roku 2017*, które to dokumenty zostały przedłożone Dyrektorowi Zakładu.
18. W 2017 r. czas netto przeznaczony na wykonywanie zadań audytowych, zgodnie z deklaracją Audytora wewnętrznego Zakładu (brak możliwości zweryfikowania z uwagi na nieprowadzenie szczegółowej ewidencji czasu pracy) wyniósł 74%, a tym samym nie został osiągnięty wskaźnik ustalony przez Komitet Audytu MSWiA (określony na poziomie niewiele wyższym, tj. 75%).

Uwzględniając powyższe, stwierdzić należy, że poczynione przez Niezależnych Walidatorów ustalenia w części nie potwierdzają ocen Audytora wewnętrznego Zakładu zawartych w *Raporcie z samooceny audytu wewnętrznego w Zakładzie Emerytalno-Rentowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji* z dnia 30 marca 2018 r. Obserwacje i zlecenia Niezależnych Walidatorów w odniesieniu do określonych *Standardów* przedstawiają się następująco:

Obserwacja

Standard 1000 – Cel, uprawnienia i odpowiedzialność: Cel, uprawnienia i odpowiedzialność muszą być formalnie określone w karcie audytu wewnętrznego (...). Zarządzający audytem wewnętrznym musi okresowo przeglądać i w razie potrzeby aktualizować kartę audytu wewnętrznego (...).

W ZER MSWiA nie ustanowiono karty audytu wewnętrznego. Niemniej funkcjonuje *Regulamin audytu wewnętrznego* oraz *Księga procedur audytu wewnętrznego*, które to dokumenty zawierają elementy, które powinna posiadać karta audytu wewnętrznego. Wymagają one jednak aktualizacji (ostatnia aktualizacja miała miejsce w 2011 r.) w szczególności w celu uwzględnienia aktualnego stanu prawnego. Nie jest tym samym spełnione jedno z „Kluczowych Kryteriów Zgodności” w ramach *Standardu 1000 – Cel, uprawnienia i odpowiedzialność* dotyczące okresowej weryfikacji karty audytu i – w razie potrzeby – jej aktualizacji.

Zalecenie

Dokonać aktualizacji regulacji wewnętrznych w zakresie audytu wewnętrznego z jednoczesnym rozważeniem wprowadzenia karty audytu wewnętrznego w drodze decyzji Dyrektora ZER MSWiA,

a podręcznika procedur – wewnętrznie przez Audytora wewnętrznego Zakładu. Przestrzegać wymogu okresowej weryfikacji tychże regulacji i – w razie potrzeby – dokonywać ich aktualizacji.

Obserwacja

Standard 1200 – Należyta staranność zawodowa: Audytorzy wewnętrzni muszą wykazywać się starannością i umiejętnościami, jakich oczekuje się od odpowiednio rozważnego i kompetentnego audytora wewnętrznego (...).

W ZER MSWiA nie są przestrzegane wymogi w zakresie uzgadniania z audytowanymi kryteriów oceny mechanizmów kontrolnych w obszarze działalności jednostki objętym audytem (dodatkowo mają one mało wymierny charakter) oraz wstępnych wyników audytu – w przypadku zadań zapewniających, jak również w zakresie uzgadniania z Dyrektorem ZER MSWiA celu i zakresu czynności doradczych.

Dodatkowo dalej opisane spostrzeżenia dotyczące jakości dokumentacji roboczej nie pozwalają na stwierdzenie postępowania przez Audytora wewnętrznego Zakładu z należyłą starannością.

Zalecenie

Formalnie uzgadniać z audytowanymi kryteria oceny mechanizmów kontrolnych w obszarze działalności jednostki objętym audytem (nadając im wymierny charakter) oraz wstępne wyniki audytu – w przypadku zadań zapewniających, jak również z Dyrektorem ZER MSWiA – cel i zakres czynności doradczych.

Obserwacja

Standard 1300 – Program zapewnienia i poprawy jakości: Zarządzający audytem wewnętrznym musi opracować i realizować program zapewnienia i poprawy jakości, obejmujący wszystkie aspekty działalności audytu wewnętrznego.

Standard 1311 – Oceny wewnętrzne: Oceny wewnętrzne muszą obejmować:

- *bieżące monitorowanie działalności audytu wewnętrznego;*
- *okresowe samooceny lub oceny przeprowadzane przez inne osoby – w ramach organizacji – posiadające wystarczającą znajomość praktyki audytu wewnętrznego.*

Usankcjonowany w 2011 r. Program zapewnienia i poprawy jakości w istotnym stopniu nie jest realizowany, w tym w zakresie stosowania list sprawdzających i ewidencji rozliczania czasu przeznaczonego na zadania, a także wykorzystywania „Ankiet jakości prac audytu wewnętrznego do zapewniającego zadania audytowego”. Jednocześnie dokonaną w ramach jego realizacji samoocenę audytu wewnętrznego za 2016 r. należy uznać za nierzetelną, w szczególności wobec stwierdzenia aktualności dokumentów utożsamianych z kartą audytu wewnętrznego i spełnienia wymogu co najmniej corocznej ich oceny pod tym kątem.

Zalecenie

Dokonać modyfikacji Programu zapewnienia i poprawy jakości uwzględniając wyniki niniejszej oceny zewnętrznej i samooceny dokonanej przez Audytora wewnętrznego Zakładu oraz realizować w praktyce jego postanowienia.

Obserwacja

Standard 1312 – Oceny zewnętrzne: Oceny zewnętrzne muszą być przeprowadzane co najmniej raz na pięć lat przez wykwalifikowaną, niezależną osobę lub zespół spoza organizacji (...).

W ZER MSWiA ostatnia ocena zewnętrzna audytu wewnętrznego była przeprowadzona w 2011 roku (nie udostępniono Niezależnym Walidatorom dokumentu sporządzonego w jej efekcie).

Zalecenie

Dążyć do zapewnienia przeprowadzania co najmniej raz na pięć lat oceny zewnętrznej audytu wewnętrznego w ZER MSWiA.

Obserwacja

Standard 1320 – Sprawozdawczość dotycząca programu zapewnienia i poprawy jakości: Zarządzający audytem wewnętrznym musi przekazać kierownictwu wyższego szczebla i radzie wyniki programu zapewnienia i poprawy jakości (...).

Audytor wewnętrzny ZER MSWiA poinformował o braku realizacji przedmiotowego wymogu.

Zalecenie

Przestrzegać wymogu informowania Dyrektora ZER MSWiA o wynikach *Programu zapewnienia i poprawy jakości*, w tym przykładowo uwzględniając to w rocznym sprawozdaniu z prowadzenia audytu.

Obserwacja

Standard 2050 – Koordynowanie i zaufanie: W celu zapewnienia odpowiedniego zakresu audytu i minimalizacji powielania wysiłków, zarządzający audytem wewnętrznym powinien wymieniać informacje, koordynować działania i brać pod uwagę możliwość polegania na pracy innych, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych wykonawców usług zapewniających i doradczych.

Na etapie planowania zadań audytowych Audytor wewnętrzny Zakładu nie rozpytywał formalnie komórek audytowanych o identyfikowane problemy, trudności oraz ryzyka w obszarze mającym zostać objętym audytem, a także ich propozycje w zakresie kryteriów, według których powinna zostać dokonana ocena audytowanego obszaru, jak również komórki ds. kontroli wewnętrznej o jej działania w obszarze, który ma być przedmiotem audytu.

Zalecenie

Usprawnienie procesu planowania zadań audytowych w kierunku „zapewnienia odpowiedniego zakresu audytu i minimalizacji powielania wysiłków”, poprzez podejmowanie ww. działań.

Obserwacja

Standard 2300 – Wykonywanie zadania: audytorzy wewnętrzni muszą zbierać, analizować, oceniać i dokumentować informacje wystarczające do osiągnięcia celów zadania.

Standard 2310 – Zbieranie informacji: Audytorzy wewnętrzni muszą zbierać informacje, które dotyczą zadania, są wystarczające, wiarygodne i przydatne do osiągnięcia jego celów. Interpretacja: Informacja wystarczająca jest rzeczowa, odpowiednia i przekonująca, tak że rozważna, dobrze poinformowana osoba doszłaby do na jej podstawie do tych samych wniosków co audytor. Informacja wiarygodna to najlepsza informacja możliwa do uzyskania przy pomocy odpowiednich technik audytu. Informacja dotyczy zadania, jeśli stanowi podstawę ustaleń i zaleceń oraz jest zgodna z celami zadania. Informacja przydatna pomaga organizacji osiągnąć cele.

Standard 2320 – Analiza i ocena: Audytorzy wewnętrzni muszą opierać wnioski i wyniki zadania na odpowiednich analizach i ocenach.

Standard 2330 – Dokumentowanie informacji: Audytorzy wewnętrzni muszą dokumentować wystarczające, wiarygodne, przydatne i dotyczące zadania informacje, stanowiące podstawę wyników i wniosków.

Standard 2400 – Nadzorowanie zadań: Zadania muszą być odpowiednio nadzorowane, by zapewnić osiągnięcie celów, odpowiednią jakość prac i rozwój personelu.

Na podstawie analizy dokumentacji z zadań audytowych nie jest możliwe potwierdzenie spełnienia wymogu rozporządzenia metodologicznego dotyczącego tego, aby czynności i zdarzenia mające znaczenie dla prowadzenia audytu wewnętrznego były dokumentowane w celu poparcia wyników audytu oraz wydanych zaleceń, jak również spełniania ww. *Standardów*.

Zalecenie

Przykładanie większej staranności w sporządzaniu dokumentów roboczych audytu i dokumentowaniu ustaleń w celu spełniania wymogu rozporządzenia metodologicznego dotyczącego tego, aby czynności i zdarzenia mające znaczenie dla prowadzenia audytu wewnętrznego były dokumentowane w celu poparcia wyników audytu oraz wydanych zaleceń, jak również spełniania *Standardów* w tym zakresie.

Walidatorzy: Emilia Majszczyk, Joanna Wyrzykowska

Wykonano w 3 egzemplarzach:

Egz. nr 1 – Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (za pośrednictwem Audytora wewnętrznego Zakładu)

Egz. nr 2 – Zespół Audytu Wewnętrznego Departament Kontroli i Nadzoru Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

Egz. Nr 3 – Zespół Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej Policji

Sporz. E. Majszczyk, J. Wyrzykowska

Tel. 22/601 35 68

ZAŁĄCZNIK**PODSUMOWANIE****walidacji samooceny audytu wewnętrznego**

		Ocena w raporcie z samooceny	✓ ocena niezależnych walidatorów		
		GZ/CZ/NZ	GZ	CZ	NZ
Ogólna ocena				✓	
Standardy atrybutów				✓	
1000	Cel, uprawnienia i odpowiedzialność	CZ		✓	
1010	Uznawanie obowiązkowych wytycznych w karcie audytu wewnętrznego	CZ		✓	
1100	Niezależność i obiektywizm	GZ	✓		
1110	Niezależność organizacyjna	GZ	✓		
1111	Bezpośrednia współpraca z radą	GZ	✓		
1112	Role zarządzającego audytem wewnętrznym wykraczające poza audyt wewnętrzny	GZ	✓		
1120	Indywidualny obiektywizm	GZ	✓		
1130	Naruszenie niezależności lub obiektywizmu	GZ	✓		
1200	Biegłość i należyta staranność zawodowa	GZ		✓	
1210	Biegłość	GZ		✓	
1220	Należyta staranność zawodowa	GZ			✓
1230	Ciągły rozwój zawodowy	GZ	✓		
1300	Program zapewnienia i poprawy jakości	CZ		✓	
1310	Wymagania dotyczące programu zapewnienia i poprawy jakości	CZ		✓	
1311	Oceny wewnętrzne	GZ		✓	
1312	Oceny zewnętrzne	CZ			✓
1320	Sprawozdawczość dotycząca programu zapewnienia i poprawy jakości	NZ			✓
1321	Użycie formuły „zgodny z Międzynarodowymi standardami praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”	NZ	✓		
1322	Ujawnienie braku zgodności	CZ		✓	
Standardy działania				✓	
2000	Zarządzanie audytem wewnętrznym	GZ		✓	
2010	Planowanie	GZ	✓		
2020	Informowanie i zatwierdzanie	GZ	✓		
2030	Zarządzanie zasobami	GZ		✓	
2040	Zasady i procedury	GZ		✓	

2050	Koordinowanie i zaufanie	GZ		✓	
2060	Składanie sprawozdań kierownictwu wyższego szczebla i radzie	GZ		✓	
2070	Usługodawca zewnętrzny a odpowiedzialność organizacji za audyt wewnętrzny		nie dotyczy		
2100	Charakter pracy	GZ		✓	
2110	Ład organizacyjny	GZ		✓	
2120	Zarządzanie ryzykiem	GZ		✓	
2130	Kontrola	GZ		✓	
2200	Planowanie zadania	GZ		✓	
2201	Aspekty planowania	GZ		✓	
2210	Cele zadania	GZ		✓	
2220	Zakres zadania	GZ	✓		
2230	Przydział zasobów	GZ	✓		
2240	Program zadania	CZ		✓	
2300	Wykonywanie zadania	GZ		✓	
2310	Zbieranie informacji	GZ		✓	
2320	Analiza i ocena	GZ		✓	
2330	Dokumentowanie informacji	CZ			✓
2340	Nadzorowanie zadania	GZ		✓	
2400	Informowanie o wynikach	GZ		✓	
2410	Kryteria informowania	GZ		✓	
2420	Jakość informacji	GZ		✓	
2421	Błędy i pominięcia	GZ	✓		
2430	Użycie formuły „przeprowadzono zgodnie z Międzynarodowymi standardami profesjonalnej praktyki zawodowej audytu wewnętrznego”	NZ	✓		
2431	Ujawnienie nieprzestrzegania	GZ	✓		
2440	Przekazywanie wyników	GZ		✓	
2450	Ogólne opinie	GZ		✓	
2500	Monitorowanie postępów	CZ		✓	
2600	Informowanie o akceptacji ryzyka	GZ	✓		
	Kodeks Etyki IIA	GZ	✓		

Walidatorzy: Emilia Majszczyk, Joanna Wyrzykowska